

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Defensio Locorum S.
Scripturae. De Ecclesia Catholica, Et Eivs Pastore
Episcopo Romano, B. Petri, principis Apostolorum
successore, libri duo. Aduersus nugatorias ...**

**Torres, Francisco de
Coloniae Agrippinae, 1580**

VD16 ZV 18729

Locus Duodecimus, 1. Timoth. 4. & Actor. 13. adde 1. Tim. 5 & Tit. 1.
Sophisma Turriani. Solutio superioris Sophismatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33634

quam in Pontificem detorques, quasi eum magnus Basilius notare voluerit, ut intelligas quemadmodum Magnus Basilius agnoscat principatum episcopi Romani in omnes ecclesias, esseque eum caput Ecclesie Catholicae, & ad eum pertinere omnium ecclesiarum curam, & sollicitudinem, ac debere omnes iudicare, omnesque ecclesias per legatos suos visitare, lege, qua libro 3. de dogmaticis characteribus verbi Dei recitavi, ex epist. eius ad Athanasium, item ex alia ad Occidentales, ex alia rursus ad transmarinos, postremo ex epistola ad Episcopos Gallie & Italiae.

De testimo-
nijs Magni
Basiliij pluri-
bus, esse epi-
scopum Ro-
manum
summum,
& primum
iudicem Ec-
clesie Ca-
tholicae.

Hactenus responsum est ad cap. 11. libelli tui, & satis, ut arbitror, locus Esaie à tuis cauillatiunculis ineptissimis defensus. Ne autem postquam videris occursum esse tuis captionibus, & cauillatorijs tendiculis, existimes relictum esse tibi effugium in ijs, quos non pateris exclusos esse omnino ab hac promissione prophetica de principibus siue iudicibus praeficiendis. sic enim scripsisti, ita " nolim assentiri ijs, q. liberatione, & reditu ex Babylonia plane ex-
cludunt ab hac pmissione. Imò penitus excludendos esse, id quod statim se-
gitur, declarat, quod nullo modo coherere potest cum populo Hebraeo. ait enim, & posthac vocaberis ciuitas iusti siue iustitia, vrbs fidelis: at nunq. Hierusalem ad qua reuersi fuerunt Iudaei, dicta est, neq. dici potuit ciuitas iusti, siue iustitia, ut LXX. Ευφραντω τερον verterunt. Sola namq. ecclesia Christi est ciuitas iusti-
tia propter Christum, qui factus est nobis, sicut Apostolus ait, iustitia, & san-
ctificatio, & redemptio, de quo solo scriptum est, ut sit ipse iustus, & iustificans
eum, qui ex fide est. Rursus, quod sequitur magis adhuc declarat de ecclesia esse
hanc prophetiam, & cum iudicio, inquit, redimetur captiuitas eius, & cum mi-
sericordia; quia per gratiam & misericordiam suam voluit pro nobis mori
Christus, ut moriendo pro nobis, nos, qui eramus ad mortem perpetuam iuste
damnati, iuste redimeret, & non violenter & per vim, sicut idem propheta Esa.
cap. 63. de hac etiam redemptione prophetans, Quis est iste, ait, qui venit de E-
don tinctis vestibus de Borsia sic formosus in stola sua violenta cum fortitudine?
ego qui loquor iustitiam, & iudicium salutaris, &c.

Quomodo
prophetia
Esaie de iu-
dicib. quos
promittit
praeficiendos,
esse, non pos-
sit villo mo-
do pertine-
re ad iudi-
ces, & duces
populi Isra-
elitici ex
captiuitate
Babylonica
reuerfi.

Locus Duodecimus, 1. Timoth. 4. & Act. 13.

adde 1. Tim. 5. & Tit. 1.

Ne negligito donum, quod in te est, quod datum est tibi ad prophetandum cum impositione manuum presbyterij.

Cum ieiunassent & precati essent, & imposuissent eis manus, dimiserunt eos.

Manus cito ne cui imposito: neq. communicato peccatis alienis.

Reliqui te in Creta, ut quae reliqua sunt, corrigas, & constituas oppidatum

Bb

presby-

presbyteros. Sic Antonius vertit, neglecta nostra vetere interpretatione multisynceriores, & meliores.

Sophisma Turriani.

Timotheus fuit ordinatus cum impositione manuum $\pi\epsilon\sigma\sigma\upsilon\tau\epsilon\pi\iota\varsigma$, id est, cœtus Episcoporum ex Theophyl. Item cum Paulus presbyter esset, Antiochia electus fuit ordinatus Episcopus. Ex his igitur locis, & ex epist. ad Tim. & ad Titum constat Episcoporum esse ordinare Episcopos & presbyteros. Quare cum non sint Episcopi apud Protestantes, sequitur ipsorum ordinationes non esse legitimas.

Solutio superioris Sophismatis.

C A P V T I.

Andem in locum valde lubricum se coniecit Turrianus, dum hoc argumentum adduxit. Nam si ex eo depellatur, vnam profecto lituram superioribus omnibus argumentis induxerit. Locum à me tractatum, & testimonijs scripturæ sanctæ septum & premunitum, quod episcoporum sit ordinare, lubricum mihi & difficilem ad tuendum esse arbitraris, à quo si depellar, actum esse dicis de meis rationibus, & me causa cecidisse non dubitas. Sed quia rursus vehementer metuis, ne depelli à te possim, callidè tibi præcauèdum esse putasti. Sic enim ais: at licet hic causam obtineret (ablit autem, vt obtineat) manebunt nihilominus superiores nostræ responsiones. Et paulò post: sed si ius ordinandi non habeant presbyteri, semper tamen firmum manebit, quod à nobis responsum est, probatum scilicet, in tantis ecclesiæ tenebris Deum summos illos viros donis egregijs instructos præter ordinem excitasse; vt ordinem ipsum instaurarent. Viros dixit, quos paulò antè commemorauerat, VViclesum, Ioannem Hus, Lutherum, Zuinglium, & alios quosdam, inquit, viros præstantissimos. Quid hoc aliud est, quam denunciare nobis, velle te nihilominus pertinaciter, & obstinatè in sententia tua heretica permanere? vt sis, sicut Apostolus de tuis similibus scripsit, subuersus, & tuo proprio iudicio condemnatus. Si, inquis, non potero tueri habere presbyteros ordinariè potestatem ordinandi, tuebor saltem potuisse eam habere extraordinariè. O miseros homines, quibus tam crasse illudit hic veterator. O comicum illusorem, si hac non successerit, alia, inquit, aggrediemur via. Videris habere in manu Delphicum gladium ad plures vsus accommodatum. Audiamus ergo iam Antonium. Episcopos, inquit, & presbyteros eosdem esse iure diuino, hinc manifestum est, quod presbyteri,

Quā crasse
Antonius
illudat suis,
& quomodo
sit comicus
illusor.

byteri, & Episcopi vocabula ad rem eandem significandam tanquam synonyma in sacris literis usurpantur, ut Tit. i. reliqui te Crete, ut constituas presbyteros, &c. oportet enim Episcopum sine crimine esse. 1. Pet. c. 5. Act. 20. Philip. 1. Non negabis Antoni prius fuisse res, quam nomina earum, & hoc postulasse consequentiam rerum, ut rebus inter se differentibus nomina inter se differentia indita essent. Testantur Apostoli lib. 8. cap. 46. Clementis Rom. qui eorum constitutiones conscripsit cum à Domino ἀκολουθίας παραλαβόντων, id est, consequentiam rerum didicissent, ijs quidem, quos Episcopos nominarunt, tribuisse ait ea, quæ ad principatum sacerdotij, qui ἀρχιερωσύνη dicitur, pertinebant: ijs verò, quos presbyteros vocarunt, ea quæ ad sacerdotium. Habes testes differentia rerum, id est, Episcopi, & presbyteri sanctos Apostolos auctore Clemente Apostolico scriptore. Si enim nulla esset differentia, non opus fuisset duobus nominibus, sed unum satis erat, ait Clemens. Quod verò postea in scriptura, qui episcopi sunt, quandoque vocentur presbyteri; & qui presbyteri quandoque episcopi, & virumque non sine causa & ratione; hac communitas nominum non tollit differentia rerum, alioquin liceat tibi simili errore inducere, ordinem Angelorum non differre ab alijs ordinibus hierarchia celestis, quia omnes dicuntur Angeli; nec ordinem virtutum differre ab ordinibus aliorum calitum, quia omnibus convenit nomen virtutum, ut Dionysius Areop. explicat. Argumentemur ergo, sicut Antonius docet, Angelos & virtutes esse eosdem, quia vocabulum angeli, & virtutes ad eandem rem significandam tanquam synonyma in scriptura usurpantur. Vide quo serpat Antonitua argumentatio. discite igitur tandem, quæ sunt alioqui propria rerum vocabula, fieri interdum communia, quia plures sunt res, quas interdum significare necesse est, quæ sint vocabula. Quia ergo in Episcopo inest ordo presbyteri, qui Episcopus est, vocatur aliquando communi nomine in scriptura presbyter, ab ordine quem communem habet cum presbytero; sicut superiores ordines calitum vocantur Angeli, quia continent in se virtutes, & proprietates angelorum, quorum est extremus ordo. Rursus quia presbyterorum est præesse laicis, ab eo, quod commune habent modo suo cum episcopis, id est, ἀπὸ τοῦ ἐπισκοπῆν, qui sunt presbyteri tantum, dicuntur in scriptura aliquando episcopi, sicuti à virtute, quæ inest in omnibus calitibus. In omnibus enim sunt substantia, virtus, & operatio, ut tradit Dionysius. omnes etiam calites infra ordinem virtutum, dicuntur communi nomine virtutes. Sed hæc communitas nominis non tollit differentiam ordinum celestium, neque prohibet, quin propriè vocentur Angeli, qui sunt extremi ordinis; & propriè vocentur virtutes illi calites, qui sunt proximè supra potestates sic, quod interdum nomē episcoporum comune fiat sum presbyteris, non tollit differentiam ordinum: neque prohibet, quin propriè

De nominibus episcopi & presbyteri quid Clemens in constit. Apost. tradiderit.

Quomodo argumentatione Antonij efficitur eundem esse ordinem Angelorum, & virtutum contra scripturam, quæ hos ordines distinxit.

Quomodo communitas nominum interdum non tollit differentiam rerum.

Quomodo
Antonius
dissimulat,
quod non po-
test refelle-
re, & ut eos
decipiat, q
dissimula-
tionem eius
ignorat, ad
cauillationes
se conuertit

De canone
Conci. Nic.
qui iubet, ut
vnius ciui-
tatis non sit
nisi vnus E-
piscopus,
quomodo
eum ridet
Antonius.

De interpre-
tatione ve-
terū in prin-
cipio epist.
ad Philipp.
cum episco-
pis, & dia-
conis.

vocetur Episcopus, qui habet principatum sacerdotij: & propriè vocetur presbyter, qui sacerdotium. Hac & alia eodē pertinentia, quae libro priore de hierarchicis ordinationibus cap. 22. iam pridem scripsi, quae scio te legisse, refellere debuis, si poteras, sed quia non potuisti, ut decipias eos, qui hac ignorant, & aliquid dicere videaris, cauillaris more tuo in communitate nominum, nesciens distinguere proprium à communi; neq; commune à proprio, sed omnia confundens, ut is contingit, qui non intelligunt, quae loquuntur, neq; de quibus affirmat. Vnde quia in epistola ad Philipp. legis in salutatione cum episcopis & diaconis, concludit, plures olim fuisse vnius vrbs episcopos, nempe totidem, quot presbyteros, cum tamen, inquis, inter pontificios vna vrbs non alat duos Episcopos, non magis quam vna arbor duos erythacos. Hoc dicto lepido in speciem prouerbij rides canonem Concilij Niceni, quem illi patres sanctissimi, & sapientissimi pontifices, id est, sequentes Romani Pontificis auctoritatem sanxerunt. Sic enim est in epist. Clementis prima, In singulis vero reliquis ciuitatibus singulos, & non binos, vel ternos, aut plures episcopos constitui precepit, qui episcoporum tantum vocabulo potirentur. Hoc Clemens à B. Petro constitutum ac iussum esse testatur. Canon vero Concilij Niceni iubet, ut non sit vnius ciuitatis nisi vnus episcopus; & in vna ecclesia castelli siue oppidi vnus sacerdos; presbyterum parochū intelligit. Disce ergo Antoni, vnam ciuitatem inter pontificios non alere duos episcopos, qui proprio vocabulo Episcopi vocentur, potest tamen alere plures presbyteros, parochos, qui à cura communi τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, quam habent, vocentur Episcopi, vocabulo communi, sicut paulo antè explicatum est. Sic erant Philippis, siue in Ecclesia Philippensi, plures presbyteri, quos vocabulo communi, & non proprio vocat Episcopos. Audi quid Theodoretus eruditiss. auctor scribat in principio cōmentationis suae in epistolā ad Philip. cum Episcopis, id est, cum presbyteris, viroque enim nomine vocabantur tunc (non dicit, ut tu falso dicis, eosdē esse) ut ex historia, inquit, Apostolorum perspicui potest, cum vocatis presbyteris Ephesijs Miletum, dixit Apostolus, attendite vobis, & vniuerso gregi, in quo posuit vos spiritus sanctus, &c. Et ad Titum, Propterea reliqui te Creta, ut constituas per ciuitates τὰς ἐκείνης, sic legit Theod. siue, ut nos modo legimus, presbyteros, & paulo post, docens quales esse deberent, quos erat constituturus presbyteros, oportet, inquit, Episcopum, &c. quod etiam hoc in loco perspicuum est; coniunxit enim diaconos cum Episcopis, non facturus mentionem aliam presbyterorum. Adde, quod multi episcopi non possunt vni ciuitati praesse; atq; Epaphroditum quidem in hac ipsa epist. Apostolum Philippensium appellauit, quae appellatio satis declarat fuisse illum episcopum eorum. Haecenus Theod. Quanto melius est discere ex auctore probatissimo & valde antiquo, quam ex te, qui

neque res, neque vocabula distinguere didicisti? nec alios auctores, quam
 tua secta magistros sequeris? Docet igitur te hic Theod. Si tamen intelligere, et
 credere vis, qui proprio vocabulo dicuntur episcopi, communi dictos esse pres-
 byteros; & rursus, qui proprio vocabulo vocantur presbyteri, communi voca-
 tos esse episcopos. Quæ est in te tanta perversitas, ut cum res, id est, ordines di-
 stinguere planè videas, nisi cæcus es, quia interdum nomina utriusque ordinis alio-
 qui propria, certa quadam ratione communia utriusque fiant, idcirco distin-
 ctionem rerum tollendam esse putes? Audi rursus Chrysostomum, cuius tu te-
 stimonio uti soles, cum Episcopis & diaconis. Quid, inquit, hoc sibi vult? ita
 ne unus ne civitatis plures erant episcopi? nequaquam, sed hoc titulo designat
 presbyteros. Tunc enim temporis adhuc vocabulum erat commune, adeo, ut E-
 piscopus diceretur diaconus, hoc est, minister; unde in epistola ad Timotheum
 dicit, imple ministerium tuum, cum iam esset episcopus. Nam episcopum illum
 fuisse declarat, sic illi scribens, manus nemini cito imposueris: ac rursus, noli ne-
 gligere donum, quod datum est tibi per impositionem manuum presbyterij. Por-
 ro haudquaquam presbyteri constituisent siue ordinassent episcopum (hoc enim
 significat χειροτονειν, & sic vertit interpres vetus Actor. 14. constituere) ac
 rursus ad Titum scribens ait, horum gratia reliqui te in Creta, ut constituas per
 civitates presbyteros, quemadmodum & ego tibi prescripsi, si quis sine crimi-
 ne, &c. & subiicit, oportet igitur Episcopum sine crimine esse. Igitur quemad-
 modum dixi, olim & presbyteri vocabantur episcopi ac diaconi, hoc est, mini-
 stri Christi. Unde nunc quoque complures episcopi cum ad episcopum scribunt,
 conseniores, id est, compresbyterum, & comministrum appellant. Postea au-
 tem proprium cuiusque vocabulum tributum est, ut alius dicatur presbyter, alius
 Episcopus. Hactenus Chrysost. In eandem sententiam interpretatus est Theo-
 phylactus Chrysostomum sequens, hoc amplius adiecit, quod rationem reddit,
 cur qui erant presbyteri, episcopi vocabantur. confirmat item, quod Chrysost.
 ait, non posse presbyteros Episcopum ordinare. Sic enim ait, καὶ πάλιν δὲ ἐδο-
 ῖθη ἡμετέροις ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κρήτῃ τῆς ἐν Κρήτῃ τῆς ἐν Κρήτῃ
 πᾶσι τοῖς πρεσβυτέροις τὸν ἐπίσκοπον ἐχειροτονῆν. καὶ αὐτοὶ οἱ πρεσβυ-
 τεροὶ ἐπίσκοποι ἐλέγοντο ὡς ἐπίσκοποι ὄντες δηλαδὴ καὶ αὐτοὶ τὸν λαὸν ὡς
 καὶ αὐτοὶ, καὶ φανταίαν τοὺς δεομένους. Reddamus Latine. De dono siue gra-
 tia data Timotheo, quæ data, inquit, est tibi per impositionem manuum presby-
 terij, id est, episcoporum; nec enim presbyteri episcopum ordinabant. Ac rursus
 qui erant presbyteri dicebantur episcopi, ut qui ipsi etiam populum attende-
 bant; ut quos opus esset, purgarent, & illuminarent. Idem etiam Theophyla-
 ctus confirmat ibidem quod Chrysostomus, non posse in vna civitate duos esse
 episcopos, quod tu Antoni ridere mihi visus es satis ridiculè, & imperitè, ne quæ

Quomodo
 Antonius
 neque res, ne-
 que vocabu-
 la rerum scit
 distinguere.

Mira Antonio peritiam in neganda differentia Episcoporum & presbyterorum, miramur ipsius stultitiam, qui non intelligit se ab isto decipi. Quomodo nondum reperit Antonius quid cauilletur in S. Anacleto, qui ait duos esse ordines sacerdotum episcoporum, & presbyterorum. Quomodo Antonius dissimulat quod responsum esse non ignorat ad id, quod non pudet obijcere, quod alioqui sciebat iam expeditum esse. Quomodo in libris de hierarchicis ordinationibus explicatum sit distinctio Apostolorum Episcopos pastores à presbyteris pastoribus quod Antonius nunc requirit.

gravius dicā. Non possum satis mirari, cum nullies legeris apud antiquos auctores, episcopos in locum Apostolorum successisse, presbyteros in locum LXX. discipulorum, tantam esse in te peruitiam, ut adhuc contendas non differre inter se, & tantam esse eorum stupiditatem, qui te non intelligunt fallere vulgus simplicium. Non legis in epist. S. Anacleti Pontificis Apostolici, duo sunt ordines sacerdotum, Episcoporum, & presbyterorum? Quomodo in his cauilleris, adhuc non audio. Sed prosequamur tua, & respondeamus sigillatim ad omnia, non propter te, sed propter alios. Tu enim indignus visus es omnibus, cui respondere debuissim, sed ut dixi, facio id propter simplices quos decipi, quibus debitor sum. Quin etiam, inquit, Ephes. 4. ubi Paulus recenset præcipua ecclesiæ munera, pastores & doctores nominat, certè non omissurus eximium Episcoporum ordinem & gradum, siquidem tunc inter episcopos eminebant. Nam Turrianus non auderet presbyteris parochis denegare pastoris nomen: debuit igitur Paulus inter pastores distinguere; quemadmodum distinxit Apostolos ab Evangelistis, & Evangelistas ab ordinariis pastoribus. Qui meos libros de hierarchicis ordinationibus legisti, & te eos nunc discutere ais, quare dissimulas, quod scripsi libro priore cap. 10. cum hunc locum epist. ad Ephes. explanarem? cur non resellebas, si poteras? aut si non poteras, ut quidem non potuisti, cur saltem non puduit hoc obijcere, quod sciebas illic explicatum esse? sed quia fortasse non meministi, repetam hic. Non omisit, Antoni belle, Paulus eximium illum episcoporum ordinem, ut tu dicis. sic enim scripsit, & ipse dedit quosdam quidem Apostolos; quosdam autem prophetas; diximus supra, auctoritatem divini Dionysij sequuti, succedere propius in locum Apostolorum primos episcopos provinciarum: deinde reliquos Episcopos, qui sunt, ut Clemens libro 2. de constitutionibus Apost. ait, propheta populi. Sed de huiusmodi prophetis, et qui nunc eorum locum teneant in ecclesia, & qua ratione, diximus paulo ante, illinc assumat, qui hic plura desiderat, ne eadem repetamus. Hæc ego illi c. Lege tu Antoni, quæ superius scripseram cap. 6. cum explanarem locum epistolæ ad Corinth. quosdam posuit in Ecclesia primū Apostolos, secundo, prophetas, &c. illic copiosius doceo episcopos vocasse prophetas, confuta illa si potes; aut tacendo confirma. Redeo ad locum epist. ad Ephes. Paulo post prosequens explanationem loci, sic scripsi (sequitur deinde, alios aut pastores, et doctores) sacerdotes dicit, ut quidam sentiunt, quibus dat Deus charisma docendi, & gubernandi animas secundum mensuram donationis suæ, quos à prophetis distinxit, quia non necesse est omnes pastores Episcopos esse; quorum est, ut diximus, immo, ut Clemens dixit, prophetare: est tamen necessarium doctores esse, immo non solum doctores esse, sic à docendi habitu dictos, sed hoc studiosè, & assidue facere,

ere. hoc enim significat, quod idem Apost. ad Tim. scripsit, ut hoc etiam obiter obseruemus, oportere Episcopum, quo nomine presbyterum quoque intelligi voluit, esse διδάκτονα, id est, studiosum docendi, siue studio docendi deditum fieri enim potest, ut sit διδάσκαλος, & non sit διδάκτορας. Haecenus ego illic. Sint igitur isti presbyteri parochi curā animarū habentes, quos dicis, pastores; habes in prophetis Episcopos pastores, & prophetas populorum. Non minor te nunquam vocabulum prophetarum in Paulo intellexisse, neque quos habeat nūc Ecclesia Prophetas, neque cur sic dicti. Disces ex nostris obseruationibus, si non pœnitet, aut pudet μετάνειναι. Cum igitur Apostolus prophetas dixit, pastores populorum, qui sunt Episcopi, intelligi voluit: cum verò alios pastores & doctores dixit, minores pastores, scilicet, infra prophetas, quos prius dixerat, necessario secundum consequentiam rerum intellexit. Ipse videris, an hoc probabiliter, id est, non sine ratione refelli à te possit. Illud etiam obseruandum est in hoc loco epist. ad Ephes. non dixisse, alios pastores, alios doctores, sicut in singulis superioribus dixerat alios, sed coniunctè dixit alios pastores, et doctores, ut intelligeremus presbyteros pastores, qui sunt, ut dixi, prophetis, id est, Episcopis pastoribus populorum subiecti. Sic enim vocat Apostolica constitutio libro 2. Clementis presbyteros, doctores cognitionis Dei; & cum presbyteros ordinat Episcopus, sic precatur: Hac prouidentia Domine Apostolis filij tui doctores fidei comites addidisti, quibus illi orbem totū secundis prædicationibus impleuerunt, &c. istos pastores & doctores, id est, presbyteros habentes curam animarum, quos dicis, intellexit Apost. cum in epist. ad Tim. scripsit, qui benè præsumt presbyteri, duplici honore digni sunt, maxime qui laborant in verbo, et doctrina. laborare enim in verbo & doctrina, doctorum est; præesse autem pastorum, ut iam, si virumque coniungas in vnum, presbyterum habeas pastorem & doctorem ex illis, quos in epist. ad Ephe. dixit alios pastores & doctores, id est, alios presbyteros, qui præessent, & docerent laborando in verbo & doctrina. Hic etiam locus epist. ad Timoth. de presbyteris, qui benè præsumt, & laborant in verbo & doctrina, satis declarat, si quis non sit valde obtusus, aut errore, ut tu, anticipatus, presbyteros esse Episcopo subiectos, & sub Episcopo militare; siquidem ad Episcopum tanquam ad patrem familias & ducem Ecclesiæ militiæ pertinet prouidere, ne mercede sua fraudentur, sicut Dominus constituit. At, inquit Antonius, num obsecro, superiorem illum Episcopatus gradum hic omisisset Apostolus, si tunc locum in Ecclesia habuisset? Vult Antonius, ut sicut apostolus dixit, qui benè præsumt presbyteri, duplici, &c. Sic etiam dixisset, qui benè præsumt Episcopi, &c. sed quia non dixit, putat effici eosdè esse Episcopos, qui presbyteri, alioqui non pratermisisset Episcopos; quorum gloria potissimum est laborare in verbo & doctrina. Ignor-

ras

Episcopos
esse pasto-
res populo-
rum, & pro-
phetas po-
pulorum, &
presbyteros
parochos
minores pa-
stores infra
Episcopos.
Quare non
dixerit apo-
stolus alios
pastores, &
alios docto-
res, sed alios
pastores &
doctores.
Presbyteros
esse & dici
in constit.
Apost. do-
ctores co-
gnitionis
Dei, & in or-
dinatione,
doctores fi-
dei.
Quò locus
epistolæ ad
Tim. de ijs,
qui bene
præsumt pres-
byteri, quod
duplici ho-
nore digni
sint, satis
declarat præ-
byteros esse
Episcopo
subiectos.

Quo ignoret
Antonius,
quid ad epi-
scopū perti-
near, & quid
non.

ras Antoni, ut video, non pertinere ad Episcopum, nisi ut illa solum gerat, & agat, quæ ad suam diocesim, & ad loca eius spectant, iuxta canonem Apostolorum 3. 4. qui iubet ἐξ εἰνα μόνον πρῶτον ἐκαστον ὅσα τῇ αὐτῇ παραοικίᾳ ὁμι-
βῶμεν καὶ τοῖς ἐπ' αὐτὴν χεῖρας: immodò qui est primus inter Episcopos pro-
uinciales, id est, qui est metropolitanus, & caput episcoporum suæ provincie, il-
la quæ ad singulos episcopos suos in ecclesijs cuiusq; eorum pertinet, non tractat
neq; gerit, hoc satis est, sicut eodem canone sancitum est, si in ijs, quæ sunt extra
ea, quæ ad cuiusq; eorum ecclesias priuatè pertinent, quæ canon vocat περιτὰ
nihil sine auctoritate & sententia metropolitani fiat. Siue igitur Timotheus

Quare Pau-
lus ad Tim.
scripsit de
presbyteris,
quod essent
duplici ho-
nore digni,
qui benè p-
essent, & nō
scripsit de e-
piscopis si-
militer.

Ephesi episcopus iam esset caput aliorum episcoporum suæ provincie, siue futu-
rus erat, ad eum pertinebat, videre, ut ministri ecclesiæ suæ non fraudarentur
mercede suâ, quæ digni erant, & imprimis presbyteri, qui sunt primi adiutores
episcopi, qui collaborant euangelio. De alijs verò episcopis, ut non erant ministri
Timothei, sed comministri, ita non pertinebat ad eum hac ratione, eadem cura
de illis, ut pertinebat de proprijs presbyteris ministris sue ecclesiæ, quod, ut pau-
lò antè dixi, satis declarat, presbyteros esse ecclesiæ ministros, sicut sunt diaconi
ministri episcoporum & presbyterorum, ac proinde presbyteros minores epi-
scopo, p̄sertim cum statim subiungat apostolus aliud præceptū, cum ait, aduersus
presbyterum accusationē noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus. Quis
enim ignorat eum q̄ iudicatur, minorē esse suo iudice? Sed recitabo hic argumē-
tum Antonij Sadeelis, quod ex hoc Pauli loco sagacissimè duxit, ut rideat saltē
lector: Sic enim ait, Ita igitur ex hoc Pauli loco argumentemur, Cum
" Paulus eos describit, qui sunt inter presbyteros præstantissimi, di-
" cit eos laborare in verbo & doctrina: at presbyteri æquè possunt
" laborare in verbo & doctrina ac episcopi (quod quidē Turrianus
" non negabit, qui licet non sit episcopus, sibi tamen videtur egregiā
" operam nauare in scribendo & docendo) nihil ergo habet episco-
" pus, quo presbyteris antecellat. Quia laboro in scribendo & docendo, ut
Antonius dicit, vult facere me ex presbytero episcopum, ut ipse suos ministros,

Quam rudi-
culè argu-
meatur
Antonius,
non differre
episcopos à
presbyteris
ex loco Pau-
li ad Tim. q̄
benè præ-
sunt pres-
byteri, et cæ.

quia laborant docendo, faciat ex laicis presbyteros. Sic enim docet Antonius ar-
gumentari ex loco Pauli, ut vtrunq; horum sequatur, Turrianum presbyterum
esse episcopum, & Antoniū Sadeelem laicum esse presbyterum, quia ipse etiam
laborat in scribendo & docendo, qui ita laborat, ut non duplici honore, ut ait
Paulus, sed duplici contritione, ut ait propheta Hier. id est, duplici supplicio ani-
mæ & corporis in geenna ignis dignus habendus sit. O valentem dialecticum, &
priora analytica Aristotelis superantem. Ille enim docuit, quomodo ratio con-
nexi cogat, ut cum superius concessum fuerit, inferius etiam concedendum sit,
quod tribus terminis conficitur, Antonius verò plus aliquid, quomodo sine me-
dio

dio connexo cum utroque extremo, efficiatur quod vult, ut hic facit: cum summationes & conclusionem ex quatuor terminis necit: qui sunt praestantissimi inter presbyteros, unus terminus: alter, laborantes in verbo & doctrina; tertius, presbyteri homonymè acceptus, id est, propriè & communiter: hanc enim vim habet argumentatio tua. Qui sunt praestantissimi inter presbyteros, id est, episcopi, laborant in verbo & doctrina; presbyteri, de quibus Paulus, laborant in verbo & doctrina; ergo presbyteri, de quibus Paulus, sunt praestantissimi inter presbyteros, id est, episcopi: at non hoc efficitur ex ijs, quae sumpta sunt. episcopi enim in excellentia & praestantia muneris sui fungendi cum alijs episcopis, qui sunt eiusdem ordinis, comparantur, ut iam cum dicimus, episcopos, qui laborant in verbo & doctrina, praestantissimos inter presbyteros, necesse sit presbyteros accipere communi vocabulo presbyterorum appellatos. In altera summatione presbyteri, de quibus Paulus, de ordine presbyterorum, id est, propriè dicti accipiendi sunt, ut ego docui; & sic accipiendū est vocabulum in conclusione, cum concluditur, ergo presbyteri de quibus Paulus, id est, qui benè praesunt, & insuper in verbo & doctrina laborant, praestantissimi sunt inter presbyteros, id est, inter eos, qui sunt sacerdotes ordinis presbyterorum. Duo enim sunt ordines sacerdotum, ait S. Anacletus, presbyterorum & episcoporum. Haecenus de argumentatione.

Quo Antonius tanquam bonus dialecticus sine medio cum extremis connexo, syllogizet.

CAPUT II.

Videamus nunc quemadmodū quod argumentatione tua futili adificasse tibi videbaris, idē destruas, et apud tuos prauaricatorē te constituas. Citasti enim in margine Can. Ecce ego, & Hier. ad Nepotia. dist. 95. Si voluisses, Antoni, probare, episcopos non esse eosdem, qui presbyteri, & testimonium huius Can. recitasset, nihil reliquisses contradicenti ad respondendum, nisi ut negaret fidem testimonij. Sed tu, bone patrone, quia totus ille canon inuehitur in insolentiam episcoporum, qui presbyteris, ne concionarentur, prohibebant, odio episcoporum obsecutus, equari illis presbyteros existimasti: sed ut reliqua omnia eius canonis omittam, unde intelligere poteras maiores esse episcopos, quos sacerdotes vocat, quā sint presbyteri, vel illud exemplum Christi & discipulorum te debuit admonere: Sed oderunt hoc, inquit, superbi sacerdotes in presbyterij nomine, qui nolunt hoc esse, quod Christus, qui discipulorum pedes lauit, qui baptizatus à Ioanne est: episcopos posuit vice Christi, & presbyteros vice discipulorum & Ioannis baptistae. An potuit clarius dicere maiores esse episcopos presbyteris? si enim non sunt maiores, nec fuerint discipuli minores, quā Christus, qui eorum pedes lauit, neque minor

Quo Antonius suae causae prauaricator fiat.

Quo Antonius odio episcoporum obsecutus, in testimonio contra se recitato, episcopos presbyteris aequari existimavit.

Quomodo
Hiero. cita-
tus testis ab
Antonio
testimoniū
contra eum
dixit.

Quomodo
rursus An-
tonius à te-
ste suo Hie-
ronymo co-
arguitur.

Clemens
Ignatius,
Dionysius,
Apostolici
testes in An-
tonium fa-
ciunt Epi-
scopos pa-
res presby-
teris.

Ioannes Baptista, quā Christus ab eo baptizatus. Citasti etiam Hieron. ad Nepotianum, qui testimonium quoque contra te dixit. Nonne hoc est prauaricari defensorem, accusatorem adiuuare? Quomodo effugies crimen corruptele, & prauaricationis, si tu testem vocas, qui testimonio suo te coarguit? tu defendis, Episcopos & presbyteros eosdem esse, & tuus testis dicit, hoc esse Episcopos & presbyteros, quod Aaron, & filij eius. Fuisse autem Aaronem summum sacerdotem, & filios eius cū eo sacerdotes, nemo est, qui neget, nisi qui scripturam Leuitici neget, in qua Moyses cap. 8. Aaronem & filios eius consecrauit, & induit, non vno modo; Aaron enim superhumeralē, & rationale, in quo erat doctrina, & veritas, & laminam auream consecratam accepit, qua non acceperunt filij. Fuerunt itaque Aaron quidem typus Episcoporum, qui sunt summi sacerdotes in Ecclesijs suis, filij verò typus presbyterorū, sicut Anacleus Pontifex Apostolicus in epistola 2. scripsit. Idem paulo post ait, Episcopos successisse in locum Apostolorum; & presbyteros in locum LXX. discipulorum, quod deinceps Urbanus primus, & Damasus, & alij antiqui patres affirmant, ne omnes enumerē. Clarius adhuc te coarguit tuus testis Hieronymus in epistola ad Euagriū, quem ego Andrea Freyhubio obieceram in libris meis de Hierar. h. ordinationibus, quos tu discutis nunc, vt dicis, quod dissimulasti. sic enim scripsit, Quid enim facit Episcopus in Ecclesia, quod non faciat presbyter excepta ordinatione? ergo teste tuo Hieronymo presbyter ordinare non potest, quod potest Episcopus alia sunt, quā Episcopus potest in ecclesia, quā nō possunt presbyteri: sed satis habuit Hieronymus, si exempli gratia de potestate ordinandi clericos, quā habet Episcopus, meminisset, vt quid episcopus presbytero praeferret, quod ei propositum erat, doceret. Citavi praeerea in eodem libro primo, cap. vigesimo secundo Clementem Romanum qui libros de apostolorum constitutionibus conscripsit, qui tradit in libro secundo, infra Episcopum, velut infra caput esse ordine suo presbyteros, diaconos, lectores, cantores, ianitores. Rursus in eodem libro presbyteros ait esse consiliarios Episcopi: idem dixit beatus Ignatius. Constat autem apud omnes, minores esse consiliarios eo, cuius consiliarij sunt. Rursus libro tertio, potestatem eorum, quā ad sacerdotium pertinent, ab Episcopis tribui presbyteris. Deniq; libro octauo, cap. 4. idem Clemens in persona Apostolorum, neque presbyteros, inquit, fas est ordinationes clericorum facere, siquidem non licet ordinem inuertere, cum non sit Deus dissensionis; vt inferior ordo & gradus, quod est superioris, per vim sibi vendicat, nouam legem in malum suum refingens, ignorans durum esse contra stimulum calcitrare. Inte & tuos tui similes hoc Clemens scripsit, quem si tu contemnis vnā cum Ignatio Apostolico item auctore, addam tertium Dionysium Areopagitam Pauli discipulum. is enim ecclesiastica hierarchie cap. 5. de conse-

consecrationibus ministrorum, neq. sacerdos, inquit, erit, nisi ad hoc fuerit per consecrationem hierarcha, id est, Episcopi ascitus; unde diuina lex ordinatio- nem Episcoporum, & chrisinatis, atque altaris consecrationem potestati Epi- scoporum attribuit, & assignauit. Lege scholion sancti Maximi, qui hanc sen- tentiam Dionysij magis adhuc tibi explanabit, & confirmabit. Multa alia ad probandum esse presbyterorum ordinem infra Episcopos, attuli in libro priore de hierarchicis ordinationibus, qua cum tu excuteris, neque refellere potuisses, negare verò eos, quos cito testes, pudor non pateretur, cumque nescires, quo te verteres, ad mendacia, & cauillationes tanquam ad arcem confugisti. Sed extrudendus es inde, ut manifestum fiat omnibus, sicut alterum Ianem aut Mambrem Moysi, sic te veritati resistere. Sed audiamus, inquit, quid con- tra Turrianus obijciat. Paulus, inquit, Timotheo gratiam fuisse datam ait, cum impositione manuum presbyterij, id est, cœtus E- piscoporū, quia Theophylactus ait τὸ πρεσβυτέρων significare τὸν ἀποστολικὸν χάριτος ἡγετοῦ μένους. Sed nō video quamobrem Theo- phylacti verba ad solos Episcopos necessario restringenda sint, cum possint etiam presbyteris conuenire, ut qui sint Apostolicæ gratiæ suo modo participes. Quis non videt, confiteri te hic, esse qui- dem presbyteros participes Apostolicæ gratia, sed non excellentius, quam Epi- scopos, nec ex æquo, sed suo modo, id est, infra Episcopos? Deinde situ non vi- des, quod Theophylactus dixit significari nomine presbyterij eos, qui Aposto- lica gratia dignati sunt, qui sunt Episcopi, ad solos Episcopos restringendum esse, vidit ipse idem Theophylactus interpret sui in principio comment. episto- la ad Philipenses. ibi enim cum notaret, eos, qui sunt Episcopi, dici quando- que presbyteros, citat locum epistolæ ad Timotheum de ordinatione eius, cum impositione, inquit, manuum presbyterij, id est, Episcoporum. Episcoporum dixit pro eo, quod in epistola ad Timotheum dixit, dignatos Apostolicæ gratia. Hactenus cauillatio tua. Mendacium verò, quod adiunxisti, illud est, quod me- dicis nuncium remisisse priori meæ sententiæ quam explicauit in libro de hier- archicis ordinationibus, nempe quod presbyterium apud Paulum ipsum mu- nus & gradum presbyteri significauerit, mendacium plane est hoc. Nunquam dixi presbyterium significare apud Paulum ipsum munus & gradum presby- teri. Et quia tu paginam mei libri notasti centesimam quinquagesimam secundam, facile est deprehendere mendacium, si quis paginam relegat. Quod autem ais, nuncium me remisisse priori meæ sententiæ, non intelle- xisti, quid ego dixissem, neque tu quid diceres. Ego locum epistolæ secundæ ad Timotheum, cum ait Apost. Propter quam causam admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, qua in te est, cum impositione manuum mearum, interpretatus

Quam mul-
ta dissimu-
lauit An-
toni in lib.
de hierar-
chicis ordi-
nationibus
quos se di-
cit excutere
quibus con-
uincitur ma-
iores esse E-
piscopos p̄s-
byteris, quæ
non potuit
refellere,
nec aucto-
res ausus est
negare, va-
de ad cauil-
lationes cō-
fugit.

Quid πρε-
σβυτέρων si-
gnificet in
epist. ad Ti-
motheū de
ordinatione
eius.

Quomodo
Theophyl.
Apostolicā
gratiam vo-
cau erit or-
dinationē
Episcopi ab
Episcopis
factam.

Mendacium
Antonij
manifestū.

De loco e-
pistol. 2. ad
Tim. de or-
dinatione
ius, collato
cum loco e-
pistol. prioris
de eiusdem
ordinatione.
ne, & quid
hic obiece-
rit Antoni-
us, nō intel-
ligens, quid
ego dixisse,
neq; quid
ipse diceret.

fueram in libris de Hierarchicis ordinationibus de ordinatione Timothei presbyteri diuersa ab ordinatione eiusdem Timothei episcopi, de qua in priore epist. idem Apostolus scripserat. Mouebat me, quod diceret, cum impositione manuum mearum, ubi solus Paulus videbatur ordinator Timothei, quod necesse erat accipere de ordinatione non episcopi, quæ à pluribus episcopis fieri debet, sed presbyteri. Postea visum est mihi posse etiam sic accipi, & fortasse melius, ut de eadem ordinatione Timothei episcopi, de qua in priore epistola scripserat, admonitionem tanquam magni momenti in secunda epistola ad eundem repeteret Paulus. & ided diceret cum impositione manuum mearum, non quia ipse esset solus, sed se nominauit tantum, quia ipse fuisset principalis ordinator. semper enim in ordinatione episcopi vnus est principalis, qui est archiepiscopus, id est, metropolitani, vel alius loco eius, & alij duo assistentes, qui etiam manus imponunt. Mouebat me, quod Clemens Rom. lib. 7. de constit. apost. cap. vlt. enumerans eos, qui ab apostolis, dum viuerent, fuerunt ordinati episcopi, Timotheum ait ordinatum fuisse à Paulo, quod quidem intelligendum esse, ut dixi modo, idem Paulus videtur interpretatus, cum dixit in priore epistola, ordinatum Timotheum cum impositione manuum presbyterum, id est, plurium episcoporum, in secunda vero, eadem admonitione repetita, cum impositione manuum suarum. Addidi postea, ne prioris meæ interpretationis oblitus viderer, boni potius consulendum esse, quam reprehendendum priorem sententiam mutare meliore. Iam ne vides Antoni, quod prius non vidisti, me non mutasse meam interpretationem loci prioris epist. ad Tim. de ordinatione Timothei cum impositione manuum presbyterum, id est, plurium episcoporum, ut omnes antiqui patres, tum Græci, tum Latini semper intellexerunt, sed interpretationem loci epistolæ secunda ad eundem Tim. de ordinatione eius cum impositione manuum Pauli? prius enim referebam hunc locum ad ordinationem Timothei presbyteri, postea retuli ad ordinationem Timothei episcopi, cum impositione manuum Pauli, tanquam principalis, ut potè apostoli, & aliorum episcoporum assistentium, quos non necesse fuit meminisse; sicut neq; Clemens meminit contentus nominasse Paulum, tanquam principalem, ut dixi. Abi ergo cum tuo mendacio suffarcinatus, cum ais, immo Turrianus ipse agnoscat se nuncium remittere priori suæ sententiæ, quam explicauit in libris de hierarchicis ordinationibus. Explicauit quidem, sed tu neque quam sententiam explicarem, neq; cui sententiæ nuncium remitterem, intellexisti. Quid verò causam tuam adiuvet, si locum epist. 2. ad Tim. de ordinatione eius cum impositione manuum Pauli referam ad ordinationem Timothei episcopi? si, cum apostolus dicit, cum impositione manuum mearum, dico intelligendum esse ita, ut Paulus fuerit principalis ordinator cum alijs episcopis, qui dici solent assistentes, qui etiam manus imponunt, quos non opus fuit significare in 2. epist.

Quo retulisse me, quod est in secunda epist. Tim. de or-

qua

quia iam in priore illos significauerat, cum dixit, cum impositione manuum presbyterij, id est, episcoporum, est ne hoc nuncium remittere priori sententia, ad verbum tuum? Ais deinde: Ceterum longè pluris facio Lucam, qui presbyterium usurpat pro eorum omnium confesso, qui praeerant ecclesiae Hierosolymitanæ: presbyteros autem esse prefectos ecclesiasticos, nemo negarit. Hæc est alia cauillatio futilis. Dictum iam & ostensum est, nomen presbyteri etsi propriè impositum sit minoribus sacerdotibus, commune tamen esse episcoporum in scriptura. Idem dicendum est de presbyterio, propriè quidem significare confessum presbyterorum, communiter verò significare confessum episcoporum. Quando autem propriè, & quando communiter accipiendum sit, ex circumstantia loci, & ex consequentia rerum intelligendum est, & probandum, ut in loco epistolae Pauli ad Timotheum. cum ait, cum impositione manuum presbyterij significare non plures presbyteros, sic propriè dictos, sed plures episcopos dictos communi vocabulo presbyteros, ex eo demonstramus, quod ordinatio episcopi non à pluribus presbyteris, sed à pluribus episcopis sit, sicut debere fieri testis est consuetudo omnium ecclesiarum, quæ aliunde quàm à traditione apostolica non potuit proficisci. Probamus etiam hoc auctoritate omnium veterum interpretum, & antiquorum patrum, Græcorum, & Latinorum. Da, tu miser, vel vnum tantum veterem ecclesiasticum auctorem, qui presbyterium in illo loco de presbyteris, & non de episcopis interpretatus sit, aut profer vnum tantum auctorem antiquum, qui scripserit ordinare posse presbyteros: quod si nullum reperisti, nec vnquam reperies, qui dixerit habere presbyteros potestatem ordinandi, quæ est tanta in te, siue peruersitas, siue stoliditas, ut velis probare, significare vocabulum presbyterij plures presbyteros in eo loco, ubi de ordinatione loquitur, quæ à presbyteris fieri non potest? Esto concedatur tibi, in alio loco posse hoc vocabulum significare quod dicis, sed hic non potest. causam audisti. vana igitur & futilia sunt illa quæ adiunxisti, presbyterium dici à presbyteris, & non ab episcopis, quod Græcè maluisti dicere, & Latine, ut videreris aliquid dicere; & quod ais, Cornelium Romanum pontificem presbyterium usurpasse pro confesso presbyterorum, quasi negemus nos accipi posse, immò debere, cum scilicet locus, & consequentia rerum postulant, ut apud Cyprianum, cum scribit Cornelius, placuit contrahi presbyterium, adfuerunt etiam episcopi quing. Liqueat, ut tu dicis, presbyterium ab episcopis distinxisse, ut si dixisset, placuit conuocari presbyteros, adfuerunt etiam episcopi quinque. Sed videamus quid ex his concludat Antonius: Aded, inquit, ut scriptura duce, & assentiente ipso Romano pontifice, concludere liceat, presbyterium esse cœtum & confessum presbyterorum, non autem episcoporum, quales intelligit Turrianus. Sic argumentatur

ordinatione Tim. per impositionem manuum Pauli ad eandem ordinationem, quæ in priore epistolâ descripta est, nihil adiungat causam Antonij, & ided fatue, & frustra obiecit.

Vnde intelligendum sit, quando apud auctores presbyterij vocabulum commune, aut propriè significat, id est, episcopos communiter, aut propriè presbyteros.

Quo nec vnum tantum auctorem Antonius, nec vllus Lutheranus proferre vnquam potuit, qui diceret in loco Pauli ad Timotheum de ordinatione, significare presbyterium presbyteros, aut diceret posse ordinare presbyteros.

Argumentatio delirans Antonij.

Vocabula
interpre-
tanda esse
ex natura
eorum; &
naturam du-
cedam esse
de rebus.
Vnde pro-
bamus voca-
bulum pres-
byterij signi-
ficare in lo-
co Pauli ad
Tim. Episco-
pos, & non
presbyte-
ros; cū alio-
qui alios pre-
byteros pro-
priè signifi-
cet.

Antonius: hic in epist. Cornelij presbyterium significat cœtum presbyterorum, & non episcoporum, ergo in epistola Pauli ad Timoth. presbyterium significat cœtum presbyterorum, & non Episcoporum, quales intelligit Turrianus. Pro-
ba tu miser posse presbyteros ordinare, & tunc postula à me, vt presbyterium in loco Pauli, de quo agitur, pro cœtu presbyterorum accipiam. Vocabula in-
terpretanda sunt Antoni ex natura eorum; natura autem vocabulorum discen-
da est de rebus, in quibus imponuntur, & à quibus imponuntur: sic enim tradit
Marcus Varro libro 4. de lingua Latina, vniuscuiusq; verbi naturas esse duas,
in qua re, & à qua re vocabulum sit impositum. in epistola Cornelij Pontificis
Romani vocabulum presbyterij impositum est non in episcopis, sed in presbyte-
ris, in epist. Pauli ad Tim. impositū est in episcopis & nō in presbyteris. Hoc nos
ex circumstantia loci, ex consequentiarum, ex alijs locis scriptura, ex tradi-
tione apostolica, ex antiquis patribus, & illius epistolæ interpretibus probamus;
tibi contra nihil ad probandum, quod vis, suppetit, præterquam meras cauilla-
tiones nugatorias & futes, tua scientia & peritia dignas. Deinde quod dicis
de presbyterio, significare semper cœtum Apost. probas auctoritate Hieron. sic
enim ais, Hoc autem nomen Latine exprimēs Hieronymus (quod
ipfi Pontificij in sua decreta retulerunt) dixit senatum ecclesiasti-
cum. quæ cum ita sint, restat, vt hunc Pauli locum nostræ senten-
tiæ proprium vendicemus. Cum beatus Hieronymus presbyteros appella-
uit senatum ecclesiasticum, satis te admonuit, si quid ingenij habebas, non ca-
rere senatum istum ecclesiasticum presbyterorum cōsule, siue præside quopiam,
qui senatui præset, & cuius essent presbyteri consiliarij tanquam senatores
quidam. sic enim beatus Ignatius in epistola ad Trallianos, τί γὰρ ἔστιν ἐπι-
σκοπὸς ἄλλ' ἢ πᾶσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας ἐπ' ἐκείνῃ πάντων κρατὶς, ὡς
οἶον τὸ ἀνθρώπων κρατεῖν μιμητὴν τὸν ἰσχυρόν κατὰ δύναμιν Χριστοῦ τὸ
θεοῦ. ἡ δὲ πρεσβυτέρειον ἄλλ' ἢ σύστημα ἱερῶν, σύμβουλοι καὶ συνεδρευτοὶ τοῦ
ἐπισκόπου. Interpretemur Latine. Quid est, inquit, Episcopus? nisi qui supra
omnem magistratum & potestatem est, & omnium potestatem habet, quate-
nus habere potest homo, factus pro viribus imitator Christi Dei? quid est pres-
byterium? nisi cœtus sacer, consiliarij, & confessores episcopi? pauld ante dixe-
rat loquens de episcopo, presbyteris, & diaconis, χωρὶς τούτων ἐκκλησία ἐκ-
λεκτὴ σὺν ἑστίν, οὐ σωᾶδροισμα ἁγίων, οὐ σωαγωγὴ δούλων. Sine his, inqt,
non est ecclesia electa, non sanctus cœtus, non congregatio sanctorum. In exem-
plari vetustissimo & emendatissimo manuscripto bibliotheca Florentina Me-
dice sic legitur χωρὶς τούτων ἐκκλησία οὐ καλεῖται, sine his, inquit, non vo-
catur Ecclesia. En Antoni, habes testimonium beati Ignatii Apostolici aucto-
ris, Ecclesiam vestram, quam vocatis, non esse Ecclesiam, si exemplar Florenti-

num sequaris, sin verò alterum sequi vis, non esse Ecclesiam electorum, quia Testimoniū Ignatij Apo-
episcopos non habetis, qui soli possunt presbyteros & diaconos ordinare. Nega- stolicus au-
bis fortasse Ignatium, sicut Clementem: quia nisi neges, quomodo tua defen- toris, Non
des? Redeo ad Hieronymum, cuius testimonium in te citasti, sed multò adhuc esse ecclesiā
clarius à te etiam antea idem citatus testis testimonium contra te dixit distin- Lutherano-
nonagesima quinta ad Nepotianum. Illic enim quid significaret presbyterium rū ecclesiā
in ordinatione Timoth. explicauit: sic enim ait, presbyteri sacerdotum, (id est, electorum;
episcoporum) interesse debent consilijs, quoniam & ipsi presbyteri, vt legimus, imò nō esse
Episcopi nominantur. Secundum quod dictum est ad Episcopum, noli negligere Ecclesiam.
re gratiam, quæ data est tibi, per impositionem manuum presbyterij, & alibi Quomodo
ad maiores natu, id est, presbyteros, qui vos posuit Episcopos regere Ecclesiam Hieron. te-
suam. En Antoni, ipsi Episcopi presbyteri vocati in epistola ad Timotheum & tis Antoni
vocabulum presbyterij in ordinatione Timothei ab eodem Hieronymo contra interpretatus est in An-
te expositum, quomodo elabi poteris à tuo teste captus? Pergamus ad reliqua. toniū quid
presbyteriū
in loco Pau-
li ad Tim
significet, id
est, episcopo-
pos.

CAPVT III.

EX ijs autem quæ ad Timotheum & Titum scripsit apo-
stolus, perperam colligit Turrianus episcopalem digni-
tatem. nam eos non fuisse Episcopos, vel hinc apparet,
quòd nunquam certis sedibus alligati, sed peregrinatio-
num Pauli socij fuerint, & prout res Ecclesiæ postulabant, modo
ad hanc Ecclesiam, modo ad illam missi sint; hoc autem alienum
esse ab episcopatu, vel ipsi Pontificij satis agnoscunt. Idcirco quæ-
cunque ad Timotheum, & Titum scripsit Paulus de ordinandis
ministris, aut de accusationibus in eos audiendis, non sunt ad eo-
rum personas restringenda; sed sub eorum persona Paulus om-
nes ecclesiæ præfectos voluit officij sui admonere. Fateor tamen
Timotheum, & Titum eminuisse inter ordinarios Ecclesiæ mi-
nistros, non tanquam Episcopos, sed tanquam Euangelistas, vt
colligere licet 2. Timoth. 2. quī gradus erat quidem superior epi-
scopis, vel presbyteris, id est, ordinarijs pastoribus, vt antè vidi-
mus ex 4. c. ad Ephes. sed tantum ad tempus, quod quidem & ipsa
experientia satis docet, & doctores nostri multis rationibus con-
firmarunt Si ex eo apparet Timotheum, & Titum non fuisse episcopos, quia
fuerint socij peregrinationum Pauli, sequitur neq. Paulum fuisse Episcopum,
quia peregrinabatur. non enim habebat socios peregrinationum, non peregrinans ipse: imò neque Petrus fuit Episcopus, quia, vt ait sanctus Epiphanius,
necesse

Quo ex ra-
tione Anto-
nij sequatur
nec aposto-
los fuisse e-
piscopos.

Quam inui-
diose & in-
epide prae-
sere episco-
pum ciuita-
ti vocet An-
tonius alli-
gare ad sede-
m. Quo pbet
Antonius,
neq; Timo-
theum, neq;
Titum fuit-
se episcopos

neceſſe fuit ei peregrinari ſapius, poſtquam Romam venit, relictis loco ſuo Li-
no & Cleto, ne vrbs ſine epifcopo remaneret. Et eadem ratione nullus Apoſto-
lus fuit epifcopus, quia omnes apoſtoli peregrinati ſunt in cuncto orbe, alius al-
bi. Deinde ſequitur ex tua regula, ſiue definitione alligandi epifcopos ad ſedes,
fuiſſe Titum epifcopum, ſiquidem ad eum ſcripſit apoſtolus, huius rei gratia re-
liqui te Creta, vt ea, quae deſunt, corrigas, & conſtituas per ciuitates preſbyte-
ros, ſicut & ego diſpoſui tibi, &c. quid enim aliud fuit hoc, quam praeficere Ti-
tum epifcopum eccleſiae Cretenſi? quod tu inuidioſo, & inepto vocabulo vocas
alligare ad ſedem, quaſi nunquam inde liceat epifcopo alligato diſcedere, etſi
maximè neceſſe ſit, & id charitas poſtulet, quo nihil poteſt ſtultius cogitari.
Faluſum itaque eſt, quod ais, alienum eſſe hoc ab epifcopatu, & id pontificios
agnoscere. Sic enim probaſti, quod dixeras, nec enim aliter poteras, qui for-
taſſe ne hoſpes quidem, neque peregrinus in noſtris eccleſiis vnquam fuiſti.
Melius hoc loco Caluinus, quam tu, quem interdum ſequi ſoles, etſi eum confeſ-
ſionis ſuae oderunt. Sic enim libro 4. Inſtitutionis ſuae, cap. 3. artic. 7. ſcripſit,
Quisquis ergo (loquebatur autem de epifcopis) eccleſiae vnius regimen, ac cu-
ram ſuſceperit, huic diuina vocationis legi obligatum ſe eſſe ſciat, non quod ve-
luti glebae additus, (vt iuris conſulti dicunt) id eſt, mancipatus, & quaſi affi-
xus pedem inde mouere nequeat, ſi ita publica vtilitas poſtularit, modo id rite,
& ordine fiat. Sed is, qui in vnum locum vocatus eſt, non debet ipſe de migra-
tione cogitare. haecenus Caluinus. An ideo cogitandum eſt, non fuiſſe epifco-
pum Ephreſi Timotheum, quia ad eum ſcripſit Roma ex carcere, feſtina ad me
venire? quo in loco Chryſoſtomus, quari, inquit, poteſt merito, quomodo Timo-
theum ad ſe vocet, cui eccleſiae, gentisq; totius crediderat gubernacula? nihil
hic arrogancia, inquit, eſt, ipſe enim ad illum ire paratus erat. Audi quid ipſe
dicat, Si autem tardaui, vt ſcias quomodo oporteat te in domo Dei conuerſari.
Cuius autem rei gratia id fecit? neceſſitate conſtringebatur ingenti perge-
di huc atq; illuc, facultas non erat, illic habitabat enim carcerem, à Nerone in-
cluſus, idcirco illum vocat ad ſe, cupiens antequam excederet è vita, plurima
fortaſſis illi commendare. haecenus Chryſoſtomus: & paulo poſt, Itaq; Timo-
theum non ſui cauſa ſed euangelij vocat. Deinde, cum ipſe apoſtolus ſcribit in
principio epistolae, ſicut rogaui te, vt remaneres Ephreſi, cum irem in Macedo-
niam, an non ſatis declarat praefeciſſe illum curae illius eccleſiae, tanquam epifco-
pum? Rurſus, illud rogaui, vt remaneret Ephreſi, & docere atq; inſtruere eum per
epistolam, quomodo in eccleſia illa, quam vocat domum Dei, conuerſari deberet,
eratne velle habere illum comitem ſuarum peregrinationum? Dicamus nunc
de Tito, cum miſero, inquit, ad te Artemam, aut Tychicum, feſtina ad me veni-
re Nicopolin. Idem Chryſoſtomus hoc loco, quid, inquit, ſibi vult, cum iam eum
praefecerat

De Timo-
theo, & Tito
episcopis.

prefecerat insulam rursus ad te ipsum vocas? non, inquit, hoc ago, ut illum à suo
 remoueam studio, atque ministerio, sed ut à me instructior, doctiorq; discedat.
 Nam quid illum nō idcirco ad se vocet, ut secum circūducatur, & ubiq; comitem
 habeat, audi, quid sequitur. illic enim, inquit, hyemare decreui. Hactenus Chry-
 sostomus. Quo tu igitur teste, qua scriptura, quo argumento probabis, Timoth.
 & Titum comites fuisse peregrinationum Pauli. postquā ille Ephesi, hic Creta
 Episcopus ordinatus ab eo est? an quia aliquando fuerunt comites peregrina-
 tionum eius, semper fuerunt? cur non distinguas tempora & loca, & causas, &
 rationes personarum? alia enim est ratio Episcopi, alia comitis. Quare igitur
 non est credendum, quod Clemens Romanus libro 7. capite ultimo, in extrema
 pagina scripsit, & multi alij eum sequuti, postea scripserunt, ordinatum fuisse
 à Paulo Timotheum Ephesi Episcopum, & Titum Creta? nunquam VValden-
 ses heretici, nec Ioannes VViclef eos sequutus, neq; Martinus Lutherus VValden-
 sium, & Ioannis VViclef sectator, hoc ausi sunt dicere, non fuisse hos epi-
 scopos; satis habuerunt dicere, esse presbyteros episcopis aequales, & successores
 Apostolorum, ad quam heresi tu istam nouam adiunxisti, Timotheum, & Ti-
 tum non fuisse Episcopos, ne confiteri cogaris Episcoporum tantum esse ordi-
 nare, sicut Timotheus & Titus ordinandi potestatem habuerunt, vsq; adeo in-
 constans, & volubilis est erroris varietas. ingeniosior hereticus, quam superio-
 res videri voluisti. Fateor tamen, inquit, Timotheum, & Titum emi-
 nuisse inter ordinarios Ecclesiæ ministros, non tanquam Episco-
 pos, sed tanquam Euangelistas, 2. Tim. 4. qui gradus erat quidem
 superior Episcopis, vel presbyteris, ut antè vidimus ex 4. cap. ad
 Ephes. Hoc quoq; scripturae Pauli repugnat, esse scilicet gradum euangelista-
 rum superiorem Episcopis, quod tu ex 4. cap. epist. ad Ephes. vis probare. quia
 sic scripsit, & ipse dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophetas,
 alios verò Euangelistas, alios autem pastores & doctores. Sed conferamus hūc
 locum cum loco epist. prioris ad Cor. quā idem Paulus scripsit, priusquam epi-
 stolam ad Ephes. illam enim scripsit cum esset Ephesi, sicut ipse in extremo ca-
 pite testatur, cum ait, ego autem permanebo Ephesi vsq; ad Pentecosten. Osti-
 um enim mihi apertum est magnum, & aduersarij multi. Hāc verò epistolam
 ad Ephes. dedit Tytichs, ut ipse testatur in extremo epistol. ad Ephes. dedit au-
 tem cum iam esset Roma & quidem in carcere, de hoc enim scripsit etiam in
 2. ad Timot. 4. Tytichum misi Ephesum. Videamus igitur, quid prius quam ad
 Ephesios Apostolus in epistola priore ad Corinthios de ordinibus ministrorum
 ecclesiæ scripsisset, nē à se Apostolus in postiori epistola dissentire videatur, &
 quasi corrector sui. Absit enim hoc. Sic igitur scripsit ad Corinth. & quosdam
 quidem posuit Deus in Ecclesia, primum Apostolos, secundò prophetas, tertio
 doctores.

D d

doctores.

doctores. Hunc ordinem noluit Deus inuerti, ita ut tertius ordo sumeret sibi, quod erat secundus, aut secundus, quod primi. Non enim est Deus dissensionis, sed pacis. Hoc autem pacem maxime dissoluit, & perturbat, cum inferior sibi rapit, quod est superioris. Superior autem potest citra iniuriam inferioris facere, quod est inferioris, quia habet in se ordinem inferioris. Immo munera, qua ministri inferiorum ordinum obeunt, illa ipsa superior per ipsos illos ministros inferiorum ordinum obire putandus est, quibus potestatem illa obeundi per ordinationem suam dedit. Hoc dicit Dionysius Areopag. in eccles. hierarch. cap. 5. loquens de Episcopo, ἡ δὲ ἐπαρχικὴ τάξις δύναμις ἐν τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι τοῦ κυρίου ὁλοκληρῶνται, καὶ διὰ τὸ αὐτὸ τῷ ἐπισκοπικῷ τῷ ἐκκλησιαστικῷ τῷ ἐπαρχικῷ μυστήριον. Potestas, inquit, ordinis hierarchici, id est, episcopalis, siue pontificalis, in omnibus ordinibus incedit, & per omnes ordines operatur mysteria sui Pontificatus. Primum ergo ordinem & gradum voluit Deus esse in Ecclesia ordinem & gradum Apostolorum, & eorum, qui proximo loco, & gradu succedunt Apostolis, id est, Episcoporum, qui sunt in provinciis primi, & ceu capita aliorum Episcoporum provincialium, de quibus sancitus est canon Apostolorum 3. qui iubet, ut Episcopi vniuscuiusque gentis & nationis agnoscant suum primum, & eum ceu caput habeant. Hic dicitur nunc Metropolitanus, hi enim ordinant, & mittunt per provincias Episcopos, sicut Apostoli. Secundum gradum voluit Deus esse Episcoporum, quos Apostolica doctrina à Clem. Rom. scripta prophetas populorum esse dicit, & Paulus ipse prophetas vocat. Rationem nominis exposui in libris de hierarchicis ordinationibus copiose. Tertius gradus siue locus ministrorum Ecclesiae, est doctorum; sic vocat Apostolus presbyteros, & Apostolica constitutio vocat doctores cognitionis Dei; hi sunt adiutores episcoporum. Hos gradus, primum, secundum, & tertium, auctoritatem Apostoli Pauli secutus exposuit Dionysius Areopagita Pauli discipulus in epistola ad Demophilum ἀποστολικὸν πρεσβυτεριον: sic enim eum vocat S. Maximus in scholijs istius epistola, quia cum monachus tantum esset, presbyterum eiecit ex Ecclesia; & poenitentem, quem presbyter absoluerat, percussit. Eiusmodi sunt vestri presbyteri omnes ἀποστολικοὶ, id est, à se ipsis ordinati, ut Demophilus. huic igitur, quia nullam potestatem in Ecclesia acceperat, ut alijs praesset, iubet continere & moderari ratione iram, & cupiditatem τῆς φιλαρχίας, & te, inquit, Demophile, contineant & moderentur diaconi; diaconos presbyteri presbyteros episcopi: Episcopos Apostoli, & eorum successores, & si quis in illis successoribus Apostolorum lapsus aberrarit, corrigatur ab ijs, qui erunt eiusdem ordinis & gradus. Hunc locum S. Maximus hoc scholio illustrauit, ὁ μὲν οὖν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐκκλησιαστικῶν. obserua, inquit, laudatum ordinem Ecclesiasticum. diaconi increpant monachos; diaconos presbyteri;

Quomodo
tres gradus,
primum scilicet,
& secundum
& tertium,
apostolorum,
prophetarum
& doctorum
Dionysius
Areop. in
epist. ad De-
mophilum
exposuit
Paulum se-
cutus.

teri; presbyteros episcopi; Episcopos Apostoli; & qui horū successores sunt: et hi ab ijs, qui sunt sui ordinis, corriguntur. Notat idem S. Maximus vocari hic à Dionysio successores Apostolorum patriarchas. Nos canonem Apostolorum habemus 34. qui interpretatur vocari hic successores Apostolorum, quos canon illa vocat τοὺς πρῶτους cuiusq; prouincia, id est, primos quos postea vocarunt antiqui patres Metropolitanos, siue archiepiscopos. hi enim corrigunt Episcopos prouinciales. Paulò suprà explicauit nobis S. Anacletus, quid Archiepiscopi, siue Metropolitan, aut primates à patriarchis differrent. Habemus igitur in Ecclesia, secundum scripturam Apostoli, primos, secundos, & tertios; primos quidem interprete canone Apostolorum 34. & Dionysio Areopagita, eos qui præsunt primis ciuitatibus prouinciarum, quos agnoscere tanquam capita & Apostolos suos iubet canon Apostolorum Episcopis, qui sunt in alijs ciuitatibus eiusq; prouincia. hi enim sunt post illos primos secundi, quos hic vocat Apostolus prophetas, qui sunt illis primis tanquam maioribus prophetis subiecti. sic ut Apostolus in eadem epistola ad Corinthios scripsit, spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt, scilicet, minorum prophetarum maioribus. Tertij sunt presbyteri quos doctores vocat Apostolus, quia his tantum post Episcopos licet verbum Dei in Ecclesia docere, & hi sunt adiutores Episcoporum, vt antea diximus, deinde virtutes, inquit Apostolus, diaconos vocat δυνάμεις, id est, virtutes, à potestate, quam habent, vt Dionysius in Ecclesiastica hierarchia tradit, purgandi per Catechesim ex scripturis, quos sacerdotes per mysterium baptismi illuminant: sed de his non est differendi tempus. Veniamus ad Euangelistas, quos tu superiores esse Episcopis, vel presbyteris contra scripturam Pauli fingis. In epistola enim ad Corinth. cum ordines descripsit in Ecclesia à Deo positos primos, & secundos, & tertios nominauit, qui inuerti, aut commutari non possunt. Quaro à te, in quibus numeras euangelistas? in primis non, ne Apostolos, & eorum successores ex loco suo extrudas: nec in secundis, ne prophetas moueas: sed neq; dices eosdē esse, qui propheta in secundo loco positi, quia idem Apostolus in epistola ad Ephes. alios esse eos dixit, prater prophetas. Restat, vt dicamus, in epistola ad Corin. scripsisse Apostolum περὶ ἑταῖρας, id est, de bono ordine in ecclesia posito proposita analogia, siue proportionē membrorū corporis humani. In epistola verò ad Ephes. scripsisse περὶ διακόνες τοῦ Θεοῦ δόξα, id est, de varietate donorum Dei, cum enim dixisset, ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus, explicās postea, quia illa dona, & ipse, inquit, dedit quosdā quidem Apostolos, quosdā autem prophetas, alios autem Euangelistas, alios autem pastores & doctores. Itaque ex collatione Euangelistarum ante pastores & doctores, non licet hic colligere esse ordinem praestantiorem ordine presbyterorum, quos tu Episcopis aequas,

Qui succedant nunc ijs, quos primo in ecclesia posuit Dominus, qui ijs, quos secundus; & qui ijs, quos tertio.

De euangelistarū gradu superiore episcopis, vel presbyteris ab Antonio contra scripturam posito. Quare in epistola ad Ephes. non liceat ex collatione euangelistarum antea doctores & pastores colligere & inferre, esse ordinem praestantiorem presbyteris & doctoribus.

pis aquas, quia hic non differebat Apost. $\omega\epsilon\pi\iota\ \tau\acute{o}\upsilon\ \delta\iota\alpha\kappa\omicron\upsilon\sigma\iota\sigma\iota\varsigma$, id est, de ordinibus quos posuit Deus in ecclesia, sicut in epistola ad Corinth. sed $\pi\epsilon\pi\iota\ \delta\omega\kappa\epsilon\tau\acute{\alpha}\nu\ \delta\iota\alpha\phi\omicron\upsilon\sigma\iota\varsigma$, id est, de varijs donis, quae Deus dedit hominibus, ex quibus fuit donum euangelium scribendi, & euangelium in ecclesia legendi, & euangelium annuncian- di, quod vocare solet scriptura euangelizare, quod tantum episcopis et presby- teris, tanquam episcoporum adiutoribus secundum Apostolicam traditionem conuenit. distinxit Apostolus in epistola ad Eph. euangelistas à pastoribus, cum dixit, alios verò euangelistas, alios verò pastores & doctores, quia non omnes, qui euangelizandi donum, & potestatem habent, sunt pastores, ut multi con- cionatores, quorum ordo non est superior, quam presbyterorum, ut Antonius di- xit, & multo minus quàm episcoporum, quos haeretici pares presbyteris faciunt. Scriptura itaq; repugnat, quod ait Antonius, Timoth. & Titum non tanquam episcopos sed tanquam euangelistas superiores fuisse presbyteris, id est, ordina- rijs pastoribus: quia ex Apostolo didicimus, tertios post Apostolos, & Prophe- tas esse in ecclesia presbyteros, quos vocat doctores, scilicet verbi Dei, & secun- dos post Apostolos Prophetas, qui sunt episcopi, quia alij non possunt esse supe- riores presbyteris doctoribus. Aut ergo Timotheus, & Titus fuerunt in tertijs, & sic licet euangelizarent, non fuit eorum ordo, aut gradus superior, q̃ pres- byterorum, quorum est etià euangelizare, aut fuerunt in secundis, & sic fue- rant episcopi, & Prophetae populorum, immodò prouinciarum, & gentium mul- tarum. Contra scripturam igitur fabricasti gradum Euangelistarum superio- rem presbyteris, cui nullum locum Apostolus reliquit, nec in primis, nec in secun- dis: nec inter primos, & secundos: quia nulli sunt medijs: nec in tertijs: nec in- ter secundos, et tertios, quia nulli sunt interiecti. Quod autem ex eo, quod Apo- stolus in 2. ad Tim. scripsit, opus fac euangelista, istum gradum commentus es, similiter comminisci potuisti gradum quendam diaconorum superiorem ad tem- pus, ut de euangelistarum gradu somnasti, quia qui scripsit Timotheo, opus fac Euangelista, statim adiunxit, diaconiam tuam, id est, ministerium tuum im- ple. Cum ergo scribit Apostolus, labora, opus fac Euangelista, quod tu non in- tellexisti, hortatur Timotheum, ut labores, & difficultates, & pericula, quae in negotio euangelizandi insunt, amplectatur. Hoc enim significat non rard in scriptura $\epsilon\pi\gamma\omicron\upsilon$, negotium difficile & arduum, ut cum dixit, qui Episcopa- tum desiderat, bonum opus desiderat, id est, negotium difficile. hoc enim dixit, ut reprimeret $\alpha\epsilon\chi\omicron\upsilon\tau\iota\sigma\iota\varsigma$, id est, ambitiosos, & praefectura ecclesiastica cu- pidos, sic hoc loco significat difficile opus, ac negotium esse euangelizare. itaque qui facit opus Euangelista, rem difficilem & periculosam facit. De negotio igitur laborioso euangelizantis admonet Timotheum, cum ei dicit, opus fac Euangelista, & adiungit, ministerium tuum imple. Ministerium euan- gelizandi,

Quare Paul
Euangelistas
à pastoribus
& doctorib;
distinxit in
epistola ad
Ephes.
Quomodo
scriptura
repugnet, q̃
ait Antonius
Tim. & Titu
superiores
fuisse pres-
byteris non
tanquàm epi-
scopos, sed
tanquàm Eu-
angelistas.

Quid sit, q̃
Paulus ad
Timot scri-
psit, labora,
opus fac Eu-
angeliz.

gelizandi, & docendi implet, qui facit, & docet, sicut Dominus in euangelio dixit, qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno calorum. $\pi\epsilon\alpha\delta\epsilon\iota\alpha$ enim, ait Salomon prouerb. decimo, $\alpha\nu\epsilon\gamma\epsilon\lambda\epsilon\gamma\chi\tau\ \&\ \pi\alpha\nu\alpha\tau\alpha\iota$, id est, disciplina non ostensa opere, erratica est, & incerta. Sed non est dissimulandum quod tu commentum istud de gradu Euangelistarum superiore presbyteris, vel Episcopis, pessimè mutuatus es à pessimo magistro tuo, aliqui inimico tuae sectae, Ioanne Caluino, quem te puduit nominare, etsi inter doctores tuos eum retulisti, cum dicis, hunc gradum fuisse ad tempus in Ecclesia, (Caluinus vocat temporarium, & extraordinarium) quod ipsa, inquit tu, experientia docet, & doctores nostri multis rationibus confirmarunt. Recitemus igitur Caluinum: sic enim ait libro quarto sua institutionis capite tertio, articulo quarto. Qui Ecclesiae regimini secundum Christi institutionem praesunt, nominantur à Paulo primum Apostoli, deinde Prophetæ, tertio Euangelistæ, quarto pastores, postremo doctores, ex quibus duo tantum ultimi ordinarii in Ecclesia munus habent, alios tres initio regni sui Dominus excitauit, & suscitauit etiam interdum, prout temporum necessitas postulat. Haec enim Caluinus. Non sic aperte mentitus es tu, ut doctor tuus. Tu enim veritus es dicere, positos esse in Ecclesia Euangelistas tertio, ne tibi obijceretur Paulus, qui dixit, tertio doctores. Quarto loco posuit Caluinus pastores, et separatim, id est, quinto loco doctores, quos apostolus cum pastoribus coniunxit, & tertio loco collocauit; quia utrique sunt presbyteri infra secundos, qui sunt maiores pastores, & doctores, id est, episcopi Prophetæ populorum, ut Apostolica constitutio eos vocat. Dixi supra, varietatem donorum expositam fuisse à Paulo in epistola ad Ephesios. Non autem sicut in epistola ad Corinthios seriem ordinum, ac graduum, qui in Ecclesia positi erant, ut omnia honestè, & secundum ordinem in ea fierent, ne essent schismata, quod exemplo & similitudine corporis humani, & partium eius, diuine in eodem loco docuit. Debit igitur Caluinus tenere secundum scripturam Pauli, primos, secundos, & tertios, & non mutare verbum & sententiam Pauli, & pro eo, quod Apostolus dixit, tertio doctores, dicere, tertio Euangelistas, tanquam corrector Pauli. Sed quia tu Antoni hoc quod tradis secutus Caluinum, dicis doctores vestros multis rationibus confirmare, videamus multas istas rationes in doctore vestro Caluino. sic enim ait, Prophetas vocat non quoslibet diuinæ voluntatis interpretes, sed qui reuelatione singulari excelebant, quales nunc vel nulli extant, vel minus sunt conspicui. Per Euangelistas eos intelligo, qui cum dignitate essent Apostolis minores, officio tamen proximi erant, adeoque vices

Quid sit illud, ministerium tuum imple.

Quomodo à Caluino mutuatus sit Antonius commentum de gradu Euangelistarum superiore episcopis, vel presbyteris ad tempus.

Quomodo Caluinus verba, & sententiam Pauli mutauit, & apertius mentitus est, quod Antonius discipulus.

eorum gerebant, quales fuerunt Lucas, Timotheus, Titus, & reli-
qui similes, ac fortassis etiam LXX. discipuli, quos secundo ab A-
postolis loco Christus designauit. Secundum hanc interpretatio-
nem, quæ mihi & verbis, & sententiæ Pauli consentanea videtur,
tres illæ functiones non ideo in ecclesia institutæ fuerunt, vt per-
petuæ forent, sed ad id modo tempus, quo erigendæ erant Eccle-
siæ, vbi nullæ ante fuerant, vel certè à Moyse ad Christum tradu-
cendæ. Audis ne tu hic Antoni, multas rationes, quibus Caluinus confirmet, &

Quomodo
Caluinus
probauerit,
quæ Anto-
nius secutus
est; & quo-
modo refel-
latur.

ipse doctor vester, & tu eius discipulus dicis? Secundum hanc interpreta-
tionem, inquit, quæ mihi, & verbis, & sententiæ Pauli consentanea
videtur. Confirma Caluine, quod tibi videri ais consentaneum verbo, & sen-
tentiæ Pauli: confirma, inquam, si non multis rationibus, vt te confirmasse An-
tonius sinxit, vna saltem. Si Euangelistæ erant officio proximi Apostolis, non
debit dicere Apostolus, posuit in ecclesia tertio doctores, sed tertio Euangelistas.

Quomodo
verbis, &
sententiæ
scripturæ
repugnet, &
Caluinus
de gradu
tertio euā-
gelistarum
saxit.

Repugnat igitur verbo Apostoli & sententiæ, quod dicis. Responde tu pro illo,
si eum ab inferis excitare non potes. Deinde, quod dicit Caluinus, voca-
ri hic Prophetas eos, qui singulari reuelatione excellabant, quales nunc, in-
quit, non extant, vel non sunt conspicui, qua ratione confirmat? aut quo teste
probat? tu vero inquis, experientia satis hoc docet, quidnam non extare huius-
modi prophetas? rectè. At non hoc quarimus, sed vt probes, vocari hic Prophe-
tas, non Episcopos, sed istos singulari reuelatione excellentes. At hoc neque
Caluinus probauit, quia non potuit, neque tu poteris, quod ille non potuit.

Mendacium
Caluini te-
stimonio o-
mnium pa-
trum anti-
quorum, &
scripturæ s-
conuictum.

Deinde, quod ait idem Caluinus septuaginta discipulos fortasse tales fuisse,
quales fuerunt Timotheus, & Titus, id est, vt ipse ait, Apostolis officio
proximos, & designatos fuisse secundo ab Apostolis loco, mendacium quo-
que est, & ideo probare non potuit. Omnes enim antiqui patres, & in eis
testis tuus Cyprianus, tradunt in locum LXX. successisse presbyteros, qui sunt
doctores, quos Deus tertio loco post Apostolos posuit, sicut Apostolus ait. &
ex LXX. discipulis multi postea fuerunt ordinati Episcopi, vt ex Dorotheo
episcopo Tyri, qui fuit tempore Constantini Magni, & ex Hippolyto martyre,
qui de LXX. discipulis scripserunt, perspicui potest. Non igitur tenuerunt se-
cundum ab Apostolis locum, sicut neque successores LXX. discipulorum tenent,
sed tertium; neque Lucas dicit, post Apostolos secundo loco designauit Ie-
sus & alios LXX. duos. Sed post hæc, id est, deinde, siue postea,
quod non locum ordinis, & gradus significat, sed
lapsum temporis.

CAP V T IIII.

VIdeamus iam, quale sit. quod ait Calvinus, videri sibi secundum hanc interpretationem, tres illas functiones, Apostolorum scilicet, Prophetarum, & Euangelistarum, non ideo in Ecclesia institutas fuisse, ut perpetue forent, sed ad id modo tempus, quo erigendae erant ecclesiae, ubi nullae antea fuerat. At hoc perpetuo futurum erat, ut ecclesia erigenda essent, ubi nulla ante fuissent. Quid enim aliud nunc fieri audimus in India? aut quid aliud futurum esse speramus secundum verbum Domini, qui dixit, & predicabitur hoc euangelium regni in vniuerso orbe, & tunc veniet consummatio? & in Euangelio Ioannis, & alias, inquit, oues habeo, quae non sunt ex hoc ouili; & illas oportet me adducere, & vocem meam audient; & fiet vnum ouile, et vnus pascuis. Qui hoc dixit, nonne dixit ecclesias erigendas esse, ubi antea non fuissent? illa igitur functiones, ut Caluini verbo utar, sic in ecclesia instituta fuerunt, ut perpetue forent, & non ad tempus; quia non ad tempus ecclesiae erigenda erant, ubi nullae antea fuissent, sed perpetuo, id est, quandiu Euangelium predicandum erat. Deinde cum fuerit propositum Apostolo docere, varia esse in ecclesia charismata à Christo data, & te hoc habere, & alium aliud; neminemque debere propter charisma, quod acceperit, in alium se efferre, qui non acceperit, quia non ab ipso effectum sit, ut habeat, sed à Deo: Si aliqua charismata ex istis ab Apostolo enumeratis, ut Apostoli, Prophetae, & Euangelistae, non perpetuo futura erant in ecclesia, sed ad tempus, quorsum cum perpetuis coniunxisset, & comparasset? eodem enim modo dixit, nunquid omnes Apostoli? nunquid omnes Prophetae? sicut dixit, nunquid omnes doctores? quis non intelligit praeter Caluinum, et qui eum sequi vult, ut docet hic Apostolus, alios in ecclesia esse doctores, & alios non; eos scilicet esse, quibus datum est hoc charisma per ordinationem; non enim licet omnibus docere, sed ijs, qui ad docendum vocati sunt; similiter docere, alios esse Apostolos, alios non; item alios esse Prophetas, alios non? Hic verò inquirere Caluinum oportebat, qui essent nunc in ecclesia vice Apostolorum, & qui vice Prophetarum, id est, qui essent successores illorum, quod facile erat illi scire, si ad consuetudinem ecclesiae Dei, quae aliunde, quam ex traditione Apostolica proficisci non potuit, respexisset. Videret. n. in ea episcopos, qui sunt maiores pastores, & doctores, quam presbyteri, id est, qui habent charisma maioris potestatis, & alios maiores adhuc pastores, & doctores, quam sint episcopi, eos scilicet, qui praesunt episcopis per prouincias. Verum Calvinus maluit sequi iudicium suum, quam ecclesiae consuetudinem Apostolicam. sic enim loquitur Calvinus in illo cap. 3. quod inscripsit de ecclesia doctoribus, & ministris, eorum electione, & officio

officio

Quomodo verbo Dei repugnet & tradit Caluini ministeria Apostolorum, Prophetarum & Euangelistarum, quae functiones vocat, ad tempus fuisse instituta. Quomodo plane Apostolus in loco epistolae ad Cor. docuerit esse quosdam loco Apostolorum, & semper futuros; & quosdam loco Prophetarum, quos Deus secundo posuit in ecclesia, &c. Quomodo facile potuisset Calvinus intelligere, qui essent modo successores Apostolorum, & qui Prophetarum, si ad ecclesiae Catholicae consuetudinem respexisset.

Quomodo officio, nisi enim me fallit iudicium; & secundum hanc interpretationem, qua
Calvinus mihi & verbis, & sententia Pauli consentanea videtur, & alias dubitanter for
Antonij do. tas. Paulus verò, ut peregrinas et aduentitias cōsuetudines vno verbo explode
stor suis ver bis declarat ret, & condemnaret, nos, inquit, talem consuetudinem non habemus, nec eccle-
iudiciū suū sia Dei, Ecclesia ergo diaboli est, & non Dei ecclesia, quam Calvinus instituit,
tātum secu- & quam Lutherus informavit, qua consuetudinem, quam omnes ecclesia Dei
rum in ijs, habent, & ecclesia patrum & maiorum vestrorum ab initio sua fidei habue-
quæ de mi- runt, eiecit. Sed reuertamur iam ad cauillationes tuas, sic enim ait, Nolim
nistis Ec- autem prætermittere, quàm parum sibi constet Turrianus, dum
clesiæ scri- vocat Titum Archiepiscopum Cretensem. Nam ex eo sequeretur,
psit, sic em, ordinationes à solis Archiepiscopis esse faciendas, contra senten-
loquitur, tiam ipsius Turriani. Hac est alia cauillatio, quam venatus es in nomine
nisi me iudi- Archiepiscopi. Faciam hic, quod Athanasius iudicabat faciendum esse cum A-
cium fallit, rianis, nō esse cum eis de vocabulo Homousij disceptandum, qui rem Homousij
& fortassis, concederent, & vocabulum reijcerent. Si Titus præerat insula, in qua plures
& secundum Episcopi per ciuitates ordinandi erant, sicut Apost. ei præceperat, erat igitur
hanc inter- Titus primus Episcopus, quem nunc vocamus Archiepiscopū, vel Metropolita-
pretationē, num, qui reliquis episcopis illius insula præerat. Concede primum, & non disce-
quæ mihi ptemus de nomine archiepiscopi. Quod autem adiunxisti, sequi inde ordi-
videtur, &c. nationes à solis Archiepiscopis esse faciendas, contra sententiam
Ecclesia à Turriani, ex parte prophetasti, nō intelligens quid diceres. Ita decreuit Syn-
Calvino in- odus Nicena, cuius quanta sit auctoritas non ignoras, cap. 4. ut ab omnibus
stituta, & episcopis prouincia, si fieri potest, consituitur & ordinetur episcopus, sin verò
Ecclesia à difficile fuerit ut omnes conueniant in vnum locum, tres saltem conueniant.
Luthero fir- hoc etiam sancitum est canone Apostolorum primo: adiunxit synodus, & cate-
mata quare ri episcopi prouinciales assentiantur per literas. Et in extrema parte addidit
non ecclesiæ τὸ δὲ xύρ & τὸ γινόμενον διδοῦν καὶ ἐκδίδει ἐπαρχίας τῶ μὲν το-
Dei, sed dia- πολίτη. Sanxit synodus, ut sine auctoritate Archiepiscopi siue Metropolitanani
boli sint. non esset rata, & canonica ordinatio Episcopi. Et miror, cum sæpe in libello
Cauillatio tuo dicas, discutere te nunc libros meos de hierarchicis ordinationibus, non ani-
Antonij in- maduerisse quàm multos, & grauißimos, atq; antiquissimos testes huius rei
verbo Ar- citavi in margine libro priore cap. 7. testes dico canonem 1. Apostolorum, Cle-
chiepiscopi. mentem lib. 8. cap. 4. Anacletum epist. 2. Synodum Nicenam can. 4. Synodum
Canon Cō- Carth. cap. 13. Synodum Aur. cap. 4. Innocentium epist. 2. c. 1. Syritium epist.
cilij Niceni 4. Zos. 1. cap. 1. Leonem epist. 4. & 66. Celestinum epist. 2. cap. 3. Gregor.
de ordina- epist. 8. Hac omnia dissimulasti, aut fortasse nō obseruasti. i nunc, & dic contra
tionē Epi- sententiam Turriani esse, quod ex eo intulisti, quod dixi Titum fuisse Archiepi-
scoporum scopum Creta. Addis præterea, nomina archiepiscopi, archipresby-
auctoritate teri, &
Metropoli-
tani.

teri, & archidiaconi non fuisse à principio, sed ea, inquis, longè postea hominum fastus, & ambitio inuexit. Quid insipientius dici potuit? plera sunt scripta veterum Ecclesiastica, & Synodorum antiqui canones his nominibus archiepiscopi, archidiaconi, & archipresbyteri. quid enim ad bonum ordinem accommodatius esse potuit, quàm, ut sicut inter Episcopos prouincia vnus est primus, sic esset inter diaconos vnus primus, quem Dionysius Arcopagita discipulus Pauli ἑκπρωτος vocat, id est, primum, similiter in presbyteris vnus prepositus eis. Lege miser titulos, quos vocant, in de reta-
tibus, de officio archipresbyteri, & archidiaconi, & dic postea, ex ambitione, & fastu hominum nata esse hæc nomina: at non nomina sed officia istis nominibus subiecta, quibus vos careis, odisti. Quæ eo spectant, ut omnia in Ecclesia honestè & ordine fiant, sicut Apostolus præcipit, & ut Episcopus in Ecclesiæ gubernatione adiuuetur.

Rides postea Petrum Lombardum, qui in quarto sententiarum, inquit, differens de Archiepiscopis primatibus, & metropolitanis, horum, ait, discretio à Gentilibus introducta videtur, qui suos flamines alios simpliciter flamines, alios archiflamines, alios protosflamines appellabant. hæc ille sententiarum magister. Magister tu ridendus es, qui in margine tui libelli his verbis eundem Petrum Lombardum notasti verisimam Archiepiscoporum, & primatum etymologiam attulit Lombardus. Quæ hic etymologia allata est? videris non intelligere vocabulum etymologia, qui frequenter Græca mîsces. Noluit dicere Lombardus, nomen Archiepiscopi, aut nomen metropolitani, aut primatis à re Gentilium impositum esse. hoc enim ad rationem proprietatis vocabuli, in qua etymologia versatur, pertineret, si quidem vna natura verbi est, à qua re vocabulum impositum est, ut tradit M. Varro: at nomen Archiepiscopi à re Christianorum, & non Gentilium impositum est, ab eo scilicet, quod præest Episcopis prouincia sua, quorum est primus: & nomen metropolitani, ab eo quod præest ciuitati Metropoli prouincia sua. Primatis, ab eo, quod in capite prouinciarum prepositus est, & est illorum metropolitanorum primus. Non enim, quia Gentiles quosdam iudices, siue præfectos metropolitanos vocarent, & alios adhuc maiores primates, idcirco discretio nostrorum metropolitanorum, & primatum à Gentilibus introducta videtur: non magis quàm nomen sacerdotis à Gentilibus introductum videtur, quia Gentiles suos etiam vocabant sacerdotes, indignos alioqui illo nomine. Hoc igitur voluit dicere Lombardus, videri discretionem horum introductam ad similitudinem discretionis eorum, quos Gentiles vrbibus, & prouincijs præficiebant, quod melius, & maiore auctoritate ex epistola secunda Anacleti discere potuisses, si liben-

Quò nihil insipientius dici potuit, quàm nomina archiepiscopi, archipresbyteri, & archidiaconi à fastu, & ambitione profecta esse.

Quod non vocabula ista, sed officia istis vocabulis subiecta Antiochius & Proterostantes ostendunt.

Quomodo magis ridendus sit Antiochius, quàm magister sententiarum, quem ridet, & quæ non intellexit.

Quæ Ana-
cletus in
epist. 2. de
patriarchis,
sive prima-
tibus, & de
Metropoli-
tanis sive
archiepisco-
pis scripse-
rit secundum
descriptionem
provin-
ciarum in
ciuitates, &
ciuitatum.
in provin-
cias, ante
aduentum
Christi pru-
dentissime
factam.

ter scripta veterum relegeres. Prouincia autem, inquit, multo ante Chri-
sti aduentum tempore diuise sunt maxima ex parte, & postea ab Apostolo,
& beato Clemente prædecessore nostro ipsa diuisio est renouata: & in capite
prouinciarum, vbi dudum primates legis sæculi erant, ac prima iudiciaria po-
testas, ad quos qui per reliquas ciuitates commorabantur, quando eis neces-
se erat, qui ad aulam imperatoris, vel regum confugere non poterant, vel
quibus permissum non erat, confugiebant pro oppressiõibus, vel iniurijs
suis, ipsosq; appellabant, quoties opus erat, sicut in lege eorum præceptum erat,
ipsis quoq; in ciuitatibus, vel locis nostros patriarchas, vel primates, qui vnam
formam tenent, licet diuersa sint nomina, leges diuina & ecclesiastica poni &
esse iusserunt, ad quos episcopi, si necesse esset, confugerent, & appellarent, & ipsi
primatum nomine fruerentur, & non alij. Reliquæ verò Metropolitanæ ciui-
tates, quæ minores iudices habebant, licet maiores comitibus essent, habent
metropolitanos suos, qui prædictis iuste obedirent primatibus, sicut in legibus
sæculi olim ordinatum erat, qui non primatum, sed aut metropolitanorum aut
Archiepiscoporum nomine fruerentur, & licet singula Metropoles ciuitates,
suas prouincias habeant, & suos Metropolitanos iudices habere debeant. Epi-
scopos, sicut prius metropolitanos iudices habebant sæculares, primates tamen
vt præfixum est, & tunc, & nunc habere iussa sunt, ad quos post sedem Aposto-
licam summa negotia conueniant, vt ibidem quibus necesse fuerit, releuentur,
& iuste restituantur, & q; qui iniuste opprimuntur, iuste reformentur, ac ful-
ciantur: Episcoporumq; causa, & summorum negotiorum iudicia, salua Apo-
stolica sedis auctoritate iustissime terminentur. Hac ab antiquis, hac ab aposto-
lis, hac à sanctis patribus accepimus, vobisque, vt postulasti, rimanda, et futuris
tenenda temporibus mittimus, & reliquis fratribus prædicanda, ac cunctis fide-
libus tradenda mandamus, ne pastorum imperitia, qui sequuntur, deteriores
fiant, dicente Domino per Prophetam, ipsi pastores ignorauerunt intelligentiam.
Hactenus S. Anacletus. Hac omnia odissis Lutherani, quæ vsq; in hodiernum
diem durant, vigent, & seruantur, & vsque ad consummationem sæculi vige-
bunt, sicut hactenus viguerunt, vt semper sint in Ecclesia Catholica primates,
Archiepiscopi sive metropolitani, & episcopi. Si plura de his nosse volueris, lege
quæ lib. 5. defensionis epist. Pontificum Apostolicorum scripsi, de tota hac descri-
ptione à Gentilibus olim ante aduentum Christi prouinciarum in ciuitates, &
ciuitatum in prouincias, & quàm accommodatè ad naturā, & ad rationē guber-
& ciuitatū nationis, & ad concordiam S. Apostoli illam ipsam descriptionem à filiis huius
in prouincias sæculi prudentissime factam secuti, distinctos gradus vnius alioqui ordinis Epi-
scoporum ita disposuerunt, vt in illis olim primarijs ciuitatibus capitibus pro-
uinciarum primates essent velut primi patres; in alijs veluti matribus ciuitati-
bus vni-

bus vni-

bus vniuscuiusque prouinciae alij tanquam illorum filij, qui essent veluti fratres maiores natu; infra quos essent in alijs ciuitatibus eiusdem prouinciae alij Episcopi, tanquam minores fratres; ita vt qui essent in amplioribus ciuitatibus, ampliore scilicet multitudinem susciperent, per quos ad vnam B. Petri sedem vniuersalis Ecclesiae cura conflueret, & nihil vsquam à suo capite dissideret, vt Iulius Pontifex scripsit, & post eum Leo Magnus: simul etiam, vt, qui scirent se quibusdam esse praepositos, vt idem Iulius ait, non molestè ferrent, aliquem sibi esse praelatum, sed obedientiam, quam exigerent, & ipsi dependerent scilicet patri patrum Pontifici Romano. sic enim futura erat omnium consors consensio, & glorificandus Deus per Dominum nostrum Iesum Christum, & sic erat constituenda, & conseruanda vnitas ecclesiae, quae vt ab vno Petro inciperet, vt ait Cyprianus auctoritate sua disposuit Dominus. Quid pulchrius hoc ordine cogitari potuit? Quid magis decorum? His omnibus caretis miseri, imò miserrimi, quia cum his bonis frueremini, ea abieciistis, qui non potestis amplius dicere, Domine dilexi decorem domus tuae. De flaminibus & archiflaminibus, haec enim nomina contra epistolam primam Clementis obiecerunt Molineus, & Magdeburg. illi respondit Remundus Rufus; his ego in eodem lib. s. lege si volueris, vt discas, quae ignoras, & desinas Petrum Lombardum irridere, quem per contemptum magistrum sententiarum vocas, non intelligens sic vocari, non quia ipse sententias dictauit, sed quia sententias patrum dogmaticas collegit, à quibus quia tu defecisti, odisti eum, qui in eis colligendis, & in 4. libros digerendis laborauit, quod boni potius consulendum est, & magis gratificandum, quam si quid minus rectè, aut appositè de suo quandoque addidit, reprehendendum.

Pergamus ad ea quae sequuntur, sic enim ais: venio nunc ad alterum locum nobis obiectum: erant, inquit Lucas Act. 13. in ecclesia Antiochena quidam Prophetæ, & doctores. Quid hic Turrianus? Prophetas, inquit, vocat Episcopos, & doctores presbyteros. Lucas autem subiungit ordinationem Pauli, & Barnabæ, vt intelligamus eos ex presbyteris ordinatos esse Episcopos. tua ne hæc verba agnoscis Turriane? Paulum igitur præstantissimum illum Apostolum, à Deo, non ab hominibus, neque per homines vocatum, & iam tunc per multos annos Apostoli munere fungentem tu nouus Iesuita deturbas ex Apostolico gradu, vt eum in tuorum presbyterorum classem reijcias? Niger ergo, & Lucius, & Manachem, quorum meminit Lucas, erant Episcopi, Paulo superiores, & ipse Paulus erat tantum presbyter ordinarius Ecclesiae Antiochenae. Vt intelligant omnes te hic etiam cauillari, & conuictum esse, nihil præter cauillationes meras habere ad respondendum, quæro à te, quare non re-

Quomodo
vna omniū
consors cō-
sensio con-
stituenda, &
vnitas eccle-
siae conser-
uanda erat.
Quomodo,
Protestantes
auctore Lu-
thero om-
nia, quæ ad
decorē do-
mus Domi-
ni pertine-
bant, abie-
cerunt.
De flaminibus & archi-
flaminibus
in epist. 1.
Clementis.
Quare An-
tonius ma-
gistrum sen-
tentiarum
oderit.

Quomodo
in his, quæ
hic obiecit
Antonius,
nihil sibi ad
responden-
dum præter
meras cau-
laciones re-
liquereit

Testimoniū
Caluini cō-
tra Antoniū
patronū
Protestan-
tium.

Quōd paret
Antonius
nō potuisse
Paulum esse
Apostolū &
presbyterū,
vt ex pres-
bytero post
ea fieret epi-
scopus per
ordinatio-
nem, & quō
hoc coargu-
atur.

Respondisti ad questionem, qua erat in eadem pagina, in qua de ordinatiōe Pauli, & Barnaba contra vestras vocationes differui? Sic enim scripsi. Quæro enim, quare noluit Deus satis esse, quod Paulum elegisset, vt Anania declarauit; & ipse idem Paulus in epistola ad Galatas testatus est? quare, inquam, noluit spiritus sanctus, vt sufficeret, quod non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum, & Deum patrem factus esset Apostolus, sicut reliqui Apostoli, nisi per impositionem manuum Episcoporum, quos Deus in Ecclesia posuit ordinaretur? quod quidem in Apostolis non est factum, qui in die Pentecostes ab spiritu sancto ordinati sunt Episcopi, accipientes potestatem dandi alijs spiritum sanctum per impositionem manuum? cur nihil ad hanc questionem respondisti? ne verbum quidem, sed penitus dissimulasti, & quidem non incallide; quia nihil reperisti ad respondendum. Adiunxi ego, Ad questionem respondet Caluinus in suis institutionibus, quorsum ista segregatio Pauli, & manuum impositio? quorsum inquit Caluinus, nisi vt Ecclesiastica disciplina in designandis per hominem ministris, conseruaretur? Deinde subiungit, nulla igitur illustriore documento eiusmodi ordinationem approbare Deus potuit, quam dum Paulum gentibus Apostolum destinasse præfatus, eum tamen ab Ecclesia vult designari. Hactenus Caluinus. Hic ego addidi, cuius testimonium eo plus auctoritatis in vos habere debet, quod non de nostra domo prodijt, quin potius nobis est inimicus; sed de vestra, id est, ex semine, atque stirpe Lutheri ortus. Quæro igitur Antoni, qua ordinatione ordinatum esse putas Paulum per istam impositionem manuum, vt conseruaretur ecclesiastica disciplina? Respondebis cum Caluino, ordinatione presbyteri vel episcopi, at quomodo antea docuerat secundum ecclesiasticam disciplinam, quam conseruari vult Caluinus, si non erat presbyter, sed diaconus, vt vultis? Diaconus enim secundum disciplinam à sanctis Apostolis Ecclesie Catholica traditam, qua vsque in hodiernum diem vbique seruetur, non potest predicare euangelium. Ordinatus igitur est ex presbytero Episcopus. Hic tu Paulum, inquis, nouus Iesuita ex apostolico gradu deturbas, vt eum in presbyterorum tuorum classem reicias? Hoc dicit Antonius, quasi non potuisset esse Apostolus simul & presbyter, vt postea ex presbytero fieret Episcopus; quod est merum mendacium. Apostoli enim prius fuerunt facti à Christo sacerdotes, quam ordinarentur Episcopi ab spiritu sancto in die Pentecostes, sicut Dionysius Areopagita Pauli discipulus tradit, & alij patres antiqui, tum Græci, tum Latini idem affirmant, vt à me in explanationibus apologeticis Clementis Romani nuper editis copiose ostensum est. Sed premam abhuc testimonium Caluini, & tuum contra te. ille enim dicit ordinatum fuisse Paulum cum Barnaba, vt conseruaretur disciplina ecclesiastica in designandis ministris per homi-

nam

nem; & tu confiteris vim & naturam ordinationis consistere in consecratione eius, qui eligitur ad Ecclesiasticum ministerium, adhibita manuum impositione, quandiu Ecclesiastica disciplina locum habet. sic enim ais: Paulus igitur, qui iam diu ante ordinationem in Antiochia Pisidia factam docuerat, & ministerium Ecclesiasticum obierat, ordinationem per manuum impositionem prius accepit, aut contra disciplinam Ecclesiasticam, & cum scandalo Ecclesiarum docuisse, & ministrasse sine ordinatione dabis: quod si ordinatus antea fuerat, quod ratio connexi dare cogit, consequens est, ut cum Antiochia Pisidia ordinatus est, maiore quam prius ordinatione fuerit ordinatus, minori enim, nec equali non potuit: maior autem quam presbyteri ordinatio Ecclesiastica non est, quam Episcopi. Episcoporum enim, & Archiepiscoporum, et primatum vnus est ordo: ordinatus ergo est Episcopus. Quod autem obijcis, Niger ergo, & Lucius, & Manachem, (hi enim manus Paulo, & Barnabæ imposuerunt) erant Episcopi Paulo superiores, & ipse Paulus erat tantum presbyter ordinarius Ecclesiæ Antiochenæ. Non respondebo hic tuis conuictis furiosi & bacchantis. erant quidē superiores non dignitate & honore Apostolatus, sed gradu ordinis Ecclesiastici, qui quo erant inferiores Paulo secundum gratiam apostolatus, ad quem ab hominibus neq; per hominem Paulus vocatus erat, & inferiores secundum scientiam, in qua nihil Paulo ne ipsi quidem Apostoli quicquam contulerūt, ut idem Paulus in epistola ad Galatas testatur, eo magis manifestum siebat, sola gratia diuina perfici ordinationem per ministerium hominis. Sic sensit beatus Chrysostomus. describam Græcè verba eius. quia tu etiam ἐλκνίζεις, ut de me dicis. ὅρα πάλιν ὑπὸ πένω χειροτονεῖται, ὑπὸ λυκίου τὸ κυρηναίου καὶ μαναῆ, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τῶ πνεύματι. ὁσὸν γὰρ τὰ πρόσωπα ἐλάττωνα, τοσούτω γυμνοτέρα ἡ τὸ θεῖον φαίνεται χάρις. Interpretemur Latine propter eos, qui Græcè nesciunt. Vide rursus à quibus ordinatur, à Lucio Cyrenæo, & Manæ, immò ab spiritu sancto. quāto enim personæ (scilicet ministræ ordinationis) sunt inferiores, tanto nudior apparet gratia Dei, id est, tanto magis apparet, sola & nuda gratia Dei perfici ordinationem, licet hominis ministerium adhibeatur. Adiungit deinde χειροτονεῖται λοιπὸν εἰς ἀποστολὴν, ὥστε μετ' ἐξουσίας κηρύττειν. Denique ordinatur ad Apostolatū, ut cum potestate predicaret. Quærit deinde Chrysostomus: quomodo igitur ait ipse, non ab hominibus, neque per hominem? Respondet dixisse non ab hominibus, ut declararet, non se ab homine electum, nec adductum fuisse: neque per hominem, ut declararet non se ab homine, sed ab spiritu sancto missum esse, sicut statim subiungit Lucas, & ipsi quidem missi ab spiritu sancto. Aliud itaque est electum fuisse ad Apostolatū, quod à solo Deo sine ullius hominis ministerio factum est: aliud

Quomodo ratio connexi cogere daret fuisse Paulū Antiochiæ ordinatum episcopum, & non presbyterum.

Quare Paulus ab ignorantioribus ordinatus.

Quare Paulus electus non ab hominibus, neque per hominem, ab hominibus tamen ordinatus.

Quomodo
Paulus per
ordinationem
factam
Antiochie
accepit po-
testatem pr-
dicandi.

Quare opus
fuit, ut Pau-
lus cum esset
alioqui nec
ab homini-
bus, neque
per hominē
electus apo-
stolus, ordi-
natus tamē
esset ab ho-
minibus, &
per homines.

Quomodo
testimonio
Chryf. Pau-
lus & Barna-
bas per ordi-
nationem
factam An-
tiochie facti
fuerunt ma-
iores docto-
res, non sci-
entia, sed
potestate, &
ordiae.

aliud ordinatum esse, ut mitteretur cum potestate ad predicandum, quod factum est per ministerium illorum, quos Lucas nominat, sicut sancti apostoli, qui à Deo fuerant à principio electi, & adducti, postea in die Pentecostes ad Apostolatam ordinati sunt, facti Episcopi per spiritum S. ut cum potestate, & virtute multa deinceps euangelizarent. Si ordinatus est Paulus ab illis, ut cum potestate predicaret, ut ait Chrysost. igitur prius habebat quidem potestatem predicandi, sed non sicut per ordinationem illam accepit. Erat igitur presbyter tantum, qui potestatem predicandi accepit ab Episcopo secundum disciplinam Apostolica institutionis ecclesie tradita. Postea vero per ordinationem maiorem, accepit potestatem eis ἀποστολῆν, ut Dionysius Areopa. ait, i. tanquam hierarcha siue Episcopus, ut iam per se haberet auctoritatem predicandi, & ordinandi, ac ministrandi potestatem predicandi alijs; ut sic disciplina diuina, & Apostolica conseruaretur. Quis ignorat, qui Pauli epistolas legerit, quam multos pseudoapostolos amulos, & obrectatores electionis sue diuina ad Apostolatam Paulus, cum predicabat, haberet, quasi non esset à Deo & electus Apostolus, et ab eo per reuelationem doctus, sed potius ab Apostolis? quid fecissent, si eum neque ministerio hominis baptizatum, neque secundum diuinam & Apostolicam disciplinam Ecclesie Catholice traditam ordinatum esse cognouissent? Si enim, ut ait doctus Tertul. lib. 4. contra Marcionem, ascendit Paulus Hierosolymam secundum reuelationem, ut idem Apost. testatur, ut Euangelium quod predicabat, cum antecessoribus suis conferret, quia optauit illorum auctoritatem fidei, & predicationi sue: quanto magis debuit à hierarchis ordinari hierarcha, qui erat iam diu antea ierosolymitanus, id est, sacerdos? nisi enim hierarcha fuissent illi, qui manus imposuerunt, non potuissent fieri ministri tribuendi potestatem, quam ipsi non habebant. Rursus, ut intelligas ex testimonio Chrysostomi, factos esse per ordinationem Paulum et Barnabam maiores doctores, quam antea erant, id est, doctores celsioris ordinis, scilicet Episcoporum, sic ait in hom. 28. in acta, repetens summatim superiora, ἀλλ' ἰδὲ καὶ ἀνὰ τὸ ἐκτελεῖν, sed videamus, inquit, quae superius dicta sunt, & cum venissent, inquit, Salaminam, quae est Cypri metropolis, annunciauerunt verbū Dei metropoli. fuerant vno anno Antiochie; oportebat illinc discedere; & non semper ibi sedere: ἔδει μὲν γὰρ αὐτοῖς διδάσκειν, id est, opus erat ipsis maioribus doctoribus dicere tu Antoni, si scis, quos maiores doctores dicit nunc Chrysost. repetens superiora, ut ipse ait; quibus opus erat Paulo, & Barnabae? aut enim necesse est, ut maiores doctores dicat illos, à quibus opus fuit Paulum & Barnabae ordinari Antiochie; aut si illos non dicit, alios dicit; quos cum non haberent, & eos, qui ecclesie praerant, circumducere non possent, opus fuit, ut ipsi fierent, scilicet per ordinationem, maiores doctores, id est, maioris ordinis sacerdotes: cuiusmodi est episcoporum ordo,

num diem seruatur, & in nostris ecclesijs, si magna ciuitas Metropolitana est, & qui præest opus habet, adhibet Episcopum adiutorem, quem vocant suffraganeum. Sed quis istum suffraganeum, Episcopum vrbis vocat? quis ecclesia illi prapositum reputat? Episcopi Pontificij, vt tu vocas, & non malè, licet malo animo, non possunt esse plures eiusdem vrbis; prapositos intellige. Vnus enim tantum prapositus est, ne schisma esse possit ex philarchia profectum. Si tu hoc scis, cur miser cauillaris? Si nescis, disc, & desine tandem cauillari.

Quomodo
Paulus in
epist. ad Co-
rinth. 2 in-
terpretatus
est fuisse
phetas il-
los, à quib-
cum Barna-
ba comite
suam pere-
grinationem
ordinatus
est Episcopus.

Postremo, ipse apostolus docet, episcopos fuisse Prophetas illos, à quibus ipse, & Barnabas sua peregrinationis comes, ordinati sunt Antiochia, siquidem loquens de Barnaba in epist. ad Cor. 2. vt auctoritatem eius, & fidelitatem commendaret, ordinatum fuisse dicit ab Ecclesijs: I. quitur autem de ordinatione illa facta Antiochia, quam proprio vocabulo *χειροτονία* vocauit, qua impositionem manuum significat. Quomodo autem ordinatus erat ab ecclesijs per impositionem manuum, nisi quia ecclesia est in episcopo, sicut ait B. Cyprianus, scilicet tanquam ἐν πρῶτῳ καὶ ἑνὶ τῷ, vt antea diximus. Ab ecclesijs itaque dixit, vt intelligeremus ab episcopis, qui fuerunt tres, & in eis tres eorū ecclesia. Quod aut de ordinatione illa loquatur, qua, vt dixi, propriè vocata est *χειροτονία*, testatur etiam Theodoretus, sic enim ait, ordinatus ab ecclesijs, Barnabam significat, ac describit. ipse enim Antiochia cum Paulo ordinatus est spiritus sancti suffragio: separate enim inquit, mihi Paulum, & Barnabam. Et rursus Hierosolymis ipse, & Barnabas cum Apostolo pacti sunt iundis dextris, vt illi ad gentes, hi autem ad circumcisionem profiscerentur, tantum vt pauperum memores essemus. Horum nunc meminit, ait enim, immò ordinatus est ab Ecclesijs comes peregrinationis nostra cum hac gratia, qua ministratur à nobis, id est, cura sanctorum. Haftenus Theodoretus. Quod erat Barnabas comes peregrinationis Pauli, ac proinde comes periculorum, qua in peregrinatione illa & prädicatione inerant, ad laudem Barnaba pertinet, sicut quoddam euangelizabat, id enim significat, cuius laus est in Euangelio, non autem pertinet quod ait comes peregrinationis ad ordinationem, ne tu hic cauilleris. non enim per impositionem manuum, quam significat, vt dixi, *χειροτονία*, factus erat comes peregrinationis. quid enim magis fatuum, quam hoc cogitare? relinquitur ergo, vt, sicut Theodoretus interpretatus est de illa ordinatione Antiochena facta à prophetis illis, id est, Episcopis Ecclesiarum, meminerit hic. Habes igitur Pauli interpretem, quales illi propheta fuerint, à quibus Paulus, & Barnabas ordinati sunt Antiochia; fuerunt enim propheta ecclesiarum, id est, Episcopi, quos Apostolica constitutio libro 2. Clementis dicit esse prophetas populorum. Sed pergis eadem via. Afferro, inquis, & aliam probationem ex 1. ad Cor. cap. 14. vbi Paulus ait in Corinthiorum Ecclesia plu-
res fuisse

res fuisse prophetas. si ergo prophetae erant episcopi, quemadmo-
 dum existimas, sequitur multos fuisse Episcopos eiusdem Eccle-
 siae, eosdemque ordinarios ecclesiae pastores. Ex quo rursus effici-
 tur, eosdem fuisse tunc Episcopos cum presbyteris Ecclesiae do-
 ctoribus. Qui sunt Antoni duo ordines sacerdotum, Episcoporum scilicet, &
 presbyterorum, iidem sunt duo ordines doctorum, maiorum, & minorum, &
 duo item ordines prophetarum. Episcopi enim sunt maiores sacerdotes, maio-
 res doctores, maiores prophetae, & maiores pastores: presbyteri verò minores
 infra episcopum, cui sunt subiecti. Episcopos vocat constitutio Apost. cognitores
 scripturarum, & sonos Dei. Dionys. Areop. dicit esse denunciatores diuinorum
 iudiciorum. hinc nomen prophetarum episcopis tributum est à Paulo. haec etiam
 conueniunt presbyteris, sed infra episcopos. Episcopus enim ordinat presbye-
 ros, & ordinatus presbyter nihil in ecclesia iniussu episcopi, & sine auctoritate
 eius facere potest, vt 39. canone Apostolorum sancitum est. itaq; presbyteri et-
 iam dicuntur prophetae ab Apostolo in eo loco epistol. ad Cor. quem obijcis. Lo-
 quitur enim de interpretibus scripturarum, siue doctoribus, qui sunt etiam pro-
 phetae. Interpretari enim scripturam, est quoddam prophetare, & sic ab Apo-
 stolo vocatur; quod facere potest presbyter, licet non sit pastor. Episcopis verò
 cura pastoralis omnium populorum, & ecclesiarum sua cuiusq; dioeceseos com-
 mittitur. Quia igitur homonymum est nomen prophetae, vitiosa est tua argu-
 mentatio, cum sumis plures prophetas fuisse Corinthi, & Episcopos esse pro-
 phetas: vnde concludis, sed male, plures episcopos ordinarios fuisse Corinthi.
 erant enim plures prophetae minores, qui sunt presbyteri. Episcopi verò sunt
 prophetae maiores, iidemq; pastores, quos plures Corinthi fuisse ordinarios pa-
 stores, vt tu dicis, falsum est; neq; tu hoc probas, neq; probare potes, sicut ego
 probo doctores fuisse, id est, presbyteros, quos Apostolus tertio loco positos esse
 à Deo dixit: probo scilicet ex officio interpretandi scripturam, & docendi, quod
 eis idem Apostolus in eo ipso loco à te obiecto tribuit.

Ait praeerea Antonius, vt probet habere presbyteros ius ordinandi. Si pres-
 byteri ius habent praedicandi, & baptizandi, à Deo etiam eligen-
 di pastores Ecclesiasticos (quandiu disciplina in Ecclesia locum
 habuit) cur tanquam indigni reijcientur à manuum impositione?
 veteres autem argumentatos fuisse à baptismo ad ordinationem,
 patet ex magistro sententiarum lib. 4. dist. 25. nihil igitur causae re-
 perias, quamobrem presbyteri ius ordinandi non habeant. Erube-
 sce Antoni, quia nihil solidae rationis praeter tergiuersationes canillatorias ad
 efficiendum id, in quo sudas, reperire potes. Quaris nunc, si presbyteri habent
 ius praedicandi, & baptizandi, quare non habent ordinandi? expostula cum

Vnde episco-
 pi vocati sunt
 prophetae; &
 quomodo
 conueniat
 hoc nomen
 etiam pres-
 byteris.

Quomodo
 homony-
 mia vocabu-
 li prophetae
 decepit An-
 tonium, &
 vt ipse de-
 ceptus est,
 alios male
 syllogizan-
 do decipere
 conatur.

Quomodo
 Antonius
 ad conclu-
 dendū id, in

Ff

Christo,

quo sudat,
nihil solidi
præter ter-
guerlationes
cauilla-
torias repe-
riat & de
querela eis
farua, & im-
pia.

Quomodo
veteres à
baptismo
ad ordina-
tionem ar-
gumenta-
rentur, quod
Antonius
obiecit
Quò argu-
mentatio
veterum à
baptismo
ad ordina-
tionem, quā
Antonius
dicit, nihil
ei proficit.

Christo, si tibi videtur; & querere cum eo de indignitate ista, quæ tibi videtur. Similis est hæc querela, ut si deplorares, quòd, cum præfecti oppidis, aut vicinitatibus oppidorum, ius aliqui habeant & potestatem in ipsis oppidis, aut vicinitatibus oppidorum, non tamen habeant ius creandi alios præfectos, sicut habet princeps vrbus, qui eos præfectos fecit? Simile item est, ut si querelam haberes, quòd paterfamilias filios suos varijs negotijs, & ministerijs domus sue præponit, non tamen ius eis dat alios præponendi. An tu gubernationes ciuitatum sæculi à suis principibus melius institutas putabis, quam ecclesiarum administrationes à Christo? aut singulas domus commodius, & sapientius à paterfamilias gubernari, quam à Christo singulas ecclesias, quas domos Dei scriptura vocat? Habent igitur Antoni presbyteri ius prædicandi, & baptizandi, ut dicis, sed à quo habeant, non intelligis, quia non credis. Habent dico, à Deo per ministerium episcopi, qui eis præest, qui eos ordinat, qui eorum pater est, sine cuius voluntate, & concessu nihil ecclesiasticum facere possunt, ut omnia honeste, & secundum ordinem, sicut Apostolus præcipit, fiant in nobis. Episcopus autem in Ecclesia sua non opus habet alterius auctoritate, & voluntate, ut baptizet, aut prædicet, aut aliquid aliud in Ecclesia sua faciat, quod ad eam pertineat. Hoc ecclesia à sanctis Apostolis accepit, Apostoli à Christo: Christus à Deo patre. Quòd verò ais Antoni, veteres argumentatos fuisse à baptismo ad ordinationem, cur non explicasti magis, ut ab omnibus intelligeretur? Explicabo ego, ut te veterum, quos dicis, testimonio conuinci ab omnibus intelligatur. Recitat magister sententiarum, quem tu citasti, locum Augustini ex libro 2. contra epistolam Parmeniani Donatista cap. 13. Nam illud, inquit, quod quidam eorum veritate conuicti dicere cœperant, baptismum quidem non amittit, qui recedit ab ecclesia, sed ius tamen dandi amittit, multis modis apparet frustra & inaniter dici. Primò, quia nulla ostenditur causa, cur ille, qui ipsum baptismum amittere non potest, ius dandi amittere possit. Virumque enim sacramentum est, & quadam consecratione virumque homini datur: illud, cum baptizatur: istud, cum ordinatur. Ideoq; in Catholica virumque, non licet iterari. Ecce argumentum veterum à baptismo ad ordinationem, quod tu dicis. Sed qui sunt isti, quos veteres argumentabantur non amittere baptismum, ac proinde nec amittere ius dandi? si presbyteri, nihil ista argumentatio tibi proficit: presbyter baptismum acceptum, quamuis recedat ab ecclesia, non amittit. Ergo neque ius dandi alijs baptismum, quod accepit, cum presbyter ordinatus est, amittit. Aliud enim est habere ius baptizandi, quod presbyteris conuenit per ordinationem, quā acceperunt; aliud, posse dare ius baptizandi, quod non conuenit nisi ijs, qui habent ius ordinandi, cuiusmodi sunt episcopi, qui per ordinationem factam ab episcopis habent ius alios ordinandi, id est, dandi alijs sacramentum

mentum ordinationis, quod ipsi acceperunt. Proba tu prius presbyteros ab episcopo ordinatorum accepisse per ordinationem suam ius dandi alijs ordinationem, & probatum erit, quod is, qui habet ius baptizandi, habeat etiam ius ordinandi, quia poterit dare, quod accepit. Sed si non accepit, quomodo dabit, quod non accepit? dicis hic nihil causa reperiri, quamobrem presbyteri ius ordinandi non habeant. Non habent, Antoni, dicendum est sapius, quia non acceperunt per ordinationem tale ius; non autem acceperunt, quia presbyteri ordinati sunt, & non episcopi; quasi necesse sit, ut qui sunt filij, fiant etiam patres; & nisi sint patres, & aequales suis patribus, desinant esse filij, & patribus suis subiecti. Sic enim S. Epiphanius, scribens contra Aerium primū auctorem hæresis aquandi presbyteros episcopis, Ordo, inquit, Episcoporum generat patres ipsi ecclesie: ordo vero presbyterorum, quia non potest generare patres, generat filios per baptismum, non tamen patres, vel doctores. Lege tu reliqua, ut te cū Aerio iam olim confutatum, & conuictum atque damnatum legas. Citas præterea canonem, Presbyter, dist. 23. Prebyter cum ordinatur, Episcopo eum benedicente, & manum super caput eius tenente, etiam omnes presbyteri, qui præsentibus sunt, manus suas iuxta manum episcopi super caput illius teneant. Et quibus colligitur presbyteros olim non fuisse à iure χειροθεσίας exclusos. Non iubet hic canon, ut adsint presbyteri, sed si præsentibus sunt, iubet, ut manus super caput iuxta manus Episcopi ponant. Itaque non fuerunt olim exclusi, nec hodie sunt, ab impositione manus approbante, sed ab impositione manus ordinante quæ vocatur χειροθεσία τῷ χειροτονεῖν, ut S. Epiphanius vocat. Sic enim ait in loco, quem paulo antè recitavi: καὶ πᾶς δὶόν τε ἦν τὸν πρεσβύτερον καὶ δισκὸν μὴ ἔχοντα χειροθεσίαν τῷ χειροτονεῖν, ἢ ποιεῖν αὐτὸν ἕνα ἴσον ὁ ἐπισκόπος. Quomodo, inquit, fieri potest, ut presbyter constituat ministros, qui non habet impositionem manus ad ordinandum? aut quomodo potest fieri æqualis episcopo? paulo antè dixit, esse τὸ πᾶν ἀπροσύνως ἐμπλεῶν, καὶ τοῖς σύνεσιν πεκτημένοις τὸ το δῆλον, id est, esse totum hoc insipientia plenum, idq; intelligentia præditi patere. Tu igitur iudicio S. Epiphaniij insipiens es, & intelligentia expers, si hoc non vides. Responde illi, non mihi, si quid habes. Alia dicit in Aerio, quæ in te, & tui similes quadrant. Legat, qui volet: ego enim propter tadium, & fastidium prætereo. Episcopus igitur sine presbyteris, qui adsint, & imponant cum episcopo manus, imponit manus, & ordinat presbyterum; presbyteri verò sine episcopo nunquam manus imponunt ad ordinandum presbyterum, immò nec vllum alium ministrum. Quare illa manuum impositio iuxta manus episcopi in ordinatione presbyteri in canone à te citato, non est cōsecratoria, sed approbatoria, & honoraria, ut paulo antè dixi. Sed quia canones, cū tecum facere, etsi

Quale sit, ait Antoni: nihil causæ regiri, quare presbyteri ius ordinandi non habeant; baptizandi habeant. Episcoporum esse generare patres ipsi ecclesie per ordinationem; presbyterorum generare filios per baptismum auctore S. Epiphanio in Aerio æquatore Episcoporum & presbyterorum.

A qua impositione manus sint exclusi presbyteri, & à qua non. Quomodo quæ S. Epiphanius in Aerio hæreticam quantæ episcopis presbyteros scripsit, in Antonium cōueniant. Impositio manuum cōsecratoria; & impositio manuum approbatoria, & honoraria.

falsd, tibi videntur, libens in nos citat, & producis, aquum est, vt cum canones antiquos, & conciliorū tibi obijcimus, illis conuincaris, si exitum reperire non poteris. Obijciamus igitur Concilium Hispal. 2. c. 5. dist. 23. cap. Quorundam clericorum. Quorundam, inquit, clericorum, dum vnus ad prebyterium, duo ad Leuitarum ministerium sacrarentur, Episcopus oculorum dolore detentus fertur manum suam super eos imposuisse tantum; & presbyter quidā illū contra Ecclesiasticum ordinem benedictionem dedisse. sed quia iam ille ex amini diuino relictus, humano iudicio accusari non potest, ij, qui supersunt, gradum sacerdotij, vel Leuitici ordinis, quem peruersē adepti sunt, amittant. Igitur im-

Quomodo
presbyter
orationem
consecratio-
nem cū im-
positione
manus se-
cundum ec-
clesiasticam
disciplinam
testimonio
Concilij His-
palensis an-
tiquissimi
adhibere nō
potest in or-
dinatione.
Quanto sce-
leratius mi-
nistri Pro-
testantium
ordinant, q̃
Lutherus
ordinauit.

Quomodo
Antonius
exemplo à
se proposi-
to conuictus
sit.

positio manus episcopi cum benedictione, qua est oratio consecratoria, qua, vt sepe dixi, ἐπίκλησις ἡγορητός à Dionysio dicitur, ordinationem perficit. Non potest igitur presbyter ordinare, quia non potest orationem consecratoriam cum impositione manus secundum ecclesiasticam disciplinam adhibere. Videamus nunc effugium Antonij. Fateor, inquit, fieri in hoc canone mentionem Episcopi benedicientis, de canone illo dicit cap. Presbyter cū ordinatur, adde nunc Antoni hunc alterum canonem cap. Quorundam clericorum, quo continetur contra ecclesiasticum ordinem presbyterum benedictionem ad impositionem manus Episcopi adhibuisse, proinde peruersē illos ordinatos fuisse, collige tu hinc, si es bonus χεῖροτονοῦμεν. quanto magis contra ordinem ecclesiasticum faceret presbyter, qui non ad impositionem manus Episcopi, sed ad impositionem manus suae benedictionem, id est, orationem consecratoriam, vtrius execrationem, adhiberet? & vt ad summum scelus quasi per gradus adscendas, collige rursus hinc, quanto magis adhuc sit contra ordinem Ecclesiasticum, quod vestri pastores faciunt, quā quod Lutherus fecit? ille enim presbyter erat, cum manus, eisi frustra & nefariē imponebat: at pastores vestri merè laici sunt; quia nihil acceperunt ab eo, qui nihil poterat dare. Sed absolua-
mus effugium Antonij. Addidit enim: & iam tunc presbyteros fuisse sub-
iectos Episcopis ex ipsa ratione temporum satis intelligo. sed vt
ille quondam ex vestigio pedis Herculis totius corporis statum,
& proceritatem colligebat, ita dico. ex hoc tenui fragmento colligi posse, quāta olim in ordinationibus ecclesiasticis fuerit presbyterorum auctoritas. Quis tam obtusus est, qui non videat, vel tuo exemplo te esse conuictum? erat olim tanta auctoritas presbyterorum in ordinationibus ecclesiasticis, quāta hodie est, cū presbyter ordinatur; si enim adsunt alij presbyteri, manus quoq; imponunt; non enim est eis adempta hac auctoritas, si ita placet appellare. Sed sicut ex vestigio pedis Herculis non licuit illi tantum magnitudinem & proceritatem totius corporis colligere, vt Hercules non esset homo, & in sua specie nō maneret, sic ex auctoritate ista tanta presbyterorum

impe-

imponendi manus cum episcopo compresbyterum consecrante, non licet colligere tantam excellentiam ordinis presbyterorum, ut nō maneant intra modum, & gradum suum, quem Christus à gradu & ordine episcoporum voluit esse distinctum, quod Apostolica traditio testatur, cuius idoneus testis est consuetudo Ecclesie Catholica, quae scriptura etiam consistit, ut à nobis antea ostensum est.

CAPVT VI.

Regit deinde Antonius. Longum verò, inquit, catalogum veterum recenseres, ut nobis probes, episcopos esse presbyteris superiores, & identidem repetis Clementinas illas constitutiones nomen Apostolorum ementitas. Paucis respondeo, superiorem illum Episcoporum gradum vetustissimum quidem, sed tamen humanum institutum esse, quo pij maioris schismaticis occurrere voluerunt. Confiteris recensere me longum catalogum veterum, ut probem Episcopos esse presbyteris superiores; testes videres, quas me recensuisse fateris, testimonium dicunt, esse superiores, quia sic à sanctis Apostolis traditum sit; immò scripturam Apostoli produxi, cum precipit Apostolus Timotheo, ut accusationem aduersus presbyterum ne recipiat, nisi sub duobus, aut tribus testibus, constat autem iudicem superiorem esse hīs, quos secundum legem iudicat. Si tu testes meos non refellis, causa cecidisti. An refellere est dicere, Non est verum, quod tuus testis dicit? & Clementinas constitutiones ementitas esse nomen Apostolorum? Si dicam, proba Antoni, nonne tacitus dicis, quid probem, quod non possum? Deinde confiteris vetustissimum quidem gradum superiorem episcoporum, sed tamen humanum institutum esse, ut mei testes sunt, tum scriptura ipsa, tum consuetudo ecclesiastica, quam aliunde, quam ex Apostolica traditione profectam esse tu ostendere non potes; reliqui testes atatis sunt Apostolorum: quod ergo ius humanum illa aetate Apostolis praescribere potuit? praeterea in id quod instituti humani est, non cadit haeresis, quae veritati à Deo reuelata, cuius est fides, aduersatur; quare si superiorem esse gradum episcoporum presbyteris, institutum humanum esset, ut tu Antoni dicis, nec esset nunc haeresis, nec vnquam fuisset, aequare episcopos presbyteris. At S. Epiphanius inter haereses retulit, & hanc haeresim, cuius auctor fuit Acrius, confutat. Augustinus etiam, quem tu testem citare soles, idem testatur, inter haereses enim numerauit in libro de haeresibus ad Quodvultdeum. describens. errores Aerij, quos ex magna parte Lutherus renouauit, sic ait, dicebat etiā presbyterum ab episcopo nulla differentia debere discerni. Narrat etiam vnde in eam haeresim adductus esset, quod cum esset presbyter, doluisset, quod

Quo Antoni-
nius cum
testes non
refellit, quā
non potest,
tacite confi-
tetur se cau-
sa cecidisse.

Quo maior
auctoritas,
quā Anto-
nius episco-
pis supra ps-
byteros tri-
buit, nō po-
test esse hu-
mano iure
instituta, ut
fingit.

Quo sit ha-
resis aequare
presbyteros
episcopis
testimonio
Epiphaniij,
& Augustini
testis Anto-
nij

Quid Antonius probare debeat contra Epiphanium, & Augustinum; & quid ei relinquatur faciendum, si non probet.

Quomodo Antonius testimonium Hieronymi corripit recitando.

Quomodo quod Hieronimus dixit, S. Epiphanium confirmat.

Quibus locis scripture probaret Aetius haereticus, paucos esse presbyteros episcopis.

quod non potuisset ordinari episcopus, ut cupiebat, in Arianorum haesim se protecit, cui hanc de aquandis presbyteris cum episcopo, & alias etiam adiunxit. Idem narrat S. Epiphanius, quem sequutus est Augustinus. Responde tu Antoni hic Augustino, qui te haereticum esse conuincit cum Epiphanio. Probatu, non intellexisse Augustinum, nec Epiphanium, quid esset haeresis, & quis haereticus, & doce ignorasse eos ante annos mille ducentos, quod propheta tuus Martinus Lutherus atate tua te docuit, aut si hac probare, & docere non potes, obmutesce miser, & te victum esse tacendo saltem fateri.

Sed videamus nunc, qui confiteris me longum catalogum veterum recensuisse, ut probarem episcopos presbyteris superiores esse, quam paucos tu testes tuos, ut putas, recensuisti: & quemadmodum testimonium testes tui, immo nostri, contra te dicant, ut ex omni parte pateant omnibus conuictum te esse. Quid enim inquis, si ab illis ipsis veteribus petamus sententiae nostrae confirmationem? Sic enim Hieronymus apud veteres, inquit, idem Episcopi, & presbyteri fuerunt. Hoc loco testimonium corrupisti, non enim sic scripsit Hieronymus in epist. ad Oceanum, quam tu in margine citasti, sed sic: quanquam apud veteres idem episcopi, & presbyteri fuerint. similiter scripsit in principio epistolae ad Euagrium. nam cum Apostolus perspicue doceat eosdem esse presbyteros, quos & episcopos, & nusquam dixit Hieronymus, neque dicere voluit, ut tu contendis, idem esse, esse Episcopum & esse presbyterum. Hoc enim significasset, si dixisset, ut tu fingis, apud veteres idem fuerunt episcopi & presbyteri: aut si dixisset, nam cum Apostolus perspicue doceat idem esse presbyteros, quod episcopos: non sic, inquam, dixit Hieron. sed, idem episcopi & presbyteri, & eosdem presbyteros, quos episcopos. atque ita quidem fiebat a principio, ut propter paucitatem fidelium, unus & idem esset presbyter simul & episcopus, ut ordinaret, & alia propria episcopi faceret, cum non essent qui ordinarentur presbyteri; siquidem in episcopo presbyter contineretur. At postquam coepit esse multitudo, ut iam multi presbyteri ordinari possent, non erat amplius unusquisque idem presbyter, & idem episcopus; ne tot essent episcopi, quot presbyteri: itaque ita fieret, ut ait idem Hieronymus, ut unusquisque ad se trahens Christi ecclesiam rumperet. Confirmant hoc, quae S. Epiphanius scribit, cum Aetio haeretico idem quod tu dicenti respondet: Affert, inquit, (Aetium dicit) ad decipiendum se, & eos, qui ipsum audiunt, quod scribit Apostolus presbyteris, & diaconis, & non scribit episcopis; & episcopo ait, noli negligere gratiam, quae in te est, quam accepisti per impositionem manuum presbyterij: & rursus in alio loco scribit episcopis, & diaconis, ut iam ille ipse, inquit, qui est presbyter, sit episcopus nec intellexit: quia consequentiam veritatis, & historias reconditas ignorauit; quod cum recens erat Euangelij praedicatio,

dicatio, scribebat accommodatè ad ea, quæ accidebant, sanctus Apostolus. vbi erant constituti episcopi, scribebat episcopis & diaconis; non enim potuerunt Apostoli omnia statim constituere. Presbyteris enim, & diaconis opus erat, siquidem hi duo ordines possunt, quæ ad ecclesiam pertinent, præstare (nō dixit, ne hic cauilleris, possunt præstare omnia, quæ ad eccl. pertinet, sed quæ ad ecclesiam pertinent.) vbi aut, inquit, non est inuentus, qui esset dignus, vt ordinaretur episcopus, mansit locus sine episcopo (sed non manebat sine presbytero, & diacono: quia hi duo, tantisper dum reperiatur dignus aliquis episcopatu, administrabant ecclesiastica; vt paulo antè dixit) Sequitur, vbi verò opus fuit Episcopo, & erant digni episcopatu, constituti sunt episcopi. Vbi non erat multitudo, & propter paucitatem non sunt inuenti, qui ordinarentur presbyteri, satis fuit in eo loco episcopus sine diacono autem non poterat esse episcopus. Et curauit Apostolus, vt episcopus haberet diaconos propter ministerium. sic ecclesia cepit complementum gubernationis. sic illo tempore erant loca disposita, siquidem vnaquæque non ab ipso ortu, & initio omnia habuit: quin potius processu temporis, quæ ad perfectionem vsus pertinebant, complebatur. Hæc Epiphanius: quæ ita sunt ad consequentiam rerum, & temporum, ac locorum, & ipsius rationis accommodata, vt cui non probentur, satis se iudicio carere probet. Redeo ad Hieronymum, qui consequentiam veritatis & reconditas historias non ignorauit, vt S. Epiphanius Aerium hæreticum ignorasse dixit: ob quā causam idem atque Epiphanius B. Hierony. sensit. Is igitur postquam dixit in epist. ad Euagriū, quod tu recitasti, & nobis obiecasti, quod autem postea vnus electus est, qui ceteris praponeretur, in schismatis remedium factum est, subiungit: Nam & Alexandria à Marco Euangelista vsque ad Heraclam, & Dionysium episcopos, presbyteri semper vnum ex se electum in excelsiori gradu collocatum, episcopū nominabant: non dixit ordinabant, aut consecrabant, nec à se ordinatum, vel consecratum, sed ex se electum in celsiori gradu scilicet per consecrationem episcopalem collocatum, episcopum nominabant. declarat autem hanc auctoritatem eligendi episcopum, quam tunc presbyteri habebāt, exemplo exercitus imperatore eligentis, et diaconorū eligentium ex se quem nominent archidiaconum. subiungit statim ad declarandum, quanta esset tunc presbyterorū auctoritas. Quid enim facit excepta ordinatione episcopus, quod presbyter non faciat? Igitur quantacūq; esset auctoritas presbyterorum, non ordinabant presbyteri auctore, & teste Hieronymo, quia ius ordinandi & potestas episcopo tantum debeatur, idq; à temporibus Apostolorum, ne dicas fuisse postea hoc ius translatum ad episcopos; ipse enim Hiero. à te vocatus testis, dicit, Alexandria à Marco Euangelista, qui fuit B. Petri discipulus, & filius ex baptismo, semper presbyteros vsq; ad Heraclam, et Dionysium Alexandrinum

Quam accommodata sunt ad consequentiam rerum, & temporum, & locorum, & ipsius rationis, quæ S. Epiphanius de ordinatione episcoporum & presbyterorū in exordio Ecclesiæ, scribit. Quomodo idem quod Epiphanius, sensit & intellexit Hieronymus.

episcopo

Quomodo
Antonius à
teste suo Hi-
eronymo
conuictus
sit.

Responsio
ad locum
Hieronymi
ex epist. ad
Tit. cap. 1.

episcopos, vnum ex se electum in excelsiori gradu collocatum, scilicet per ordinationem episcopi, episcopum nominasse. igitur à sanctis Apostolis erat constitutum, vt non presbyteri, sed episcopus ordinare posset. Quid hic respondes miser? nonne à tuo teste conuictus es? Quod autem eundem Hieronymum testem in me citas ex com. epist. ad Titum c. 1. respondi libro priore de hierarchicis ordinationibus cap. 22. quomodo interpretandus esset, ne sibi tantus auctor repugnare videretur: & tu, si interpretatio mea tibi non probabatur, & refelli poterat, refellere debuisti. Nunc respondeo tibi, aut sibi contradicit Hieronymus, quod minimè putandum est; & sic neq. tuus, neq. meus testis secundum sententiam Venulei iurisperiti esse potest. produci enim, inquit, testis nō potest, qui ante in reum testimonium dixit. Aut quod ratio, & recti iudicii norma postulat, quod clarissimè & perspicuè dicit, ad interpretandum quod obscurius, & ambigüè scripsit, adhiberi debet. Quid autem clarius dici potuit ad discernen-

Quomodo,
& ubi claris-
simè affir-
mauerit Hi-
eronymus
non posse
presbyteros
ordinare,
sed episco-
pos; ita vt
clarius affir-
mare non
potuerit.

dum Episcopum à presbytero, quam quod dixit: Quid enim facit excepta ordinatione episcopus, quod presbyter non faciat? nonne perspicuè dicit, presbyteros non habere ius ordinandi, sed episcopos? & in fine epistole, & vt sciamus, inquit, traditiones Apostolicas sumptas de veteri testamēto, quod Aaron, & filij eius, atq. Leuita, in templo fuerunt, hoc sibi episcopi, & presbyteri, & diaconi vindicent in ecclesia. Ergo, auctore, & teste Hieronymo, secundum apostolicam traditionem maiores sunt episcopi, quam presbyteri, & presbyteri maiores, quam diaconi, sicut in lege Moysis maior fuit Aaron, quam filij eius, qui erat minores sacerdotes, & filij Aaron, id est, minores sacerdotes, maiores quam Leuita. Quid apertius scribi potuit? hoc mihi sumpsisse videtur Hiero.

Quomodo
presbyter
in episcopo
continetur;
& quō con-
tineri in E-
piscopo p̄s-
byterum, q̄
Hiero dicit,
demonstret
episcopum
esse maiore
presbytero.

ex libro 8. de constitutionibus Apostolorum cap. 46. quas tu miser irrides, quia hereticus es. Rursus in hac ipsa epistola ad Euagrium quam contra nos, immò contra te obiecisti, de presbyteris, inquit, omnino reticetur, quia in episcopo & presbyter continetur; excute modos omnes, quos summus natura venator Aristotel. lib. 4. Physicorum notauit, & enumerat. nullum reperiēs alium, ad quē referre possis quod Hieron. hic dixit, esse presbyterum in episcopo, nisi dicas esse in eo tanquam ἐν τῷ πρώτῳ κεντρικῷ, id est, in primo mouente: sicut enim res regni sunt in rege, sic ecclesiastica in episcopo: nihil enim in ecclesia ab vllō ministro eius fieri potest sine voluntate & concessu episcopi. est item presbyter in episcopo ὡς ἐν τῷ κέντρῳ, id est, tanquam in sine, qui est prestantissimus. episcopi enim est persficere, sicut diuinus Dionysius in ecclesiastica hierarchia tradit, quia ipse ordinat ministros: ipse consecrat altaria, sine quibus presbyter non consecrat corpus Domini: ipse charisma conficit, & adhibet ijs, quos presbyter illuminat. presbyteri enim illuminant, quia eorum est baptizare, quod scriptura Pauli vocat φωτίζειν, in epist. ad Heb. Diaconorum est purgare. Quia igitur persficere

perficere, quod est Episcoporum, est gratia culus adhibetur à presbyteris illumi-
natio, idcirco presbyter est in Episcopo tanquam in fine: immò omnes inferio-
res ordines sunt in eo, & ipse omnia eorum ministeria per eos ipsos, sicut idem
Dionysius tradit, obire dicitur, & reputatur. Præterea, quod ait in hac episto-
la, & in epistola ad Occanum, presbyter, & episcopus, aliud ætatis, aliud digni-
tatis est nomen, amabo te Antoni, cum nomen dignitatis tribuit episcopo, & æ-
tatis presbytero, nō satis aperte significat, maiorem esse gradum episcopi, quam
presbyteri? adolescens erat Timotheus, ipse Paulus testis est, qui ait scribens ad
eum, nemo adolescentiam tuam contemnat, & præpositus fuit Ecclesia Ephe-
siorum: nemo autem ignorat, neque dubitat, quin dignitas sit præpositum esse,
præpositum verò esse quis dubitabit gradus superioris esse? qui ergo dixit, nomē
Episcopi, nomen dignitatis esse; nomen verò presbyteri, nomen ætatis: planè di-
xit, nomen Episcopi, nomen esse superioris & præpositi, licet sit adolescens, vt
fuit Timotheus episcopus Ephesi. Reselle hac, si potes ita resellere, ne te magis
conuincas: aut si non potes, erubescere tandem, vel potius dicam, time Deum, &
desine dolis tuis, & fallacijs subuertere vias Domini rectas, vt Paulus illi ma-
go dixit.

Veniamus ad alium testem: de Hieronymo enim actum est. Non puto am-
plius eum ad dicendum testimonium vocabis, si quid frontis integræ relictum
est. Sic etiam, inquis, Ambrosius: Primum Episcopi presbyteri
appellabantur, vt recedente vno, sequens ei succederet. Denique
apud Aegyptum presbyteri consignant, si præsens non sit Epi-
scopus, sed quia cœperunt sequentes presbyteri indigni inueniri
ad primatus tenendos, immutata est ratio prospiciente concilio,
vt non ordo, sed meritum crearet, &c. idem 1. ad Timoth. 3. Epi-
scopus est primus presbyter. Hic quoque testem produxisti, qui testimo-
nium contra te diceret, vt non tantum proprio iudicio, sicut Apostolus de here-
retico ait, condemnatus esses, sed tuorum etiam testium testimonio. Ambrosius
igitur in illo ipso capite, vnde tu testimonium eius recitasti, sic paulò antè scri-
psit, quod à te dissimulatum est veteratoriè, & fallaciter: Inter istos post Epi-
scopum plus esse intelligitur, qui propter reuerentiam occultū scripturarum sen-
sum, prophetare dicitur; præsertim quia futura spei verba depromit. qui ordo
nunc potest esse presbyterij. Si post episcopum plus est presbyter, episcopus igitur
est maior. inter quos enim æqualitas est, in his nullus est plus potest alium.
potuit dicere apertius, Episcopum esse presbyteri maiorem? non te pudet, aut
saltem tuos non pudet tui? Citas deinde eundem Ambrosium, qui id idem ait,
Episcopus est primus presbyter. Recitationē testimonij decurtasti, vt mutilata
tecum facere videretur, quæ integra, mendaciū & dolum tuum corripuit. post-

Quale sit &
Hieronymo
dixit, nomē
presbyteri,
ætatis nomē
esse; episco-
pi nomen
dignitatis,
& quomo-
do inde ef-
ficiatur, epi-
scopum esse
maiorem
presbytero.

Quomodo
Ambrosiū
quoque testē
cōtra te vo-
cauit Anto-
nius.

Quid in te-
stimonio
Ambrosij
dissimula-
uerit vere-
ratoriè Au-
tonius.

Recitatio
testimonij
Ambrosij
ab Antonio

decurtata,
quæ integra
mendacium
eius coar-
cuit.

quam enim dixit, quod paulò antè recitavi, inter istos post episcopum plus esse intelligitur, qui prophetare dicitur, qui ordo nunc potest esse presbyterij, subiungit statim: nam in episcopo omnes ordines sunt, quia primus sacerdos est, hoc est, princeps sacerdotum, & Propheta, & Euangelista, & cetera ad implenda officia ecclesiæ in ministerio fidelium, &c. Si, ut tu Antonius recitasti, Ambrosius dixisset, Episcopus est primus presbyter, fortassis intelligi potuisset primus presbyter, id est, archipresbyter. In ordine enim presbyterorum primus dici potest archipresbyter: ordo tamen eius non est, nisi ordo presbyteri. sed si à te postulem, quis ordinat presbyterum? an dices archipresbyter, siue primus presbyter? nimè: quia paulò antè dixit testis tuus, immò meus, Ambrosius, post episcopum plus esse intelligitur presbyter, cuius est docere verbum Dei, quod est prophetare: ex quo efficiebatur, ut plus esset episcopus ante presbyterum. quomodo igitur, qui presbyter tantum est, & minor quam episcopus, maiorem, & qui plus est, ordinabit? quomodo presbyter principem sacerdotum, benedictione consecratoria contra Apostolicam traditionem efficiet. quomodo dabit, quod non accepit? Presbyter enim non accepit ius ordinandi, quod Episcopus in ordinatione sua accepit. Audi Dionys. Areop. Pauli Apost. discipulum, licet tu, et Lutherani omnes negetis. Describam Græcè, ut libentius legas: ἡ δὲ τῆς ἱεραρχίας τάξις οὕτως ἐστίν· αὐτὸς ἐν πάσαις χωραῖς τῶν ἱερῶν δόλοισι, καὶ διὰ πάντων τῶν ἱερῶν τῶν ἐν ἐκκλησίᾳ τῶν δὲ αὐτῆς ἱεραρχίας μυστήρια, ἐκκρίτως δὲ αὐτῇ παρὰ τὰς λοιπὰς τάξεις εἰς αὐτοργίαν ὁ θεὸς· & δισμὸς ἀπονεμῆκε τὰς θειώδεις ἱεραρχίας, καὶ πᾶσας τὰς ἱερεῖς διακονήσεις. Potestas, inquit, ordinis hierarchici in omnibus ordinibus versatur, & per omnes ordines sui sacri principatus mysteria operatur (quia omnia scilicet, quæ in ecclesiâ fiunt, ad episcopum referuntur, tanquam ipse illa operetur per eos, quibus potestatem dedit illa operandi: Sic S. Maximus in scholijs suis interpretatur) separatim autem, inquit, attribuit hierarchæ, id est, Episcopo diuina constitutio, ut sine reliquorum ordinum opera per se diuiniore consecrationes, & omnes sacras ordinationes operaretur (quia per ordinationem omnes gradus ministrorum in ecclesiâ disponuntur) τὴν χειροτονίαν vocat διακονήσιμ. lege totum scholion S. Maximi. hæc quæ per se solus episcopus facere potest, ut consecrare chrisma, et altare, sine quo non potest presbyter facere sacrum, ut idem Dionys. ait, & ordinare, dicit Dionysius esse imagines diuine potestatis siue virtutis, quem Dionysius vocat hic Hierarcham, cui diuina lex potestatem ordinandi dedit, ut Dionysius à sanctis Apostolis didicit. Ambrosius vocat principem sacerdotum, quem tu, ut testimonium corrumperes, quia testem non potuisti, in primū presbyterum mutasti, quasi idem esset primus presbyter, & summus sacerdos. Deinde, cum dicit idem Ambrosius, quod tu arripuisti quasi clauam Herculis, sed quia cœpe-

Testimoniū
Dionysij in
Antonium
exquantem
presbyteros
Episcopis.

Quomodo
Antonius
testimoniū
Ambrosij,
quod recita-
uit, corru-
pit.

runt

runt sequentes presbyteri indigni inueniri ad primatus tenendos, tenere primatum vocat esse episcopum: at, qui primatum tenet inter presbyteros, maior est presbyteris; aut si maior non est, neque primatum tenet. Sed cauillaris fortassis in eo, quod sequitur: immutata est ratio prospiciente concilio, ut nō ordo, sed meritum crearet episcopum. Solebant prius presbyteri tantum vocari, ut fierent episcopi (per ordinationem scilicet) postq̄ verò desierunt reperiri presbyteri, qui digni essent primatu episcopi, decretum fuit, ut nō haberetur ratio, utrū iā presbyter esset, qui esset creandus episcopus, sed utrū dignus esset: ut modo etiam sit, ut sepe vocetur aliquis propter merita vitæ, et doctrinæ, qui non sit presbyter, immò neque diaconus, ut per gradus tamen suos prouehatur ad ordinem episcopi, immò etiam Ambrosius, cum esset laicus, vocatus est ad episcopatum. Hac est sententia Ambrosij, quam tu planè videris non asscutus, anticipatione erroris tui obsecutus. Sed quid hac pertinent ad probandum aequalitatem episcopi, & presbyteri? nec illud intellexisti, quod proximè idē Ambrosius dixerat, quia primum presbyteri episcopi appellabantur, ut recedente vno, sequens ei succederet. demus ita esse; recedente vno presbytero, qui erat episcopus, (de episcopis enim loquitur, quos dicit appellari solitos presbyteros) sequens presbyter ei succedebat. quid tum? non dicit Ambrosius, succedebat ei, ut sine alia ordinatione prater ordinationem presbyteri, q̄ habebat, faceret, quacumq̄ essent propria episcopi; non hoc, inquam, dixit, nec ita intellexit: sed dixit, ut sequens presbyter ei succederet, id est, loco eius ordinaretur tanquam dignus. Sed quia postea non reperiēbantur digni, ut sic succederent, id est, ut ex ipsis iam presbyteris fierent episcopi, immutata est ratio eiusmodi successionis presbyterorum in locum episcopi. ratio enim postulabat, & nunc postulat, ut, cum ordo presbyterorum propinquior sit episcopo, quam reliqui ordines post presbyterum, si dignus presbyter reperiatur, ex presbytero ordinetur episcopus, potius quàm alij ad eundem gradum summum vocentur. meritò igitur presbyter, si alioqui dignus est, Episcopo succedit: quia ita propinquus est Episcopo, ut præsentē etiam episcopo facere possit, quæ episcopus facit, quæ nullus ordo infra presbyterum facere potest; ut consecrare corpus Domini, docere verbum, baptizare: & quadā alia, absente episcopo, quæ nullus aliorum ordinum, ut chrismare, sicut in primo Concilio Toletan. c. 20. decretum est, & reconciliare peccantes, si necessitas urgeat, ut in Synod. Carth. c. 6. Grac. statutum est. Sunt alia, quæ nullo modo presbyteris conceduntur, cuiusmodi esset consecrare chrismata. vnde in Agypto, ut ait hic Amb. licet absente episcopo, presbyter consignaret, nō tamen dixit presbyterum absente episcopo, chrisma consicere, quod est proprium summi sacerdotis, id est, Episcopi. consignare enim presbyterum chrismate ab episcopo confecto, absente episcopo, simile fortasse videtur, ut si absente pres-

Sententia
verborum
Ambrosij,
quæ Anto-
nius, quia
non intelle-
xit, temerè
in principa-
tum episco-
porum ob-
iecit.

Quæ possit
presbyter
absente epi-
scopo face-
re, quæ ne-
mo alius.

Quomodo
exemplum
ab Ambrosio
commemo-
ratum An-
tonium re-
darguat.

Quæ facere
possit epi-
scopus, quæ
nullus pres-
byter, aucto-
re Dionysio
Apostolorum
discipulo.

Testimoniū
Augustini
ab Antonio
non intel-
lectum, &
contra se
recitarum.

te presbytero diaconus corpus Domini à presbytero consecratum alicui mini-
straret: virumque enim licere potest. Hoc ergo exemplum ab Ambrosio com-
memoratum te etiam Antoni coarguit. Cum enim dixit, apud Aegyptum pres-
byteri consignant, si presens non sit Episcopus, non obscure significauit, quodd,
quamuis in Aegypto fieret, quod in alijs prouincijs tunc non fiebat, nec eccle-
siasticum haberetur, vt absente Episcopo presbyter consignaret, non tamen
chrisma consecratione sua conficiebat, quod est proprium Episcopi. Sicut au-
tem non potest chrisma conficere, sic nec ordinare. Sic enim ait diuinus Diony-
sius: ὁ δὲν ἡ δέια θεομοδεσία τῇ τῷ ἱερατικῷ τῷ ἀγίῳ καὶ τῷ
τῷ δέια μὲν τελείῳ σιν, καὶ τῷ τῷ δὲ δυνάμει τελειῶν τῷ τῷ ἐν δέια μ
ἱεραρχῶν τελειῶν γὰρ διωκόμενοι ἐν ὁμοίῳ ἀπὸ τῆς ἁγίας. Unde, inquit, diui-
na lex ecclesiasticorum ordinum consecrationem, & diuini chrismatis conse-
crationem altarisque sanctificationem potestati Episcoporum singulariter attri-
buit, & assignauit. En Antoni, quo serpi alterius testis tui, id est, Ambrosij ci-
tatio: & quam multis modis in vna pagina contra te testatus est.

„ Interrogemus deinceps reliquos testes, quos producis. Sic enim ais: Sic
„ porro Augustinus, quamquam secundum honorem vocabula,
„ quæ iam Ecclesiæ vsus obtinuit, Episcopatus presbyterio maior
„ sit, tamen multis in rebus Augustinus Hieronymo minor est. Nec
hoc intellexisti Antoni. sciebat beatus Augustinus, vt in scripturis sanctis versa-
tus, & tritus, vocari etiam presbyteros episcopos secundum consuetudinem A-
postolicæ scripturæ: quare si ea consuetudine vti voluisset, Hieronymum quoq;
episcopum vocasset, & gradum eius, qui erat gradus presbyterij, episcopatum.
Sed quia vsus ecclesiæ iam tunc obtinuerat, sicut nunc apud nos obtinuit, vt ista
honorum vocabula sic distinguamus, vt maiorem ordinem siue gradum voca-
mus Episcopatum; & eum, qui hunc honorem siue dignitatem habet, Episco-
pum: minorem verò episcopatu honorem presbyterium: & eum, qui in illo ho-
nore est presbyter: fatetur Augustinus maiorem se quidem esse Hieronymo,
quatenus ipse Augustinus est episcopus, & Hieronymus presbyter, vt nunc lo-
quuntur in Ecclesia, non, vt tempore Apostolorum loquebantur. tunc enim qui
presbyteri erant, vocabantur etiam episcopi: minores verò in multis alijs
rebus, vt in scientia, in sanctitate, &c. Itaque Augustinus ingeniosè & arti-
ficiosè, vt persuaderet Hieronymo, quod ei scribebat, in multis rebus minorem
se esse eo, ex animo, & non assentatoriè, & ad gratiam scribere, tribuereq;
ei, quantum verè tribuendum esse iudicabat, tribuit sibi, quod sibi conveniebat,
et verū erat, esse scilicet maiorem eo, quatenus episcopus maior est presbytero,
vt nunc est in vsu nomen episcopi; & nomen presbyteri, non vt tempore Apo-
stolorum; cum ista nomina communia erant inter se. Tu verò Antoni belle, vt in

ambrosio

omnibus contingat tibi, quod Apostolus ait, & errare, & alios in errorem mittere, id est, decipi, & decipere, quia Augustinus dixit, quamvis secundum honorum vocabula, quae iam vsus Ecclesiae obtinuit, Episcopatus presbyterio maior sit, existimasti ab Ecclesia introductum esse, ut honor episcopi, maior esset quam honor presbyteri, atque ita non iure diuino, sed humano maiorem esse episcopi gradum, quam presbyteri. sed errore laboris Antoni: non honorem episcopi vsu ecclesiae introductum esse, sed significationem nominis episcopi dixit Augustinus. Sic enim dixit, secundum honorum vocabula, quae iam vsus ecclesiae obtinuit, non dixit, secundum honores, quos vsus ecclesiae introduxit, sed secundum honorum vocabula, quae vocabula vsus ecclesiae obtinuit. itaque in re ipsa, quae à Christo instituta est, nihil fecit, aut immutauit vsus nominum. Res enim ipsa à principio distincta fuerunt, honor, inquam, episcopi, ut esset maior, & honor presbyteri, ut minor, id est, episcopo subiectus. Sed principio, ut dixi, qui presbyter tantum erat, etiam episcopus vocabatur: nunc autem, & tempore etiam Augustini non sic, sed episcopus dicebatur, ut nunc dicitur, qui episcopus est, id est, qui illi honorem suae dignitatem per ordinationem accepit: presbyter vero, qui presbyter tantum est, id est, qui honorem suae dignitatem presbyteri tantum habet. Iam ne pudet te Antoni, & tuos cauillationum quas vbique aucuparis? audisti paulo ante testimonium Augustini in te tam clarum, ut nihil loci ad tergiversandum, nec ad dubitandum de mente eius, & de re ipsa reliquerit, cum inter Aeriij haereses retulit, quod presbyteros, & episcopos nulla differentia inter se discerni aiebat. Haec de tribus testibus, quos mihi optandum fuit, ut ad dicendum testimonium, & quidem multiplex contra te produceres.

Veniamus ad quartum: sic quoque, inquis, Gratianus ex Isidoro: "Apud veteres iidem Episcopi, & presbyteri fuerunt, quae verba etiam citat Lombardus. Hic etiam testimonium Gratiani ex Isidoro mutilasti, quia nisi sic more tuo faceres, nihil penitus ad causam tuam asferres, necesse esset tibi filere: nunc autem mentiendo, decurtando, inuertendo, cauillando aliquid tibi inuenire videris, ne tuis tacendo victus videare. Sed ego primo propter veritatem Dei, deinde propter officium meum erga celsitudinem Illustrissimi Landgrauij, cui tu dedicatione responsionis tuae ad meos liberos, fucum facere, & populos eius fallere voluisti, postquam semel coepi, persequar omnes tuos anfractus, cuniculos, flexus, diuerticula, & latibula, ut insipientia & fraus tua omnibus pateat. Redintegremus igitur, & supplementum, quod tu perfidiosè, et insidiosè praecidisti. Sic enim Gratianus ex Isidoro: Ideo autem presbyteri sacerdotes vocantur, quia sacra dant, sicut & Episcopi, qui licet sint sacerdotes, tamen Pontificatus apicem non habent, quia ne cbrisinate frontem signant: neque paracletum spiritum dant: quod solum debet

Quod Antonius ab intelligentia Augustini lapsus, voluit auctoritate eius probare, huiusmodi introductum esse, ut honor episcopi maior esset quam presbyteri.

Testimonium Gratiani ab Antonio mutilatum, & quid illi necesse sit facere, ne, si taceat, suis victus esse videatur.

Quae Antonius in testimonio Gratiani ex Isidoro praetermi-

serit, quæ
fallaciam
eius & im-
pudentiam
produit &
coarguant.

Quomodo
testes, quos
Antonius
vocavit, o-
mnes inter-
rogati, testi-
monium in
eum & qui-
dem multi-
pliciter per-
hibuerunt.

deberi episcopis, lectio Actuum Apostolorum demonstrat. Vnde & apud vete-
res idem episcopi, & presbyteri fuerunt. Vides, quæ hic pratermisseris? si quis
te roget, cur permisisisti quid aliud respondere potes, quàm quod causam tuam
ladebant? at si quid in te pudens erat, debebas saltem calare inferiora, ne supe-
riora detegerentur, & perfidia tua deprehenderetur. Sensit ne Isidorus, & cū
eo Gratianus, apicem Pontificatus, qui est in episcopo, fluxisse ex iure humano,
& consuetudine, atque usu, & ex prospicientia concilij, quæ tu in vnum cea-
gisti, cum dixit, demonstrari in lectione Actuum Apostolorum istum ipsum api-
cem Pontificatus episcopi? illud verò, quod subiunxit Isidorus siue Gratianus ex
Isidoro, Vnde & apud veteres idem episcopi, & presbyteri fuerunt; non dixit
idem fuerunt, id est, vnæ res, id est, vnus ordo, siue vnus gradus, sicut tu falla-
citer ex Hieronymo recitasti, vt paulò antè animaduersum est, sed idem Epi-
scopi, & presbyteri fuerunt. quia qui erat presbyter, si dignus videbatur, or-
dinabatur etiam Episcopus, vt prater illa ecclesiastica, quæ presbyter potest,
frontem etiam chrismate signaret, & paracletum spiritum daret, quod solum
deberi episcopis, ait Isidorus, lectio Actuum Apostolorum demonstrat. Apostoli
enim, quibus Episcopi successerunt, per impositionem manus dabant spiritum
sanctum. Hactenus de testibus Antonij, qui à nobis interrogati, omnes testimo-
nium contra te dixerunt. an ita sit, viderint iudices, & me coarguant. si non ita
esse perspexerint. Sed videamus loci de testibus perorationem ex mendacijs
contextam, & consutam. Ex his igitur, inquit, & consimilibus locis
planum factum est, Episcopos humano iure, & decreto, atque ec-
clesiæ consuetudine, & usu, (his enim omnibus vocabulis vete-
res vtuntur) presbyteris esse superiores. Immo ego testimonijs clarissi-
mis tuorum testium Hieronymi, Ambrosij, & Augustini probavi, episcopos esse
iure diuino presbyteris superiores, & Hieronymum, quo niti videris, proba-
ui etiam, aut meum esse testem, aut neque meum, neque tuum. Ipse videris, quid
iam cauillari possis, cuius studium est resistere veritati: sed ultra non proficies.
insipientia enim tua manifesta erit omnibus.

CAPVT VII.

Enio ad postremum locum libri tui de ordinaria, & extraordina-
ria vocatione, quem à doctore tuo Caluino ex illo ipso libro 4. in-
stitutionis sue cap. 3. mutuatus es, vt esset talis discipulus, qualis
magister. in quo loco tuis verbis redarguendus es. sic enim ais, Itaque
si propriè loqui volumus, Ecclesiæ Romanæ, & eius Episcopopo-
sum successio non potest dici ordinaria, quia ab ordine, quem in-
stituerunt Apostoli, discessit. Concedis igitur institutum esse ordinem ab
Aposto-

Apostolis in successione ecclesie Romane, & Episcoporum eius. nisi enim institutus fuisset, non esset ab eo discessum, ut tu fingis. at si institutus fuit ordo à sanctis Apostolis in successione episcoporum Ecclesie Romane, cur is, qui ordinat, Deus sit, sicut qui baptizat, Deus item est; & qui corpus Domini consecrat, Deus item: sequitur necessarium, non posse ullius hominis nequitiam frustrari opus Dei, & virtutem eius in ordinatione: quin potius quemadmodum cum quis baptizat, sicut Dominus instituit, in nomine patris, & filij, & spiritus sancti, baptismus datur, qualiscumque sit is, qui baptizat, siue Catholicus, siue hereticus, quia Christus est, qui baptizat per ministerium hominis: sic, cum Episcopus ordinatur, Deus est, qui ordinat per ministerium Episcoporum. Vnde Magnus Leo in sermone de die anniuersario assumptionis sue, Dignatio, inquit, celestis gratie gignit antistitem: Et beatus Ambrosius in Pastoralis suo scribens aduersus eos, qui pretio ordinant, Quis, inquit, dat, frater, gratiam episcopalem? Deus an homo? respondes, sine dubio Deus, sed tamen per hominem dat Deus. Homo imponit manus, Deus largitur gratiam, sacerdos imponit supplicem dextram, & Deus benedicit potenti dextra: Episcopus initiat ordinem, & Deus tribuit dignitatem. O iustitia, o aequitas, si homini pecunia datur, qui nihil in ordine amplius operatur, nisi solum seruitium, quod ei committitur: cur Deo totum negatur, qui ipsum ordinem tibi largitur? cum igitur in ordine ab Apostolis instituto Deus sit, qui dignitatem & potestatem dat, quæ vno verbo gratia siue charisma ab Apostolo vocatur, sequitur, qualiscumque sit minister, etsi indignus, & peccatis onustus, quales tu facis omnes ecclesie Rom. ministros, gratiam Dei per ministerium à Christo institutum ministratam posse quidem negligi, sed non posse amitti, aut tolli. Deum enim non pœnitet ordinis à se instituti, ut eum mutet propter vitium hominis, à quo non pendet gratia eius: sine pœnitentia enim sunt dona, & vocatio Dei, sicut Apostolus in epistola ad Rom. scripsit. Successio igitur ordinaria vicarie ordinationis episcoporum Ecclesie Romane, cum à Deo fiat, quia ipse est, qui ordinat, non potuit discedere ab ordine, quem tu confiteris Apostolos instituisse. Ecclesia enim accepit, quod Apostoli instituerunt: Apostoli instituerunt, quod à Christo acceperunt: & Christus, quod à Deo patre. Deinde ais, Nostrorum autem pastorum vocatio non potest dici non ordinaria, si ordinem spectemus ab Apostolis institutum, licet à recepto vsu Ecclesie Romanæ descuerint. Hic rursus destruis, quod adificaueras, id est, negas, quod dixeras. Dixisti enim, successionem ordinariam Episcoporum Ecclesie Romane discessisse ab ordine, quem Apostoli instituerunt, quod autem Apostoli instituerunt, hoc ecclesijs tradiderunt, sic enim Irenæus, & Tertull. contra hereticos argumentantur, nunc dicis vocationem vestrorum pastorum non posse dici non ordinariam, si ordo spectetur

Quomodo
suis verbis
cogatur
Antonius
confiteri
successione
episcoporum
ecclesie Ro.
ab Aposto-
lis institutā
esse; & quid
inde contra
Antonium
sequatur, si
nō potuisse
ab ea disce-
di, ut ipse
fingit sibi
repugnans.
Gratiā Dei
gratis datā
per ministe-
rium homi-
nis licet in-
digni à Deo
institutum
ministratā,
negligi pos-
se: amitti,
aut tolli nō
posse.
Quomodo
successio vi-
carie ordi-
nationis E-
piscoporum
Ecclesie Ro-
manæ non
potuit disce-
dere ab ordi-
ne à Chri-
sto institu-
to, & per A-
postolos eis
tradito.
Quomodo
Antonius
destruit
ipse, quod
adificauit,
causā
& præsu-
mptor.

specletur ab Apostolis institutus, licet à recepto vsu Ecclesia Romana desciuerint. Igitur vel Apostoli quod instituerunt, non tradiderunt ecclesijs; aut si tradiderunt, vocatio vestrorum pastorum, quia à recepto vsu ecclesia Romana, & omnium mundi ecclesiarum desciuit, nō est secundum ordinem ab Apost. institutum; alioqui ordo vocationis pastorum vestrorum, vt ab Apostolis magistris omnium ecclesiarum institutus, omnibus ecclesijs traditus fuisset, & non ecclesijs tantum partis Germania, idq; vix annis iam 50. Sit igitur libera eligendi optio, vtrum vocatio vestrorum pastorum sit secundum ordinem ab Apost. institutum, & omnibus ecclesijs traditum: an potius successio vicaria ordinationis episcoporum, qua in omnibus ecclesijs reperitur. Hac enim duo, institutū esse aliquid à S. Apost. & idem traditum esse omnibus ecclesijs, disjungi non possunt.

Quō detur
Antonio
optio eligē-
di vtrū duo
rum malit,
ad eum con-
vincendum
Quō hzc
duo, institu-
rum esse ali-
quid à san-
ctis Apost.
& idem tra-
ditum esse
omnibus ec-
clesijs dis-
iungi non
possunt.

Quomodo enim instituerunt, quod nō tradiderunt? aut quō tradiderunt, quod in nullis ecclesijs docetur, nisi in parte Germania? si secundū ordinem ab Apostolis institutum est vestrorum pastorum vocatio, est igitur de numero eorum, de quibus ait Apost. in epist. ad Cor. sicut in omnibus ecclesijs doceo: at quomodo ante Lutherum non docebatur in Germania? aut quomodo post annos 50. à Lutherana doctrina & vocationis pastorum ortu, si non in ecclesijs omnibus extra Germaniam, saltem in aliqua nō docetur? sed potius in omnibus anathematizatur? Deinde subiungis, sed si ὁ μὲν ὁ νόμος ordinem accipimus

» prouulgato more & vsu, tunc censebimus, primos illos Ecclesie
» reformatæ ministros vocationem extraordinariam habuisse. Si

Respondet
Antonius
patronus
Protestan-
tium, voca-
tio ministro-
rum sectæ
Lutheranæ
extraordi-
naria, quam
confiterur,
quibus mi-
raculis & si-
gnis à prin-
cipio confir-
mata est, vt
pro diuina
& apostoli-
ca habere
tur.

a Miracula
Martini Lu-
thæci.

fuit, & à Deo, Quæro à te quibus signis, & miraculis confirmata est? vnde suadebis à Deo esse profectam, vt desinant omnes ecclesie vestra dogmata, & sectam, ac vocationem vestrorum magistrorum anathematizare: & gladios tandem in vaginis recondant, & ignes extinguant, & Quærelæ vestrae similes olim Donatistarum querelis amplius non audiantur: neq; eas nos retundamus? vt illas Donatistarum olim Aug. a Deo Lutheri enim audimus, ne equum quidē claudū, vt quidam aliquādo ex vestris dixit, sanare vnquam potuisse; & cum semel vellet energumenum ille vester Apostolus liberare, per fenestram ex coraculū & si-clauū pauore perterritum à ministris adiutum euasisse. Si enim ita necessarium fuit, vt ab ijs, qui à Domino audierunt, predicatio salutis in nos, sicut Apost. ad Hebræos scripsit, confirmaretur, contestante Deo signis, & portentis, & varijs virtutibus, & spiritus S. distributionibus secundū suam voluntatem: quomodo non fuit necesse, vt reformatio ista salutaris extraordinaria, de calo per magistros illos primos ecclesie reformatæ allata, contestate etiam Deo signis, et portentis, & varijs virtutibus confirmaretur? premam ad huc, quod paulo ante de recepto vsu Ecclesia Romana dixisti, à quo pastores vestros desciuisse confite-

ris. S4

ris. Si de quo dici potest, sicut Apost. dixit, ut contentiosos reprimeret, & consuetudinem de habitu orandi in ecclesia ab Apostolis traditam retineret, ac peregrinam, et aduentitiam excluderet, si quis contentiosus est, nos talem consuetudinem non habemus, nec Ecclesia Dei, id auctoritate eiusdem Apostoli excludendum, & improbandum est, cum vocatio vestrorum pastorum eiusmodi sit, ut de ea ubiq; dicatur, nos talem consuetudinem vocationis pastorum per ordinationem à presbyteris factam non habemus, neq; Ecclesia Dei: sequitur consuetudinem Lutherana vocationis pastorum tanquam peregrinam, & à consuetudine Apostolica traditionis alienam excludendam, & anathematizandam esse. Et quia tu experientiam, & sensum ipsum, ut loqui soles, ad probandum quod tibi falsò videtur, aliquando citare soles, citabo ipse etiam exemplo tuo testem experientiam, sed veram, & non, ut tu soles, fallacem, ad probandum quod sumpsi. Percurre Antoni Ecclesias quas Paulus ab Hierusalem per circuitum vsque ad Illyricum repleuit euangelio, ut ipse testatur; percurrere ecclesias Ponti, Galatie, Cappadociae, Asiae, & Bithyniae, in quibus B. Petrus predicauit; percurrere ecclesias Alexandria in Africa, Aegypti, Pentapoleos, Aethiopia, vbi Bartholomaeus Apostolus, & Thomas predicasse feruntur; percurrere ecclesias vtriusq; Antiochia, & Asiae: ac Thraciae, & Cypri: proficiscere ad ecclesias Constantinopolitanae dioceseos: lustra ecclesias Occidentis Hispania, Gallia, Italia. In his omnibus non presbyteri, quod inauditum est, sed episcopi ordinant. Est igitur vocatio vestrorum pastorum testimonio omnium ecclesiarum explosa, ut profana. Sed quid ego hic moror? cum habeamus reum consistentem? tu enim extraordinaria esse confiteris: quod autem extraordinarium est, quia honestè, & secundum ordinem in ecclesia non sit, praeceptum Apostoli est, ne fiat. Ipse enim in epist. ad Cor. omnia, inquit, honestè, & secundum ordinem fiant in vobis. At tu extra ordinem vocari pastores vestros fateris: igitur non honestè, sed indecenter, & profanè vocatur. quod si tu dicis, praepter ordinem excitasse Deum illos vestros primos reformatores ecclesiae vestrae, sic enim eos vocas; quanto magis Deum decebat, ut ad commendationem ordinis sui per sanctos Apostolos cunctis ecclesijs ab initio traditi, secundum eundem ordinem reformatores ecclesiae suae excitasset, quam (ne ordinem primum episcoporum à se aliqui institutum improbare videretur) extraordinaria vocatione, ut tu fateris, per impositionem manus presbyteri reformatores excitasse? nonne decebat hoc potius facere per impositionem manus Episcopi, qui Christi typum gerebat? fortasse concedis, decuisse quidem hoc, sed negas vllum Episcopum Pontificium dignum huius gratiae extitisse, sicut negas Episcopos Apostolorum successores esse. sic enim scripsisti in loco decimo: Primum igitur omnium proba nobis, si per eos, episcopos Pontificios adeoque ipsum Pontificem rectè ac legi-

Quomodo ratio consuetudinis ecclesiae & apostolorum, qua usus est Apostolus in Cor. conuincit vocationem istam extraordinariam ministrorum sectae Lutheranae peregrinam esse, & anathematizandam.

Citatur experientia & sensus testis contra extraordinariam vocationem, quae Antonius defendit.

Quo ipso vocabulo extraordinarium est, quia honestè, & secundum ordinem in ecclesia non sit, praeceptum Apostoli est, ne fiat. Ipse enim in epist. ad Cor. omnia, inquit, honestè, & secundum ordinem fiant in vobis. At tu extra ordinem vocari pastores vestros fateris: igitur non honestè, sed indecenter, & profanè vocatur. quod si tu dicis, praepter ordinem excitasse Deum illos vestros primos reformatores ecclesiae vestrae, sic enim eos vocas; quanto magis Deum decebat, ut ad commendationem ordinis sui per sanctos Apostolos cunctis ecclesijs ab initio traditi, secundum eundem ordinem reformatores ecclesiae suae excitasset, quam (ne ordinem primum episcoporum à se aliqui institutum improbare videretur) extraordinaria vocatione, ut tu fateris, per impositionem manus presbyteri reformatores excitasse? nonne decebat hoc potius facere per impositionem manus Episcopi, qui Christi typum gerebat? fortasse concedis, decuisse quidem hoc, sed negas vllum Episcopum Pontificium dignum huius gratiae extitisse, sicut negas Episcopos Apostolorum successores esse. sic enim scripsisti in loco decimo: Primum igitur omnium proba nobis, si per eos, episcopos Pontificios adeoque ipsum Pontificem rectè ac legi-

Quale sit, & Antonius dicit, praepter ordinem excitasse Deum illos primos reformatores Protestantium quos dicit.

Hh

timè

„timè vocatos esse (sic enim Christus, euntes docete) deinde pu-
 „rè Euangelium docere, sacramenta, ita, vti præscriptum est, ad-
 „ministrare, & ea omnia præstare, quæ Christus mandauit, tunc
 „& docetur, effeceris, promissionem ad illos pertinere, illam sci-
 „licet, Ego vobiscum sum vsque ad consummationem sæculi. Re-

Quomodo
 probemus
 quod Anto-
 nius à nobis
 postulat, pu-
 re euange-
 lium in eccle-
 sia Romana
 doceri, & sa-
 cramenta,
 ita vt præ-
 scriptum est,
 administra-
 ri.

Quid pro-
 bare debeat
 Antonius
 contra nos,
 si potest, &
 nec aggredi
 quidem au-
 debit.

Quid Aug.
 respondeat
 Caluino, &
 Antonio,
 sicut respo-
 dit Parme-
 niano Do-
 natistæ ex-
 cusanti schis-
 ma Donati,
 & causanti
 falsa crimi-
 na Cæcilia.
 m.

„spondebo iterum, purè euangelium in ecclesia Romana doceri, & sacramenta,
 „vti præscriptum est, administrari, nos, quod millies iam audisti, ex eo probamus,
 „quod sic in ea docetur, & sacramenta administrantur, sicut ab initio audiuit,
 „& sicut in omnibus ecclesijs, quæ per cunctum orbem diffuse sunt, cum quibus
 „communicat, docetur; & sacramenta administrantur. Et sicut ab initio audi-
 „uit, sic sancti Apostoli Petrus, & Paulus ei tradiderunt; siquidem prius fuit se-
 „minatum bonum semen, postea inimicus homo superseminauit Zizania; &
 „sicut tradiderunt, sic semper docuit, vt hodie docet. Tu probare debes, si accusa-
 „tores, & non causa Lutherana præuaricator, aut non sic ab initio audisse; aut
 „non Apostolos ei tradidisse, sed alios pseudoapostolos, qui se, vt ait Tert. etati
 „Apostolica interseruerunt, quia sub Apostolis fuerunt; aut non sic semper do-
 „cuisse sed aliàs aliter. Cum nihil horum probare, non dico, poteris, sed nec ag-
 „gredieris, restabit, vt iaceas à te reuictus. Ad illud verò, quod primum petisti,
 „vt probarem, episcopos Pontificios, atq; adeo ipsum Pontificem rectè ac legiti-
 „mè vocatos esse, quod ex Ioanne Caluino doctore tuo sumpisti; Is enim scri-
 „psit, fuisse in Concilio Basiliensi Eugenium damnatum schisma-
 „tis, rebellionis, pertinaciæ cum toto Cardinaliū & Episcoporum
 „grege, & ex illorum hereticorum rebellium, pertinacium gremio
 „prodisse quidquid postea Paparum, Cardinalium, Episcoporum,
 „Abbatum, presbyterorum fuit: etsi conuicti illum mendacij lib. 3. de do-
 „gmaticis characteribus verbi Dei; nunc tamen quo magis, ac magis vterque re-
 „uincatur, respondet vtrique August. quod Parmeniano Donatistæ libro 2. ex-
 „cusanti sacrilegium schismatis Donati, quod omnia, inquit, scelera supergradi-
 „tur, sicut excusatis vos schisma Lutheri. nam primis temporibus, inquit, non
 „obfuerunt mali sacerdotes vel collegis bonis, sicut fuit Zacharias, vel populari-
 „bus, sicut fuit Nathanael: quanto magis nihil obest in vnitæ Christiana Epi-
 „scopus malus vel coepiscopi, vel laici boni? cum iam ille sacerdos in æternum
 „secundum ordinem Melchisedec & Pontifex noster sedens ad dexteram patris
 „interpellat pro nobis? nec illud bonis obest, sed offerentibus malis: quod verissi-
 „mè dictum est, dona iniquorum non probat alius. Cum tamen nec isti ea,
 „quæ obiecerunt, probare potuerint eo tempore, quo schisma fecerunt. Hactenus
 „August. & paulò post, quanquam isti, inquit, quod sæpe dicendum est, falsa cri-
 „mina obiecerint, quæ etiā si vera essent, bonorum charitati pro vnitæ in vni-
 „tate

tate omnia toleranti nihil nocerent, si ea forte etiam cognita iudicibus excelsis persuaderi non possent. Hactenus August. Si igitur, quamvis vera fuissent crimina, quae tunc in concilio Basiliensi obijciebantur, aut à vobis obijciuntur, nihil vobis nocere poterant, sicut nec illa, quae Ceciliano obijciebantur, Donatistis nocere poterant, quāvis vera fuissent, cur sacrilegium schismatis, quod omnia scelera supergraditur, facere maluistis, quam in unitate ecclesiae eos tolerare? Responde Aug. qui quacunque in hac parte schismatis facti in Donatistas scripsit, eadem in vos transfigurat. quid? quod ita sacrilegium schismatis fecistis, ut ecclesiam laicam constitueretis? & sublati episcopis, Luthero presbyterum ordinare potuisse falsò, & impiè credatis? & verbum Dei propter crimina ministrorum frustrationem capere, & irritum fieri posse, quasi plus possit malitia hominis, quam veritas, & virtus Dei, fidelis, ac veracis? Huc pertinet, quòd vocationem ministrorum ecclesiae nostrae cassam, & inanem & inter mortuam esse dicis. Sic enim ais: Et quemadmodum Lazarus in sepulchro erat nomine tantum Lazarus, ac reuera cadauer quatrduanum, & foetidum, verum accedente verbo Dei, & vocante Christo, statim vita redijt, adeo, ut re & nomine Lazarus in lucem prodierit. Ita primorum illorum doctorum successio, & vocatio, quae per se quidem erat mortua, & vocationis potius cadauer, quam vera vocatio propter corruptiones Pontificias, vocante Christo, & spiritum sanctum infundente, coepit reuiuiscere. Ita factum est, ut in euangelicis, ac reformatis ecclesijs reformatus fuerit legitimus ordo ecclesiae, ex quo pastores ordinarij inter nos continua successione propagantur. Familiare est haeticis per dulces sermones, & benedictiones seducere corda innocentium, ut suadeant, quae à doctrina, quam accepit ecclesia Dei, aliena sunt. Videtur sermo iste benedictione plenus, & dulcis, in quo audimus reuiuiscere mortuum tanquam Lazarum quatrduanum Christo vocante, & spiritum sanctum infundente: cum sit potius sermo maledictioni proximus, & venenatus, ac foetidus. Fateor, non satis intelligere poteram exemplum istius similitudinis, quia vsus es, donec in mentem venit loci Pauli epist. ad Timoth. cap. 1. ad quem mihi planè respexisse videris, etsi dissimulasti, fortasse veritus, ne te inde redarguerem, si locum citasses: aut quod verisimilius est, quia exemplum Lazari à Christo suscitati visum est tibi conuenire proposito, citatio verò loci Pauli non ita. At igitur Paulus, Propter quam causam admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quae est in te per impositionem manuum mearum: sicut Paulus de se dixit in epist. ad Cor. 1. cap. 15. & gratia Dei in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboraui, sic Timotheum admonet, ut studio, & diligentia gratiam, quam per ordinationem ac-

Quomodo
Lutherus
sic schisma
fecit, ut ec-
clesiam lai-
cam consti-
tueret, quod
multo fuit
sceleratius
quam schis-
ma Donati.

Quomodo
sermo Ant-
oniij videatur
benedictioe
plenus, &
dulcis, qua-
lis esse solet
sermo ha-
reticorum.

De loco
Pauli ad Ti-
moth. pro-
pter quam
causam ad-
moneo te,
ut resusci-
tes gratiam,
quae in te
est, &c.

cepit, ita excitet, & incendat, ut non metuat, si opus sit, pericula pro pietate, & officio suo fideliter obeundo adire. hoc. n. postulat charitas Dei, et in eum pietas. unde subiungit: non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, & sobrietatis. Itaq; quasi gratia Dei sit ignis quidam, sicut scriptum est, Deus ignis consumens est, sic dicit translate ἀναζωπύρωτον, id est, accende gratiam, quae in te est. Eandem metaphoram suae translationem sequens dixit idem Apost. in epistola ad Rom. cap. 12. spiritu ferventes, & in epistola ad Thes. 1. cap. 5. spiritum nolite extinguere, hoc interpretatur Aegyptius homilia 27. Deus, inquit, etiam in perfectis requirit voluntatem animae ad ministerium spiritus. ait enim Apostolus, spiritum nolite extinguere. ἐκπύρωται γὰρ ἐν τῇ τελειότητι μείζων ἑνὸς πρὸς τὸν δὲν ἀπὸ φύσιν δέλεματ' & ὁπότε μείνῃ. id est, reperitur enim in perfectione maior erga Deum benevolentia, quae voluntate naturali exercetur. Conferamus nunc locum hunc, & loci huius sententiam cum exemplo similitudinis, quam in Antoni ad Martinum Lutherum tuorum doctorum principem retulisti. Paulus Timotheum

Quid esset
suscitare
gratiam per
ordinationem
nam datam,
quod Paulus
Timotheo
praecipit.
Quomodo
debebat Lu-
therus gra-
tiam, quae in
eo erat per
ordinationem
nam pres-
byteri, susci-
tare.
Quomodo
debebat Lu-
therus habere
formam
sanorum ver-
borum, quae ex
Catholicis
cum esset
Catholicus,
audierat, &
depositum
custodire
Quid depo-
situm custo-
dire auctore
Vicentio Li-
beriano.

ad opera, quae charisma episcopatus per ordinationem ei datum requirebat, ita hortabatur, ut suscitare gratiam per ordinationem datam, nihil aliud esset, quam adhibere studium ad faciendum ea, quae gratia illa data postulabat. Hoc ipsum voluit Apostolus scriptum esse unicuique episcopo, & presbytero, quod Timotheo scripsit, qui erat & episcopus, & presbyter. Ad hunc modum debebat Lutherus presbyter, & doctor gratiam, quae in eo erat per impositionem manuum episcopi, resuscitare, ut utar verbo veteris interpretis, ex quo similitudinem Lazari mortui, & excitati falsè duxisti, & impie ad Lutherum presbyterum accommodasti. Debebat, inquam, secundum spiritum virtutis, id est, secundum charisma ministerij sui in ordine presbyteri, & secundum spiritum charitatis, & sobrietatis collaborare euangelio, & sicut in eodem capite Paulus eundem Timotheum, & in eo omnem episcopum, et presbyterum monuit, formam habere sanorum verborum, quae, cum esset Catholicus, ex Catholicis in Germania audierat. ut enim ait B. Hilarius libro 5. de Trinitate, verba sensum enunciant; sensus rationis est motus, rationis motum veritas incitat, ex verbis igitur, inquit, sensum sequamur, & ex sensu rationem intelligamus, & ex ratione veritatem. Haecenus Hilarius. Sic Lutherus depositum custodire debuit, ut ibidem etiam Apostolus monuit, & praecipit: depositum dixit dogmatum ecclesiae Catholicae. Quid est depositum custodi, ait Vincentius Lirinensis? quod tibi creditum est, non quod à te inuentum; quod accepisti, non quod excogitasti, rem non ingenij, sed doctrinae: non usurpationis, sed publicae traditionis; rem à te perductam, non à te prolatam: in qua non auctor, sed custos esse debes. Ergo, quia Lutherus presbyter, & doctor tuus contra Apostolum, & scriptu-

ras sanctas formam non habuit sanorum verborum, quae ipse audierat, & quae maiores, ac patres eius, & omnium Germanorum ab initio audierant, neque depositum custodiuit: factus fuit Lazarus nomine tantum. Lazarus enim auxilium Dei declarat, ut tradunt, qui Hebraica callent. Sic Lutherus os fœtis non re, sed nomine tantum auxilium Dei attulisse miseris Germanis, vi-
 apud quos nomen habet, quod viuat, & mortuum est, & sepultus in
 deamus nunc, quam impiè, & contra scripturas Lutherum cum
 tuo, fœtente in sepulchro, & nomen tantum Lazari habente, &
 postea ad vitam, & lucem reuocato, iam re & nomine Lazaro comparasti.
 Si primorum illorum doctorum, ut dicis, id est, Lutheri, Bucerii, Carolstadii,
 Zuinglij, & similium successio, & vocatio, per se quidem erat mortua, & vo-
 cationis potius cadauer propter corruptiones Pontificias, erat igitur gratia
 presbyterij, quae erat in eis, quae data est illis per impositionem manuum episco-
 pi, per se mortua, id est, carens omni operatione, & efficacia, ex quo effici-
 tur, ut plus aliorum iniquitas nocere illis potuerit, quam ipsis illis suis, siquidem
 alieno vitio amittere potuerunt, quod suo non potuerunt: efficitur enim, ut
 aliena nequitia, aut etiam propria valentior esset, quam virtus, et veritas Dei,
 siquidem frustrari potuit verbum Dei, & cassum atque nudum à virtute sua
 reddere. Age verò Antoni, si cū corrupta erat alioqui terra corā Deo, & reple-
 ta iniquitate, omnis quippe caro corruerat viam suam super terram, non ta-
 men nocere potuit Noë: & Sodomitae, quorum clamor multiplicatus erat, &
 peccatum eorum aggrauatum nimis, sancto Lot, qui aspectu, & auditu, ut ait
 beatus Petrus, iustus erat, non nocuerunt: nec Hiericunthini Raab: Neque Iu-
 das, & Simon Magus Apostolis, qui cum eis congregiebantur: neque Nicolaus
 reliquis diaconis. Si, inquam, isti non potuerunt nocere in eo, quod studio &
 bona voluntate nostra, adiuuante Deo sit, id est, in studio virtutis sanctae, quo-
 modo pontificia corruptiones potuerūt in eo, quod virtute tantum Dei sit, Lu-
 thero presbytero nocere? Quomodo, inquam, charisma vocationis ad presby-
 terium perimere, & instar cadaueris operatione cassum reddere potuerunt,
 quod à solo Deo datur? esse enim Apostolum, aut Episcopum, aut presbyterum,
 aut aliquid eiusmodi, ὅς κ' ἐπ' ἡμῶν, inquit, Apostolica constitutio: id est, non
 est penes nos, sed penes Deum, qui charismata tribuit. Et si ob hanc causam
 pontificia corruptiones vocationem Lutheri presbyteri in ecclesia ordinati ex-
 tingueret non valuerunt, quia scilicet vocatio ad ordinē presbyteri, & episcopi
 charisma est, quod solus Deus dat, quomodo in ipsis illis pontificijs episcopis, &
 presbyteris charisma vocationis eorum delere valuerunt? tu enim Antoni, quia
 vidisti, si Lutherus non amisit, quod à Pontificijs acceperat, quod tu vocasti vo-
 cationis cadauer sequi planè, nec illos ipsos Pontificios amisisse ius dandi illud,
 quod

Quomodo
Lutherus
factus fuit
Lazarus no-
mine tantū.

Quomodo
impiè & cō-
tra scrip-
tam Luth-
erum cū La-
zaro mor-
tuo, & fœ-
tente, & po-
tente ad vitā
reuocato
Antoni-
us compara-
uit.

Quomodo
pontificia
corruptiōes,
quas Anto-
nius impiè
& mendose
causatur,
Luthero &
reliquis so-
cijs nocere
non potue-
runt.

Quare Anto-
nius voca-
tionis cada-
uer vocaue-
rit ordina-
tionem Lu-
theri, quam
Catholi-
cis accepit.

Quare rur-
sus Antoni
sibi repu-
gnans Lu-
therum co-
cedit fuisse
presbyterū
à Pontificijs
ordinatum.

quod Lutherus accepit, idcirco vocationē Lutheri, & illorū doctorū primorū,
quos dicis, mortuam, & vocationis potius cadauer esse dixisti ut inde efficere-
tur, nec illos Pontificios habuisse, quod dare nō potuerunt. Sed rursus, quia me-
tuebas, ne ex ista vocatiōe Lutheri mortua effici videretur, desuisse Lutherum
presbyterum esse, ac proinde neq; testimonio vestro ordinare potuisse, quia
presbyter fuisse: idcirco postquam hoc de cadauere vocationis dixisti
nihil de eō dixisses, rursus libenter accipis, quod damus, fuisse scilicet
à Pontificijs factum presbyterum. Sic enim ais, quandoquide
„ ipsi etiam assentientibus, primos huius ætatis ecclesiæ reforma-
„ tores doctores habuisse illam successionem, & vocationē, quam
„ Pontificij tantopere commendant. Consideris igitur non fuisse mortuam
vocationem Lutheri propter pontificias corruptiones, ut proximè dixeras. Re-
ctè sanè dictum est, nihil esse mendacio inconstans. Quia enim mentitus eras
in cadauere vocationis tui Lazari, conscientia testimonio conuictus, negasti
rursus mortuam fuisse vocationem propter pontificias corruptiones, idq; testi-
monio nostro probasti. Vtinam idem in reliquis faceres, ut sententiam relicta
pertinacia mutares.

CAPVT VIII.

Antonijs
ἐννομεναι
ωνος men-
dacijs.

Sed veniamus tandem ad disputationis tue perorationem, quæ tota
est ἀνακεφαλαίωσις (sic enim vocas) mendaciorum scilicet. duo,
inquis, disputationis membra discussimus, nempe Roma-
ni Pontificis principatum, & ordinariam ecclesiæ succe-
sionem. Quod attinet ad Romanum pontificem, demonstrauimus
eum non esse caput ecclesiæ, cū id sibi Christus tanquam pro-
prium vendicet. Vendicat quidem sibi Christus tanquam proprium, ut ipse
sit ecclesiæ caput virtute propria, sed non disputatur de hoc capite, sed de eccle-
siæ capite virtutis participatæ, quod Petrus fuit, & est hodiè successor eius. con-
uicta sunt libro priore omnes cauillationes tuæ, & præclusa omnia effugia, &
probatum copiosè, nihil à te allatum esse, nisi quod te magis, ac magis coarguit.
Viderint lectores Pergis deinde: Petrum verò demonstrauimus nullū
ius in reliquos Apostolos habuisse, nullumq; in Ecclesia Ca-
tholica principatum. Mendacium est hoc, nunquam demonstrasti, quod de-
monstrasse dicis, & ego cauillationes tuas cōuici, & auctoritate scripturarum,
& testimonijs etiam à te recitatis, principem Apostolorum & Ecclesiæ fuisse
euidenter demonstraui. Videamus quæ sequuntur, plena dissidentia, & tituba-
tionis. Conscientia enim propria conuictus, nesciens in quo queas consistere, in
omnem partem te reuoluīs, ut anguis. postquam enim dixisti te demonstrasse,

NON

non habuisse Petrum principatum Ecclesie, quia metuis, ne id suslinere possis, addis, et si habuisset, ad successorem transmittere non potuisset. Hoc mendacium est, nunquam hoc probasti, contra verò demonstravi ipse ex scripturis, & antiquorum testimonijs, transmisisse. Hic rursus, quia conscientia inducit arguit, addis aliam concessionem, et si potuisset, inquis, trans-
tere. non ad Romanum potius Pontificem, quàm ad Antio-
chianum, aut alium quemvis earum ecclesia-
rum aliquando Petrus docuit. Hoc est aliud mendacium e-
ius. In loco suo in priore libro reuictum auctoritate etiam synodi Nicenae,
quàm Antonius testem citauit, ut testimonium contra ipsum diceret, ut sapif-
simè solet. Hic etiam cum se labare sentiat Antonius, ne causa prorsus cadere
videatur, aliud effugium parat, et si ad Romanum potius Petrus trans-
mittere potuisset, scilicet principatum, nò propterea ad Põtifices,
cùm neque Romanæ Ecclesiæ Episcopi, nec Episcoporum Ro-
manorum veri successores sint, immò nec Episcopi quidem. Huc
erupit tandem, & euasit Antonius, ut ecclesiam clericorum siue ordinatorum
in mundo esse neget præter illam, quæ ex Luthero ante annos prope 60. nata
est. Si enim Episcopi Romanæ Ecclesiæ non sunt Episcopi, sequitur, ut neque
presbyteri sint presbyteri, neque diaconi diaconi. quod si non sunt ministri Ec-
clesiæ, a quibus ecclesiastica gerantur, & administrantur, nusquam est, nisi in
Germania altare, de quo Apostolus dicit, Habemus altare, de quo edere nò ha-
bent potestatem, qui tabernaculo deseruiunt. Altare enim, ut non potest esse
sine sacrificio, ita non potest esse sine sacerdote. Falsa igitur est prophetia
Malachie, Ab ortu solis vsque ad occasum magnum est nomen meum in gen-
tibus, & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda,
siue sacrificium mundum, ut est apud LXX. quod diuinè congruit cum altari,
quod dixit Paulus. Duorū enim, quod sacrificium significat, refertur ad altare,
quod Græcè dicitur θυσιαστήριον, quasi dicas, sacrificatorium, quod sine sacri-
ficio intelligi non potest, est enim ex numero ἱερωσύνης. Elige igitur vtrum
malis, prophetiam Malachie falsam esse, an Episcopos Ecclesiæ Romanæ Epi-
scopos esse. vtrumq; enim verum esse non patieris, si tibi cõstes. Videte Confes-
sionistæ, videte quomodo patronus vester causam vestram defendat, ut cogatur
vel prophetiam negare, vel vos decipere: prophetiam non negabit, vos igitur
decipit, & episcopi Ecclesiæ Rom. episcopi sunt; & eorū successio visibilis vica-
ria ordinatione legitima successio est, quæ nec interrupta vnquam fuit, nec in-
terrumpi potest; quia tam vera est Malachie prophetia de sacrificio, & altari
siue mensa (utroq; enim nomine vtitur Apostolus in eadem re) & de sacerdo-
tio futuro ab ortu solis vsque ad occasum, & tam non potuit vnquam veritas esse.

eius

Quorsū eua-
serit Anto-
nius, ut ne-
get ecclesiā
esse clerico-
rum, siue or-
dinatorum
in mūdo v-
niuerso, nisi
in Germa-
nia.

Quò Anto-
nius Sadeel
falsam facit
prophetiā
Malachie.
Quò coga-
tur Antonius
cõfiteri vel
falsam esse
prophetiā
spiritus S.
vel se deci-
pere Cõfes-
sionistas, &
successionē
episcoporū
ecclesiæ Ro-
manæ, verā
ac legitimā
esse.

Quomodo
testimonio
Antonij eo-
lenda est ei
successio E-
piscoporum
ecclesie Ro-
manæ, nisi
prophetiam
Malachie
negare ma-
lit.

eius interrumpi, quam verum est, & interrumpi nunquam potuit, quin verum
esset, quod Apostolus ad prædicationem Apostolorum ex propheta transtulit,
In omnem terram exiit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Ti-
bi igitur vel testimonio tuo, nisi prophetiam negare malis, colenda est hæc E-
piscoporum Ecclesiæ Romanæ successio, quæ ab ortu vsq; ad occasum, id est,
ad fines orbis terræ propagata est. Sic enim scripsisti, quantum verò spe
ad successionem, hanc distinctionem adhibuimus, ut qu-
dem steterit, & conspicuus fuerit ordo legitimus Eccle-
nobis colenda sit visibilis, & ordinaria pastorum successio
nunc, et ordo legitimus Ecclesiæ necessarius ad ordinariâ successionem pasto-
id est, Episcoporum, & presbyterorum semper fuit, & nunquam interrumpi
potuit, neque potest, igitur semper vobis colenda est ordinaria successio pasto-
rum. Probavi quod sumpsi testimonio prophetico. si enim interrumpi vnquam
potuisset ordo legitimus ecclesiæ, necessarius ad ordinariâ successionem Epi-
scoporum, qui ceteros ministros in Ecclesiâ ordinant, interrumpi potuisset ve-
ritas prophetici sermonis Malachie de sacrificio mundo per sacerdotes offeren-
do ab ortu vsq; ad occasum, quod nescio an concedere audebis, ne eo vecordia,
& impietatis procedas, ut prophetas neges. Perpetua igitur continuatio sacri-
ficii, & altaris, perpetuâ continuationem successionis sacerdotum secum neces-
sario inducit, ut alterum ab altero diuelli non possit, quin vtrunq; tibi vel con-
cedendum vel negandum sit. Si in his calumniari volueris, necesse erit tibi, ut
ab his, quæ sunt euidenter vera, disputationem ad ea, quæ sunt euidenter falsa,
perducas. hæc enim est natura cauillationis, ut Iulianus Iuriconsultus te do-
cuit. Pergis perorare repetitionem. At illo ipso ordine interrupto, &
,, collapsio, diximus Deum præter ordinem, vel potius præter mo-
,, rem solitum, quando, & quibus modis voluerit, verum, ac legiti-
,, mum ordinem ecclesiæ instaurare per eos, quos ad illud opus in-
,, peruestigabili consilio delegerit, & excitavit. Propriè hic locutus es:
diximus, inquis, ita est; dixisti tantum, & non probasti, ut faciebat Parmenia-
nus Donatista, quod millies illi obiicit Augustinus, & millies item tibi obijci-
dum est. Ego verò dixi, & probavi, illum ipsum ordinem nunquam interrup-
tum esse, nec interrumpi posse; & tuos doctores, quos diabolus, & spiritus su-
perbia excitauit, nõ instaurasse ordinem Ecclesiæ, sed deleuisse, & sacrilegium
schismatis fecisse, quod Augustinus Parmeniano Donatista respondens, omne
,, scelus, inquit, supergraditur. Ais præterea: atque ostendimus non ad
,, cœtus visibiles, & ad particulares Ecclesias, sed ad electorum Ca-
,, tholicam Ecclesiam promissionem de perpetuo statu pertinere.
Ecclesiam istam electorum inuisibilem, quam singis miser, ut hoc veluti phan-
tasmatæ

& asmate tuis illudas, & tu, velut nube quadam tectus, tutus esse videaris, ita il-
 lipsis testimonijs scripturae sanctae à te recitatis, tam euidenter coargui, vt spe-
 nihil tibi ne ad cauillandum quidem relictum esse. Quin etiam addi-
^{enr} facere Turrianum, & omnes eius commilitones, &
 nos planè esse omni successione destitutos, quan-
 nstiat, ipsis etiam assentientibus, primos huius ætatis
 mata doctores habuisse illam successionem, & vo-
 ij tantopore commendant. quo loco re-
 i Tertiani *περί χερποδεσίας*, quam ad solos Epi-
 & ordinationes ab ijs solis faciendas esse contra
 Dei verbum affirmabat. Tu ex eo solum probas, Lutherum
 im ordinare potuisse, & ex eius ordinatione profectam esse successio-
 vestrorum ministrorum, quod in scriptura, qui erant Episcopi, aliquando
 vocantur presbyteri; & qui presbyteri, aliquando Episcopi; ex quo effectum
 esse putas, æqualem esse episcopū presbytero: nullum aliud argumentum aqua-
 litatis eorum tibi suppetit. itaque in sola communitate vocabuli episcopi, &
 presbyteri, ius ordinandi, quod Luthero tribuitur, nititur: ego verò, quia prius
 fuerunt res, quam earum vocabula, ex natura ipsarum rerum, id est, ipsorum
 charismatum ordinis siue gradus Episcopi, & ordinis presbyteri, differentiam
 vo- bulorum probavi, quæ licet inter se postea non sine ratione vicissim com-
 municentur, non cadunt differentiam rerum, quibus impedita sunt. Probavi
 etiam, maiorem esse Episcopum presbytero, testimonijs eorum, quos tu testes
 citasti, Hieronymum dico, Ambrosium, & Augustinum, qui tres non semel, &
 iterum, sed sæpius testimoniū in te dixerunt; & ex eis Augustinus hæresim esse
 testatus est, æquare episcopum presbytero. Probavi etiā auctoritate scripturæ,
 fieri ordinationes, non à presbytero, sed ab Episcopo ab episcopis ordinato se-
 cundum canonem Apostolorum, & Synodi Nicenæ ad exemplum Timothei,
 & Pauli, atque Barnabæ. Idem probavi testimonio consuetudinis omnium
 cuncti orbis Ecclesiarum, quæ consuetudo, vt ait Tertullianus in libro de coro-
 namilitum, iæ reus testis est Apostolica traditionis. Probavi hanc consuetudi-
 nem non solum in traditione, sed in scriptura niti. Quare cum omnia contra
 te stent, & in vestras laicas ordinationes clament Apostolica traditio, scriptu-
 ra, consuetudo Ecclesiarum, testimonia veterum patrum, restat, vt nullam suc-
 cessionem habeatis, & meri ac puri laici sint ministri vestri, nullumque sacra-
 mentum, præterquam baptismum, quem, cum necesse est, laicus ministrare po-
 test, & præter matrimonium, etsi vos sacramentum esse negatis. Pro Eucha-
 ristia enim & *χερποδεσίας* habetis, & pro sacramento corporis Christi panem ciba-

Quomodo
 ius ordinā-
 di, quod Lu-
 thero tri-
 buitur, in
 sola cōmu-
 nitate voca-
 bulorum E-
 piscopi, &
 presbyteri
 nititur.

rium, non à sacerdote benedictum, & consecratum, sed à pistore confectum. Multo itaque verius, & aptius dicit Dominus vestris ministris, qui, cum alioqui laici, sacerdotes tamen se faciunt, quàm dicebat illis malis sacerdotibus Leuiticis alioqui sacerdotibus apud Malachiam: Maledicam vobis vestris, & maledicam illis, quoniam non posuistis super nos, quibus minatur hic maledictionem, vocat propheta si est, illa, quæ pro ministerio sacerdotali alioqui negligenter rebus illis sacerdotibus, quæ lex vocat, non minabatur maledictionem, quanto maiorem minatur laici à seipso potuerunt, vel potius à seipso potuerunt, id est, non potius à se ipsis ordinati, populi præbent? & paulo post, propter, inquit, dedi vos contemptibiles, & humiles omnibus populis, sicut uastis vias meas. Quid esse potest contemptibilis, & abiectus, quàm esse anathema omnibus Ecclesijs Dei, & omnibus populis fidelium, & cum nullis Ecclesijs per cunctum orbem communionem habere. Aperiat Dominus oculos interiores, ut videatis, ubi sitis, & inclinet corda vestra, ut deprecemini vultum Dei, sicut est in eodem propheta, ut misereatur vestri; de manu enim vestra factum est hoc; si quomodo suscipiat facies vestras. Sed, ut huic libro finem imponam, perorabo hanc meam responsionem verbis beati Augustini in Donatistas in præmio libri secundi contra Parmenianum. Quid enim lucidius promissis Dei, quæ temporibus nostris exhibuit, quod ante annorum millia prænuñciavit, in semine Abraha, quod est Christus, benedictionem omnes gentes habituras? Et quid tenebrosius præsumptionibus hominum, qui propter temerè obiecta, & nunquam probata crimina traditorum, (quæ si vera essent, nunquam Deo præiudicarent, quominus, quæ promissit, impleat) perisse dicunt Christianum nomen de tot gentibus in orbe terrarum, & in sola Africa remansisse? & hanc præsumptionem suam lucem dicunt: promissa verò Dei, iam ipso effectu rerum illuminata, mendaciorum tenebris operire contendunt. Tale est, quod tu Antoni nunc facis, qui propter Pontificias corruptiones temerè præsumptas, & non probatas, quæ etiam, si vera essent, non præiudicarent, de tot gentibus in orbe terrarum clericos perisse dicis, cum Episcopos Ecclesiæ Romanæ, Episcopos negas esse, siue hoc de omnibus alijs Episcopis dicis, quos tu Pontificios vocare soles, quod Pontifici adhæreant, & ab eo coram electio, & ordinatio confirmetur: siue de ipsis Episcopis, qui in Apostolica sede succedunt beato Petro, à quo, sicut ait sanctus Anacletus, sacerdotalis coepit ordo, quia ipsi primo Pontificatus in Ecclesiâ Dei datus est, dicente Domino ad eum, tu es Petrus, & quæ sequuntur: Clericos, inquam, de omnibus gen-

Peroratio
responsionis
verbis Au-
gustini.

Quam sint
similia, quæ
facit & dicit
Antonius
ijs, quæ Do-
natista.

bus gentibus in orbe terrarum perisse dicis, cum Dominus per predicationem
folorum per cunctum orbem impleverit, quod ante millia annorum pra-
auit per prophetam Malachiam, offerendum esse sacrificium mundum
solis vsque ad occasum, quod sine Episcopis, vel presbyteris ab-
ordinatis fieri non potest. Et hanc praesumptionem
as, & lucem propheticae verita-
presumptionis tuae caeca
operire, studeas.

ser. in Gass. Paderb. 1652.

